

3. sz. melléklet

**KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ÁLTALÁNOS
ISKOLÁJÁNAK KERETTANTERVE**

Célok, feladatok:

Az általános iskolai képzés céljai, feladatai

Az iskolai képzés során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.

A képzés célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

A képzés feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

Az intézménytípus megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésben történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a készségfejlesztő speciális szakiskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő- vagy integrált munkahelyeken).

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálása, az épen maradt funkciók feltárásával, és azokra építéssel. A pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátítása, gyakorlása. A személyiség gazdagítása érdekében az önfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Nemzeti öntudat és hazafias nevelés

A tanuló érdeklődik környezeté és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mérten bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit.

Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

Családi életre nevelés

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mérten elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mérten felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékoság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mérten beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

Pályaorientáció

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Képes önmaga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékossgal, a pazarlás és a felesleges fogalmával. Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerező és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

Tanulás tanítása

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képességeihez mérten bekapcsolódik kommunikációs helyzetekbe, igényli gondolatainak, érzéseinek átadását, egyszerű utasításokat megért. Elsajátítja az anyanyelvi verbális vagy nem verbális kommunikáció alapelemeit, megismeri a beszéd kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját. Folyamatosan törekszik a formailag és tartalmilag helyes kommunikáció elsajátítására. Képes önállóan kapcsolatot teremteni és adekvát kommunikációban részt venni. Praktikus helyzetekben, a szükséges mennyiségű segítség mellett, alkalmazni tudja a különböző mértékben elsajátított kultúrtechnikai ismereteket.

Matematikai kompetencia

A tanuló felismer elemi ok-okozati összefüggéseket, tevékenységekkel kísérve számlál, mennyiségeket összehasonlít. A mindennapi életben használt egyszerű mértékegységeket ismeri. Megismeri a pénz értékének és az árak összefüggésének alapjait. Egyéni igényekhez igazodó segítséggel tájékozódik térben és időben.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló segítséggel tájékozódik alapvető természeti jelenségekben és folyamatokban. Megismeri testének működését, együttműködik szervezetének megóvásában és egészségének fenntartásában. Ügyel környezetének védelmére, képes a természet szépségeinek felismerésére.

Minél önállóbban, adekvátan alkalmazza környezetének berendezéseit és eszközeit.

Digitális kompetencia

A tanuló megismeri az információs eszközök használatának lehetőségeit a kapcsolatteremtés, a megismerés és a szabadidő hasznos eltöltése érdekében.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló fokozatosan elsajátítja a környezetével való együttműködést, lehetőségéhez képest segítséget nyújt rászoruló embertársainak, családjának. Megismeri a különböző népek és csoportok szokásait, kultúráját.

Megismeri állampolgári jogait és kötelezettségeit, megtanulja a helyes mértékű személyi segítség elfogadását.

Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia

A tanuló területén mindennapi életében megtanul egyszerű feladathelyzetekben célokat kitűzni, döntéseket hozni és kitartani az eredmény elérése érdekében.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A tanuló képes különböző művészeti élmények (zene, tánc, dramatikus előadás, irodalmi művek, képzőművészeti alkotások, film és fotó) befogadására.

Különböző művészeti tevékenységekbe bevonható, kifejezi egyéni ízlését, igényét.

Hatékony, önálló tanulás

A tanuló az egyénileg eltérő mértékű tudáselsajátítási technikáknak megfelelően képes a képességeinek megfelelő mértékű támogatással új információkat megszerezni. Érdeklődéssel és kíváncsisággal fordul a világ felé, motivált a megismerésre.

Elfogadja a változás és a változtatás szükségességét.

Egységesség és differenciálás

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatásának követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés. A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépcsőről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit. Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását.

A pedagógiai munka során törekedni kell a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra, játékosagra. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

A tanterv a kultúrtechnikai tantárgyak tanítása során, a magasabb évfolyamokon sem javasol képesség szerinti differenciált csoportokat. A differenciálást az ismeretekben, módszerekben, a tanulói tevékenységekben és a segítségnyújtás mértékében, a tanítási órán kell megvalósítani, mert a gyakorlati pedagógiai tapasztalat azt mutatja, hogy minden tanuló képes fiatal felnőtt koráig ezen a téren továbbfejlődésre. A kamaszkor és annak befejeződése után is motiváltak a tanulók az olvasás, írás, számolás elsajátítására.

Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak - az adott csoporton belül - leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó

betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. A tanulási képességek terén mutatkozó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos formában.

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők. A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése. Az iskola tanulásszervezése a napközi otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozások célja a károsodásból eredő nagyfokú lemaradások csökkentése, a meglévő képességelőnyökre építve az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása tanórai keretek között egyéni és kiscsoportos formában.

A fejlesztés célja nem a tanórai tananyag átismétlése, hanem a képességek, készségek, kompetenciák terápiás fejlesztése:

- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros koordináció, tájékozódás;
- bazális stimuláció, beszédfejlesztés, szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- művészeti foglalkozások, zene, rajz, tánc stb.;
- mozgásállapot javítása, sporttevékenység;

A tehetséggondozás során a fő hangsúly az épen maradt részképességek fejlesztésén van, és elsősorban érdeklődési körök alapján szerveződik. Legfontosabb feladata a szabadidő hasznos eltöltésére nevelés, művészetekkel, az egészséges életmóddal és környezettudatos magatartással összefüggő tevékenységek.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára szükséges többlétszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának kulcsmozzanatai:

- a bemeneti jellemzők megismerése, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait;
- a kimeneti elvárások, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenet, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén szükséges a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszerével történik.

A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek) és a család legjellemzőbb mutatói (a családi szocializáció szinterei, a kommunikációs, célracionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere) együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist - a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások, - a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve - a társadalmi szükségletből vezethetők le.

A társadalmi szükséglet meghatározásához kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalom sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni.

Így a fejlesztési - nevelési - oktatási - képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők:

- nyitott pluralista tudománykép, mint világkép,
- a munka, a tanulás, a szabadidő, a szórakozás határainak elmosódása, az élethosszig való tanulás szükségessége
- a piaci elemek, mint a gazdasághoz való viszony fő jellemzői,
- nagy választási lehetőség, elágazó életutak, mint az életút jellemzői,
- a nevelés, mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje,
- az identitás és önismeret, mint szocializációs cél,
- párbeszéd, keresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, mint tipikus tevékenységek,
- érték pluralitás, egyéni boldogság, mint értékek, és a kíváncsiság, mint motiváció.

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	alsó tagozat				felső tagozat			
		1.-2.		3.-4.		5.-6.		7.-8.	
		Heti	2 Éves	Heti	2 Éves	Heti	2 Éves	Heti	2 Éves
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	288	4	288	4	288	5	360
	Olvasás-írás	2	144	3	216	4	288	2	144
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	144	2	144	3	216	3	216
	Játékra nevelés	2	144	2	144				
	Társadalmi ismeretek					1	72	2	144

Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	144						
	Életvitel és gyakorlat			2	144	2	144	3	216
Természeti környezet	Környezetismeret					1	72	2	144
Művészetek	Ének-zene	2	144	2	144	2	144	2	144
	Ábrázolás-alakítás	3		2	144	2	144	2	144
Informatika	Információs eszközök használata							1	72
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	360	5	360	5	360		
	Testnevelés							5	360
Összesen		22		22		24		27	

Tantárgyi kerettantervek értelmezése

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Az egyes műveltségterületi tantárgyak nagyobb átfogó témaegységeit, témaköreit nevezi meg. A tematikai egység – az adott tantárgyi terület sajátosságaitól függően – lehet konkrét téma: pl. <i>Mértékegységek, méretek, pénz</i> , de képességterület is: pl. <i>Összefüggések felismerése</i> . A tevékenységre épülő műveltségterületek tantárgyaiban a tematikai egységek fejlesztési célként jelennek meg.	Órakeret
Előzetes tudás	A témakör elsajátításához, azaz sikeres tanításához és tanulásához szükséges kulcsfogalmak, ismeretelemek, szabályok, képességek megnevezése a témakör sajátosságainak megfelelően.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az adott tematikai egység tanítási-tanulási folyamatában hangsúlyos, kiemelt fejlesztési feladatok megnevezése az adott két évfolyamonként meghatározott sajátos tantárgyi fejlesztési célok, feladatok alapján.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési követelmények Ismeretek Tanulói tevékenységek A tematikai egység tartalmi elemeinek és/vagy fejlesztési feladatainak megjelenítése a tematikai egység sajátosságainak megfelelően		
Kulcsfogalmak/fogalmak	A tematikai egységben előforduló műveltség kulcsfogalmak, illetve a fogalmi gondolkodás fejlesztéséhez szükséges fogalmi összetevőinek jelzése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Az adott ciklus végén (az adott tantárgyban) elvárható legfontosabb tudás- és képességelemek.	

Kommunikáció

Évfolyam: 1-8.

Tantárgyi célok és feladatok

Fejlesztő, inger-gazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén, és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeinek megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatai: a beszédmegértést és beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére, folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét, fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd, vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját, elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásainak a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértesse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulót a párbeszédekben és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással megszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

1.-2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az önismeretet és a társas kultúra fejlesztését a saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és kommunikációjának megalapozásával segíti.

A családi életre nevelést a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények, és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztéséhez hozzájárul a környezetével korosztályának megfelelő módon történő kommunikációs kapcsolat igényének kialakítása, az egyszerű kommunikációs jelek, utasítások, kérések értelmezése és mondókák, versek után mondással történő megismerése.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti az alapvető viselkedési normák betartására irányuló törekvés kialakítása, a közösségi viselkedés megalapozása, feladatok vállalása, társak számára egyszerű segítség nyújtása és a tevékenységek társas együttlétéhez történő igazítása.

A tantárgy az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését az egyszerű versek, mondókák, megértésének megalapozásával és azokat mozgástechnikai elemekkel kísérve éri el.

A hatékony, önálló tanulást a képességeknek és az érdeklődésnek megfelelő mennyiségű, és nehézségű feladatok elvégzése segíti.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Érzékeli és megfigyeli a környezetéből érkező ingereket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Száját csücsöríteni fúvásban. • Erős levegőfúvás rövid ideig. • Megnevezett tárgyat megfogni, letenni. • Figyelmét rövid ideig fenntartani. • Megérteni a gesztusok jelentését. • Figyelmét 5-10 percig a tanár mozgásaira összpontosítani. • Pontosan követni a mozgásokat. • Fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni. • Hangokat eszközökhöz rendelni. Ismeretek • Légző-, fújó-, szívógyakorlatok. • Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok. • Hallási figyelem fejlesztése. • Hangejtés – magánhangzók ejtése. • Szájállások utánzása. • Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok, (állathang utánzása), növekvő szótagszámmal ciklizálás. • Tárgyak megnevezése után mondással. • Főnevek többes száma. • Mellénevek kapcsolása tárgyakhoz. • Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív). • Tárgyak megnevezése, egyeztetése. • Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása, és fordítva). • Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása. • Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása. • Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal. • Egyszerű képolvasás. Tevékenység Gesztusok szóbeli megnevezése, együttes alkalmazása. Kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus létesítése. Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés. Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése. Orron belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés	Ének, zene: Ritmus és hallásfejlesztés, Mozgásnevelés és Légzőgyakorlatok, Alapmozgások, Játékra nevelés: Gyakorló játék,

gyakorlása. Irányított fújás, hangadással kísért fújás. Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája. Zörejek, hangok felismerése, Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén. Szájállások utánzásával, a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról. Hívóképek alapján hangutánzások. Tárgy – kép egyeztetés rámutatás megnevezés alapján. Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (ki ez? mi ez? mit csinál? milyen?) Egymástól jól megkülönböztethető hangok differenciálása (p-m, v-l, f-h, c-f) hangok időtartama. Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Versek mondása közösen. Mi hiányzik? Mi változott? Memória játék. Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókincs). Gyertya, láng, hangos – halk, bent, belül, érintés, tapintás, -szájtér, -fent, -lent, -kívül, -kerekítés, -résesítés, -zöngé
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására. Képes köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. Aktív szókincse 20 – 30 szó legyen (Ha nem képes beszélni beszédmegértése érje el a kívánt szintet.).

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 29
Előzetes tudás	Nevére reagál, jelét felismeri.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szemkontaktust felvétele, egyszerű gesztusok megértése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Udvariassági szokásokat elsajátítani. • Eligazodni a verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások között. • Elsajátítani és betartani a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét. • Elsajátítani a képekkel végzendő tevékenységeket • Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső). • Ismerni teljes nevét, tanárát, társait nevének nevezni, velük kommunikálni elemi szinten. • Érzelmeket felismerni másokon, reakció, ill. érzelmi megnyilvánulásokat	Mozdásnevelés és Alapmozgások, Rendgyakorlatok, Ének, zene: Ritmus és hallásfejlesztés és

vállalni. • Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. • Szituációhoz kötni apját, anyját, testvéreit. • Kerülni az erőszakot. • Fegyelmezetten viselkedni az iskolán kívüli programokon is. Ismeretek • Társadalmi érintkezés. • A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. • Irányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal. • Mozdulatok szabályozása adott jelre. • Testkontaktus a félelem oldására. • Kéz gesztusjelei. • Fej gesztusjelei. • Kép, mint szimbólum. • Vizuális jelzések, utasítások, képek. • Iskolai környezet. • Saját név. Társak neve. Nevelő neve. • Saját jel. Társak jele. • Köszönési formák. • Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás) • Érzelmi megnyilvánulások. • A környezet hangjainak felismerése, reakció. • Családi kapcsolatok. • Egymás megismerése. • A megköszönés gyakorlása. • Konfliktuskerülő viselkedés. • Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. • Az utcai közlekedés során tartsák be a közösen elfogadott szabályokat. • Az érzelmek hangjainak felismerése, irányítása hangmagasság, hangszín szerint. Tevékenység Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás. Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel. A kéz gesztusjeleinek bővítése. Gesztusok felismerése képekről. Öröm, fájdalom, sírás, ijedtség stb. Ütem, intenzitás, időtartam változtatása. Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás. Gyere ide, Nem szabad! Pszt! No – no! Nem! Tessék. Gyere az ölembe. Fejrázás, bólogatás. Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (érzelmek felismerése, megnevezése képekről, szerepjáték: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt) A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár nevének szólítása. Köszönés különböző formáinak gyakorlása. Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján,	Játékra nevelés: Gyakorló játék,
---	---

megnevezéssel. Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjai, intenzitás, hangerő, ütem változásai. Fényképen megmutatja apját, anyját, testvéreit. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők. Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása. Bizalom játék. Hangfelvételtől a környezet „kitalálása”: erdőben, sportversenyen, iskolai szünetben. Köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása (szerepjáték). Tulajdonságok felismerése, azonosítás hang, ruha, tapintás útján (kitalálás, bekötött szemmel). Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése. Képolvasás, képkirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb. Napirend, fontosabb állandó események jelzése. A tanulás során használatos képek alkalmazása, használatának módja. (válogatás, rendszerezés). Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben. Kép, mint jelzés. Kép és idő. Kép, mint információs eszköz.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	bemutatkozás, nevünk, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, <i>üdvözlés</i>, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése. magas, kisebb, alacsonyabb, felnőtt – gyerek én, <i>enyém</i>, várj, <i>majd</i>, <i>nemsokára</i>, <i>választás</i>, <i>sorra kerül</i>, tessék, kérem, Ne tolakodj! Pakolj el magad után! Sorakozó!	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. Képes együttműködéssel csoportosítani.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendőink	Órakeret: 25
Előzetes tudás	Testrészeit, ruhadarabjait, kedvenc ételeit felismeri.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az enyém – nem az enyém viszonyok elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Megnevezni, megmutatni testrészeit. • Megérteni a sor eleje, sor vége kifejezéseket. • Megérteni és követni a le, fel utasítást. • A megfelelő érzékszervhez kapcsolni a hall, lát, szagol, érint igéket. • A mosdói higiéniát betartani. • Tisztálkodási szokásait konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni,	Önkiszolgálás : Öltözködés, Tisztálkodás, Étkezés, Játékra nevelés:

haját megigazítani - Egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. - Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, megoldani. - Saját holmiját felismerni. - Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. - Önállóan fel-, és levenni felsőruháit. - Megnevezni, (megmutatni) felszólításra 8-10 ruhadarabot. - Társai kabátját tudja személyhez rendelni. - Eligazodni a jelek és fogások között segítségével. - Illedelmesen kérni, megköszönni, helyet foglalni, az ételeket megnevezni, megmutatni. - Étkezéshez a megfelelő evőeszközt kiválasztani (terítési kellékek). - Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat. - Főfogalom alá rendelni az ételeket képek alapján. Ismeretek <u>Testünk</u> - Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). - Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. - Téri tájékozódás. - Kézmosás. Zsebkendő és WC használatának gyakorlása. - Tisztálkodás, fésülködés segítségével. <u>Öltözködés</u> - Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. - Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. - Saját ruhadarab felismerése segítségével. - Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése. <u>Étkezés</u> - Néhány étel felismerése, megnevezése segítségével. - Alap ízek megismerése, megnevezése, édes, sós, savanyú. - Alap illatok (szagok) érzékelése, megnevezése. - Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása. - Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. - Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés. Tevékenység Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira. Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. Jobb-bal oldalát differenciálja segítségével. Térben történő eligazodás. A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel). Fürdőmozgások játékos utánzása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása. Öltözködés, vetkőzés gyakorlása. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet segítségével. Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye. Társak jelének megismerése. Nap, mint nap elmondja mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli. Fogasát és saját ruháit rendezzi, megnevezi. Mások ruháit kiválogatja. Kabát, sapka, sál önálló felvétele.	Gyakorlójáték , Szerepjáték,
--	---

Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése. Gombolás gyakorlása. A reggeli ételek megnevezése, azonosítása. Az ebéd fogásainak ismételése, ill. önálló megnevezése. Szívó-rágó gyakorlatok. Terítéshez használt eszközök elhelyezése. Képekről is az ételek italok felismerése, megmutatása. Játék közben etesse babáját. Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása. Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése. Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismételése. Ételek csoportosítása játékos formában. Étel-evőeszköz egymáshoz rendelése. Édességek, levesek, főzelékek megnevezése, húsok válogatása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az iskolába érkező tanulók aktív és passzív szókinccse eltérő, ezért gyakorlatilag minden tárgyat, személyt, cselekvést folyamatosan megnevez, az osztály szókinccse naponta bővül.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes rövid ideig egy játékkal egy helyen játszani. Képes együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben	Órakeret: 24
Előzetes tudás	Saját tantermében és a folyosón tájékozódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A közel – távol fogalmának elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Nevére reagálni. • Jelét mondani (ha képes rá). • Felismerni személyes tárgyait. • Használt jeleket a tanulótársakhoz rendelni. Tanárát nevén szólítani. • Otthonosan mozogni a tantermi berendezések között. megmondani (vagy mutatni) melyik helyiségben mit csinálunk? • Segítséggel tárgyakat hozni, vinni, igazítani, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni. • Tájékozódni az iskola helyiségei között. • Köszönni. • A megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket. • Tájékozódni otthonában a helyiségek között, azok megnevezését	Játékra nevelés: Gyakorlójáték , Szerepjáték, Mozgásnevelés és Rendgyakorlatok: sorakozás, járás, megállás, vezényszó megértése,

következetesen használni, megnevezésekor azonosítani. • Ismerni az alapvető illetve a közlekedési eszközökön. • Megfelelően viselkedni az utcán. • Szabályokat betartani gyalogos ill. járművön történő utazás alkalmával. • Ismerni a lámpa jelzéseit. • Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani. Ismeretek • <u>Iskola.</u> • Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel. • Az iskola helyiségei az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. • Az iskola helyiségei, az ott dolgozók és az általuk végzett tevékenységek megnevezése, megértése • <u>Lakás</u> • A konyha, szoba berendezési tárgya. • Használati tárgyak felismerése, megnevezése. • Tárgyak helye a lakásban. • Tárgy – kép egyeztetése. • A lakás egyéb helyiségei és tartozékai. • Ház – lakás. • <u>Utca, közlekedés</u> • Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. • Az utca részei: járda, úttest. • A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. • Megfigyelések az utcán. • Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. • Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. • Utazás járművel. • <u>Vásárlás</u> • Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. • <u>Tájékozódás saját test körül (két oldalon)</u> Tevékenység Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása. Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, ill. a megnevezés alapján annak megmutatása. A konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje. A karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse. Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése. A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése. Cselekvések helyiségekhez rendelése. Cselekvések személyekhez történő rendelése eseményképek alapján. Saját vagy tanulótárs, tanár lakásának megtekintése kis vendéglátással. Tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás. Terítőt terít. Ajtókat nyitja, csukja. Edények rendezése, helyük a lakásban. Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket.	Számolás, mérés: Tájékozódás: irányok, viszonyítások, helymeghatározás,
---	--

Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása. Séta alkalmával megnevezi, megmutatja a villamost, autóbuszt, autót, kerékpárt. Hangutánzás. Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó, stb. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le. Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés. Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk. Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás). Szerepjáték: Utazás – utas, ellenőr, járművezető. Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés, az árak megnevezése. Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása. Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása. A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása. Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>előttem – mögöttem, „Bele” és „rá”, Jobb – bal, járművek, úttest, Járdá, hangos, gyors, játékjárművek, igazi járművek séta, utazás, közlekedés zebra, jelzőlámpa, gyors, lassú, hangos, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás,</i>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes érzékelni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. Képes felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Részvétel a napi tevékenységek ritmusában.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények			Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe venni. - A téli-nyári időjárás elemeket megkülönböztetni. - Képről felismerni két ellentétes évszakot. - Ruhái közül kiválasztani a télit és nyárit. - Összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között.			Önkiszolgálás : Öltözködés, Játékra nevelés: Gyakorlójáték

• Tájékozódni a napszakokról. • Nagyobb különbségeket észrevenni. • A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet felmutatni. Ismeretek • Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. • Tanóra- óra közti szünet – csendes pihenő. • Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. • Napszakok: reggel-dél-este jellegzetességeinek és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. • Időjárási jelenségek felismerése segítségével. • Időtartam megismerése, (sokáig tart, rövidebb) differenciálása. • Végzett cselekvések időtartama. Tevékenység A nevezett időszakok terjedelmének összehasonlítása, a kapcsolódó jelzések megismerése, figyelembe vétele (tanítás kezdetét jelző hangjelzés stb.). Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. Játékokban a jellemző tulajdonságok kiemelése. A napszakokhoz köthető cselekvések eljátszása. Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás? Baba öltöztetése (lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszaknak, napszaknak, alkalomnak megfelelően. Időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése. Szituációs játékokban a tanultak gyakorlására. Nap, mint nap az időjárási viszonyok ismételése. A hideget, meleget jelzi. Az esőt jelzi. Képekről az időjárási elemeket felismeri. Az időjárás és az öltözködés összefüggéseit megfogalmazza, megmutatja Tanóra, tanórák közötti szünet. Időtartam észlelése mozgással illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom).		, Szerepjáték, Ének, zene: Dalok a tárgyalat témákkal kapcsolatban, Mondókák utánzómozgással.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tanóra, szünet, munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, <i>napszak</i> , reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg. világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes rövid ideig egy tárggyal egy helyen foglalkozni.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Élőlények	Órakeret: 24
Előzetes tudás	Észleli környezetét, és a bekövetkező változásokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Környezetében lévő élőlényeket érdeklődéssel figyelni. • Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). • Felismerni és csoportosítani a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldségeket. • Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. • Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Aktívan részt venni a megfigyelő, válogató, keresgélő munkában. • Az állatok hangját utánozni rövid ciklizálással is. • Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során, felidézni a tanultakat. • A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni. Ismeretek • <u>Növények</u> • Környezetünkben lévő virágok, növények megfigyeltetése, felismertetése. • Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek bemutatása megnevezési gyakorlatok segítségével. • Mese a növényekről. • A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. • <u>Állatok</u> • Háziállatok jellemző jegyeinek felismerése, hangutánzási gyakorlatok. • Hangutánzó gyakorlatok. • Állatmesék. • Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. • Állatok tápláléka, „lakóhelye”. Tevékenység Gyümölcsök, zöldségek megnevezése. A virágok növények tulajdonságait érzékeli, tapintja, szagolja, megnevezi. Képekkel, játékkal növényeket, gyümölcsöket csoportosít, rendez. Cserepes virág, udvari dísnövények. Élő virágok. Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítségével. Évszaknak megfelelő gyümölcsöket, zöldségeket megismer, megnevez. Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok. Mesék növényekről (Répamese).	Ábrázolás, alakítás: növény és állatábrázolás, színezés, formázás, rajzolás, festés, Ének, zene: Dalok a felmerülő témával kapcsolatban, Játékra nevelés: Gyakorló játék, Szerepjáték, Didaktikus játék,

Élő állatok megfigyelése állatkertben, háziállatok falusi udvarban. Háziállatok és vadállatok felismerése képről, megnevezésük, megmutatásuk. Háziállatok tápláléka. Mesében szereplő állatok kiválogatása. Szerepjátékok hangutánzással. Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok. Szerepjátékok. Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése. Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés. Állatmesék (Brémai muzsikások, Kismalac és a farkasok)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	növények, virágok, illat, <i>érzés, élővilág, íz, zamat, szín</i> (alapszínek), <i>gondozás, locsolás, ültetés, napfény, növekedés, elszárad, elpusztul, kibújik,</i> <i>édes, savanyú, finom, ízes,</i> <i>élő háziállat, vadállat, élelem, táplálkozás, ól, istálló, búvóhely, gondozó,</i> <i>gondozás, baromfiudvar, alom, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd,</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes érzékelni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra.

Évfolyam: 1- 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Szerepjátékot játszik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép. • Kívánságait elmondani, vagy gesztusaival jelezni. • Képen megmutatni az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. • Megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát. • Kapcsolatot teremteni a környezetében dolgozó szakemberekkel, kérdezni, kérni. Ismeretek • <u>Üzletek - Vásárlás</u> • Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. • Az eladók, pénztárosok, munkája, megfigyelésük. • <u>Munkahelyek – foglalkozások</u> • A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése.	Mozgásnevelés és Alapmozgások, rendgyakorlatok, Játékra nevelés: Gyakorló játék, Szerepjáték,

Tevékenység Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek megfigyelése. Szaglás, tapintás, ízlelés. Eladó köszöntése, kérdezgetés, kérés, megköszönés gyakorlása. Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyeltetése. Pénztáros, pénztárgép, pénz megfigyeltetése. Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása. Vásárlási szokások, vásárlási kellékek. (pénz, szatyor stb.). Tanulmányi séta: ismerkedés a zöldséggel, hentessele, cukrásszal, asztalossal, gépkocsivezetővel, rendőrrel, stb. Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével. Élethelyzetekben is és képekről is ismerje fel a mesterségeket és a hozzájuk tartozó eszközöket.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>élelmiszer, édesség, konzerváru, húсарu, eladó, pultos, pénztáros, vásárló, fizetés, kiszolgálás, udvariasság, kérés, megköszönés, jelzés, gyalulás, fűrés, ismerkedés, köszöntés, búcsúzás, kérem, tessék, nem kérem, bocsánatkérés a társaktól,</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes figyelemmel kísérni 10 – 15 perces foglalkozást.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	9. Ünnepek	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Türelmesen viselkedik az iskolai és csoport ünnepélyeken.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés az ünnepi készülődések során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szívesen és érdeklődéssel részt venni • Az ünnepi készülődésben, megfelelő magatartással alkalmazkodni az eseményekhez. • Ismerni néhány mondókát, verset, amivel részt tud vállalni az ünnepek műsoraiban. • Felismerni, megnevezni és megmutatni képekről az említett ünnepeket. Ismeretek • Hagyományos ünnepek. • Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja.	Mozgásnevelés és Rendgyakorlatok, Játékra nevelés: Gyakorló játék, Szerepjáték,

• Az ünnepekhez kapcsolódó események életszerű és játékos tanulása, megismerése. • Családi ünnepek. • Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. • Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. • Iskolai ünnepek. Tevékenység Karácsonyi díszeket készítsen segítséggel. A tárgyakat megnevezi, megmutatja. Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok tanulása, előadása anyák napjára. Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel. Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal. Ünnepi díszítés gyakorlása. Ünnepi asztal terítése. Az ünnep játékos megjelenítése. Történetek, rövid mesék elmondása képek segítségével különböző ünnepekről. Az ünnepeken megfelelő viselkedéssel vegyen részt. Készüljön (segítséggel) valamilyen jelképpel: pl. készítsen zászlót, kokárdát.		Ábrázolás, alakítás: ajándék és dekoráció készítése az adott ünnepre, Ének, zene: dalok az aktuális ünnepkel kapcsolatban, Önkiszolgálás Öltözködés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	névnap <i>születésnap</i>, köszöntés-<i>gratuláció</i>, ajándék, kedvesség, öröm, édesség, köszönet, <i>várakozás</i>, <i>hamarosan</i>, <i>nemsokára</i>, <i>ünnep</i>, zászló, <i>hangulat</i>, <i>felvonulás</i>, ünnepi öltözet, ajándékozás, gyertya, díszek, locsolás, szép, <i>kellemes</i>, <i>díszes</i>, <i>ritmus</i>,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásakor.	

3.- 4. évfolyam

A tantárgy segíti az erkölcsi nevelést az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának fejlesztésével, a társas érintkezési, kommunikációs formák helyzetek megfelelő alkalmazásának gyakorlásával. Az utasítások és elvárások megértésében, betartásában, végrehajtásban erősíti a kitartást.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a tágabb környezet személyi viszonyainak, kapcsolatainak megismerésében, a tájékozódás kialakításával a téri és időbeli relációkban, a hagyományok, és a népszokások megismerésében van jelen. A környezet szokásainak követése, a nemzeti ünnepek alkalmával az aktív, alkalomhoz illő megjelenés és részvétel segíti a megvalósítást.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul a lényeges külső és belső tulajdonságok megismerésében, a társakkal és a környezettel való kulturált kapcsolatfelvételben, a kapcsolattartás formáinak fejlesztésében, az együttműködési készség megalapozásában, az alkalmazkodóképesség kialakításában. A tantárgy a motivált, aktív részvételre és a jellegzetes, alapvető emberi külső és belső jegyek megismerésére is kihat a terület fejlesztésében.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismerésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség megóvásával, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismerésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyelésével és kommunikációjának megalapozásával vesz részt. A családi életre nevelést segíti a mindennapokról és ünnepnapokról, a családtagok tevékenységéről, a munkamegosztásról, és a foglalkozásokról meglévő fogalmi ismeretek bővítése.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztési területen különösen fontos szerepet játszik a környezet különböző szempontok alapján történő megfigyelésével, a természet jelenségeinek megnevezésével. Az állatok és növények megfigyelése, a tulajdonságok megnevezése mellett hangsúlyosak a szűkebb környezet ápolásának, védelmének alapjai és a környezeti tárgyak épségének megóvására törekvés igényének kialakítása is.

Az anyanyelvi kommunikáció a környezetével korosztályának megfelelő módon történő kapcsolatteremtéssel, a megszólítások helyes és alkalomhoz illő megválasztásával, az egyszerű kommunikációs és metakommunikációs jelek értelmezésével, a tárgyak, személyek helyes megnevezésével, az utasítások megértésével fejlődik. Ezekhez járul az alapvető fogalmak megértése, adekvát használata, a magyar nyelv szabályainak megfelelő, egyszerű mondatok alkotásának gyakorlása és a környezetről lényeges információk megszerzése, rendszerezése, csoportosítása.

A szociális és állampolgári kompetencia az érzelmek felismerésével, megnevezésével és a kommunikációs helyzetnek megfelelő alkalmazásával fejlődik, a megfelelő érvényesülési törekvésekkel és az önuralom fejlesztésével. A kompetenciaterületet erősíti a mindennapi élethelyzetekben a társas viselkedési formák automatikussá válása, a csoportok és a környezet által elvárt magatartási normák betartása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség terén a tantárgy segít mozgásos és verbális elemekkel előadni egyszerű verseket, mondókákat. Emellett környezetében és megjelenésében kialakul igénye az esztétikumra, a harmóniára és a praktikumra.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a kitartás, az önellenőrzés és a javítás igényének kialakítása segíti.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés anyanyelv	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Egyre pontosabban végzi az artikulációs gyakorlatokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Analóg mondatok utánmondása, alkotása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Feladatokat egyre rutinosabban végezni. • Követni az artikulációs mozgásokat. • Sort alkotni képekről (balról jobbra kirakással). • Megmutatni a megnevezett képet, ill. önállóan megnevezni. • Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. • Analóg mondatokat képezni. • Mimikát, gesztusokat jól utánozni. • Jól használni a metakommunikációs jeleket. • Érzékelni a jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérést. • Ismerni a gyűjtőfogalmakat. • Mondataiban bővítményt használni. • Képről néhány mondatot mondani. Ismeretek • Légző-, szívó-, fújó rágógyakorlatok, ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok. • Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. • Tárgyak megnevezése segítséggel. • Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. • Személyes névmás használata. • Igeragozás (jelen idő, múlt idő). • Kérdések alkotása ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak? • Gyűjtőfogalmak körének bővítése. • Főnevek toldalékai: helyhatározó és részeshatározó. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. • Tárgyak, személyek tulajdonságai. • Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. • Ok-okozati összefüggések felismerése. Tevékenység Bemutatás nyomán utánzógyakorlatok, tükör előtt önellenőrzéssel. A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása. Egyre kisebb eltérésű hangpárok megkülönböztetése.	Mozgásnevelés és légzőgyakorlat Ének, zene: hallásfejlesztés, Játékra nevelés: szabályjáték, Számolás, mérés: tájékozódás, időrend,

Artikulációs mozgásokat utánoz, zöngét hangoztat, zenei hangokkal játszik Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba. Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése. Képsorok olvasása balról jobbra haladással. A megnevezett kép kiválasztása. Tárgyak, képek sokaságával soralkotás. Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány. A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben. Analóg mondatok alkotása segítséggel. Mondatok bővítése hol? kinek, minek? kérdőszavak alapján. Melléknévvel a tárgy, vagy kép milyenségét megfigyeli, megnevezi. Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről. Gyakorlás szituatív helyzetben. Cselekvéssorról történet kitalálása helyes nyelvtani megfogalmazással. Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása. Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sor, <i>soralkotás</i>, <i>képsor</i>, <i>azonos (olyan)</i>, <i>különböző (más)</i>, eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás, Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete. - tárgy, - kép, - sor, - sok – kevés, - <i>figyelem</i>, - jó – rossz, - kérdés, - ruha, - étel, - gyümölcs, - bútor
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra. Képes a melléknveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonzszavakat és a melléknévfokozást is használni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Egyszerű szimbólumokat megért, használ.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Megnevezni családtagjait. • Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. • A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. • Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. • Kapcsolatokat reálisan megítélni. • Megfelelő módon köszönni felszólítás nélkül.	Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék, Szabály játék,

- Saját öltözképzésére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezze azt.
- Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni.
- Fegyelmezni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál.

Ismeretek

- Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval.
- Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből.
- Mozdulatok értelmezése, utánzása.
- Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal.
- Otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint.
- Szülők neve, testvérek neve, száma segítségével, családtagok tevékenysége (munkája).
- Nagyszülő megmutatása fényképről. Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása.
- Cselekvések megnevezése segítségével.
- A válaszok és a valódi események összehasonlítása.
- Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése.
- Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne.
- Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen.
- Kapcsolat első lépése:- ismerős gyermekkel, felnőttel, - ismeretlen gyermekkel, felnőttel, újonnan megismert emberekkel.

Tevékenység

Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján.

Adott érzelem megjelenítése (pl. hívás, büszkeség, győzelem stb.).

Illő és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően.

A segítség kérésének módjai.

Gyakorlás szituációs játékok segítségével.

Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása.

Fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása.

Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondattal, gesztusokkal válaszol.

Bábokkal lejátszsa el az egyszerűbb helyzeteket.

Keresztnevet hallás alapján kösse az illető személyhez.

A képhez tartozó saját érzések megfogalmazása. A képen felismert érzelmek megnevezése.

Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése.

Helyes, helytelen kívánságok, visszautasítás megfogalmazása.

A távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében.

Az elkövetett hibák felismerése, javítása legyen természetes.

Közös játék során szabályok betartása, viselje el a vereséget, örüljön társai sikerének.

Mozi, cirkusz és színházlátogatások alkalmával legyen érdeklő, ne zavarja társait és a többi nézőt.

A köszönés formáinak (megtanulása és) gyakorlása.

Beszélgetés közben egymás türelmes meghallgatása legyen természetes a mindennapi kommunikációjukban.

Kis csoportban vegyen részt kulturális és sporteseményeken, ott viselkedjen megfelelő módon.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Jó gyerek, boldog, vidám, félős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz, szabadidő, szabály, család, győzelem, vereség, itt – ott, messze – közel, szeret - nem szeret, barát, vendég, ismerős-ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, érdekes, unalmas, szeretnék kimenni,</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán. Képes együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. Képes örömmel, és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismerni közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről tudja megmutatni szülei munkáját.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendők	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Eligazodik a lateralitás területén.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A személyes teendők egyre biztosabb ellátása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Időhatározókat és mellékneveket használni. • Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. • Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. • A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. • Az ápolat és ápolatlan (haját), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. • Ismerni saját holmiját. • Gondosan, rendszeren öltözzön, vetkőzzön. • Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. • Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. • Fő étkezéseket megnevezni, megmutatni. • Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. • Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát. Ismeretek • Testünk. Testrészek megnevezése, megmutatása. • Kézmosás, fogmosás, WC-használat. • Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. • Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése.	Játékra nevelés: Szerepjáték, Szabály játék, Didaktikus játékok, Életvitel és gyakorlat: Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők,

- Fodrász, kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése.
- Öltözködés. Az öltözködés sorrendje.
- Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése.
- Évszakoknak megfelelő öltözködés.
- Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai.
- Étkezés. Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése.
- Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel.
- Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése.
- Ételféleségek, eszközök, csoportosítása.
- Nyers és főtt ételek.
- A hetes, napos munkája

Tevékenység

Tanórán, szemléltető eszközökön, saját magán, társán megmutatja, és megnevezi testrészeit.

A testrészeket és funkcióit egymáshoz rendeli. Érzékszerveit megnevezi.

A test tisztítását megnevezi, folyamatát bemutatja.

Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása.

Higiénés szokások gyakorlása.

WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével.

Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás.

Tisztasági felelős a tisztség vállalásával tanulótársai haját, körmét nap, mint nap megnézi, jelzi, mit tapasztal.

Képről megállapítja a pozitív és negatív tulajdonságokat.

Az öltözködés menetét mondja el, illetve mutassa meg a ruhadarabokat.

Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözzön fel.

Cipzárt felhúz, gombol. Gallért, zsebeket igazít.

A ruhát megpróbálja összehajtani, helyére rakni. Baba öltöztetése.

Öltöztetés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny).

Nap, mint nap ismétli felsőruházata nevét.

Elmeséli milyen sorrendben öltözött reggel. Tudatosan differenciálja az alsó-felső fogalmát.

Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása.

Nevezze meg önállóan a ruhák színeit, egyéb jellemzőit, tudja azt megfogalmazni.

Divatos és régimódi, fiú és lány ruhák válogatása.

Nap, mint nap közösen és egyenként is, és mint napos gyakorolja az étkezéssel kapcsolatos teendőket és a kulturált étkezést.

Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése megtartása.

Dél-ebéd, reggel-reggeli, este-vacsora.

Szokásos ételek megnevezése.

Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás.

Reggeli, ebéd, uzsonna szituációs játékok.

Segítséggel összegyűjti és előkészíti az étkezéshez szükséges kellékeket.

Terít, elpakol. Az ételeket megnevezi.

A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatainak bemutatása.

Az ünnepi étkezés jellemző kellékeit képek alapján kiválogatja.

Gyakorolja, és tudatosan használja a konvencionális beszédformákat.

„Jó étvágyat!” „Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!”. Ünnepi szokások kialakítása.

Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jó étvágyat! Köszönöm! tízórai, uzsonna, ételek, <i>evőeszközök</i> , hetes, napos, <i>feladat</i> , terítés, <i>leszedés</i> , finom, <i>folyékony</i> , <i>illatos</i> , kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat, méret, <i>kopott</i> , új, <i>divatos</i> , <i>elavult</i> /, <i>régimódi</i> , felsőtest, alsótest, felső végtag, alsóvégtag, sovány, kövér, szűk, bő,- nagy méret, kis - <i>körömápolás</i> , - <i>arcápolás</i> , - <i>hajápolás</i> , - tiszta, - piszkos, - ápolatlan – <i>ápolatlan</i> , - <i>egészséges</i> – beteg, - <i>kezelés</i> ,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. Képes összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi cselekvéses szinten.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Biztonsággal tájékozódik szűkebb környezetében.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Analóg mondatokat alkotni. Hol? Hova? kérdéseket megérteni. • Mondataiban használni a bővítményeket. • Ismerni a gyűjtőfogalmakat. Beszédkészségének megfelelően egy-két összefüggő mondatot mondani. • Mellékneveket, határozószókat használni, kérdezni, hangsúlyozni. • Rendet tenni maga körül munkája befejezése után. • Biztonsággal és bátran lépni az iskola különböző helyiségeibe. • Ismerni a villanykapcsolók helyes működését. • Ismerni a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját. • Az otthon, az iskola és a tanterem rendjét, tisztaságát természetesnek és fontosnak tartani. • Felszólítás nélkül rutinszerűen betartani a közlekedési szabályokat (lámpa, zebra, körülnézés). • Felismerni könyvből, képről is a valóságban tapasztaltakat. • Megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, trolit, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét. • Ismerni az iskola utcájának nevét.	Mozgásnevelés és Térbeli tájékozódás, Számolás, mérés: Tájékozódás: helymeghatározás, viszonyítás, fő irányok, Olvasás, írás: Térorientáció s gyakorlatok: téri relációk megnevezése

Ismeretek • Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés. • Helyhatározószók gyakorlása folyamatosan. • Iskola – otthon, udvar, játszótér, sportpálya. • a játék- és sporteszközök megnevezése segítségével. • Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén. • A „hol van?” és a „hova való?” megértése. • A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással. • Falusi padlások, pincék megismerése a valóságban és olvasmányokból. • Képek alapján az ismeretek elmélyítése. • Az iskola környéke. • A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. • Eszközök és azok funkciói. • Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. • Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? • Utca – Közlekedés. Az utcák jellemzői. • Gyalogos- és járműforgalom. • Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Sorompó, fénysorompó. • Közlekedési eszközök ismeretének bővítése. • Közlekedési szabályok, viselkedési normák. • Közlekedési és utazási szabályok betartása. • Balesetek megelőzésének feltételei. Tevékenység Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése. Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba. Tanórákon és tanórán kívül is a neki kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között. Kapcsolat keresése más helyiségek, különbözőségét azonosságait illetően. Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk. Kérésre a kívánt eszközök kiválasztása. Tanári irányítással padlás megtekintése, régi dolgok megfigyelése. Falusi padlás régiségeinek tisztogatása, pince eszközeinek megfigyelése, megnevezése. Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel. Maketten vagy képeken lakás berendezése, emlékezve ill. felhasználva saját lakóhelye példáját. A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása, és a megfelelő elhelyezése. A konyhai eszközök szortírozása és megfelelő helyre elpakolása. Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása. Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése. Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése. A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése. Játékos formában alkalmazza, megjeleníti a látottakat. Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése. Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata.	Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,
--	--

Közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása. Rendőrs-közlekedéses játékban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése, utcanevek megemlékezésével, segítséggel. Gyalogosan az útvonal utcáit megnevezni. Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése. Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	világos, sötét kapcsoló, <i>egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos</i> , erős, gyenge padlás, pince, <i>raktár</i> , fönt, lent, piszkos, régi, új, magas, hideg/ <i>hűvös, nedves, hordó</i> , kosár, <i>prés</i> Helyiségek, <i>eszközök, főzőeszközök evőeszközök</i> , sötétítés, világítás, takarítás, <i>felújítás</i> , pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Változásokat érzékeli.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését. • Ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. Összehasonlításokat végezni. • Társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkáját. • Követni és teljesíteni a pedagógus kéréseit. • Felismerni képekről biztonsággal az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni. • Automatikusan sorolni hét napjait, a hétvégi napokat kérdésre tudja kiválasztani. • Érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptáron is. • Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. Mesélni napi élményeiről. • Tudja elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket. • Beszédében ragokat, határozószavakat, igekötőket használ.	Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék, Számolás, mérés: Tájékozódás: naptárban, napszakok, igekötők, életkor,

Ismeretek • Időfogalmak bővítése. • Napok, napszakok. A hét napjai. Hétvégi napok. • A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése. • Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata). • Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása. • Reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel. • Évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítségével. • A négy évszak jellemzése. • Nevük megtanítása, képről történő azonosítás Évszakok változásainak megfigyelése. Tevékenység Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a tegnap ...volt, holnap...lesz kifejezések használata segítségével. Napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése, (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este) napszakokhoz kapcsolódó étkezések. A napszakoknak megfelelő tevékenységeket ismer. Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó eseményeket felsorolása. Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Napirend összeállítása. Séták, és udvari játék alkalmával gyűjti az időjárással kapcsolatos ismereteket, megfigyeléseket. Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidézi azokat, kiegészítve egyéb történetekkel. Képeket gyűjt, szortíroz. Téli-nyári ruhákat válogat, közös halmazba teszi a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket. A hét napjait jó sorrendiséggel felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli. A hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel. Heti program összeállítása képes formában egyszerű jelképekkel. Saját szakköri programjait tudja naphoz, napszakhoz rendelni. Képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja. Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismeri, megnevezi. Téli - nyári sportokat megnevez. Beszédében használ mellékneveket, határozószókat, igéket. Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napok neve, napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése. évszakok, <i>időjárás</i>, - tél, -tavasz, -nyár, -ősz, - hideg, -meleg, - sportok, - napsütés, -szél, - szeles, - <i>viharos</i>, - hófehér, - jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, <i>tegnap</i>, ma, holnap, elmúlt, lesz, <i>munkanap</i>, <i>hétvége</i>, <i>pihenőnap</i>, <i>program</i>, nap, <i>felkelő nap</i>, <i>lenyugvó nap</i>,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait. Képes a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását

	napszakok viszonylatában eseményhez kötötten érzékelni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, Ismeri a napok sorrendjét.
--	--

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Élőlények	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Állatokhoz, növényekhez érdeklődve közelít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A növények és állatok közötti azonosságok, különbségek megmutatása, megnevezése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöldséget kép alapján. - Gondozni növényeket. - A tanultak alapján összehasonlítani, megkülönböztetni, főfogalom alá rendezni, emlékezetből felsorolni a látottakat. - Érdeklődéssel szemlélni a körülötte lévő élővilág létezését. - Egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. - Értetni a rész- egész viszonyát. - Megfogalmazni kérdéseket, kérdésre válaszolni. - Gondolatait, élményeit mondatokban megfogalmazni. - Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket. - Lehetőség szerint házi állatokat otthon segítséggel gondozni. - Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni. - Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot. Ismeretek Növények - Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével. - Gyümölcsök, zöldségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása. - A pálmaház, fűvészkert, házi kert, liget, erdő, parkok megtekintése. - Növény részeinek bemutatása, megnevezése. - Konyhakert fogalmának kialakítása, konyhakerti növények felismerése, megnevezése. - Zöldségfélék. - Kertek, virágok. Állatok - Baromfiudvar fogalma. Lakóinak felismerése, megnevezése. Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése, segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése. - Háziállatok és kicsinyeik, megnevezése. - Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. - Néhány erdei állat bemutatása.	Ábrázolás, alakítás: növény és állat ábrázolások, festmény, rajz, színezés, agyag, gyurma Ének, zene: dalok a témákkal kapcsolatban, Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,

Tevékenység Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése. Élő virágokat azonosít a képen láthatókkal. Megfigyeli az osztályban, folyosón, udvaron található virágokat, növényeket. Szín, forma egyeztetése, megnevezése. Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázában víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatuk felismerése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük. Virágoskerti illatok, színek, formák. Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínrre, fotó, videofelvétel készítése a látottakról, azok összehasonlítása, elemzése. Képeken a tanultak alkalmazása. Csoportosítás, főfogalmak alá. Kertészkedés (lehetőség szerint cserépben, virágládában, kiskertben). Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson megnézi a baromfiudvart. Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel. Megfigyeli a jellemzőiket, hangjukat, mozgásukat, stb. Állatok és kicsinyeik, lakóhelyük. Állatok etetése, táplálékuk megnevezése segítségével. Állatkerti séta állatsimogatás. Háziállatok. Vadállatok. Kedvenceink. Beszélgetés, csoportosítás. Élő környezetben megfigyeli a legismertebb állatok jellemzőit, kicsinyeiket, megnevezi őket. Összehasonlít, megkülönböztet. Tanórán könyvek, képek alapján a látottak felidézése. Tulajdonságaik alapján főfogalom alá rendezés. Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése. Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása. Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élő, <i>műanyag</i>, illat, íz, <i>zamos</i>, ízes, édes-savanyú, nagy-kicsi, gömbölyű, <i>hosszúkás</i>, <i>növekedés</i>, <i>hervadás</i>, elpusztul, <i>kihajt</i>, <i>hajtás</i>, ág, <i>rész</i> – egész, gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, <i>illat</i>, <i>ehető</i> – nem ehető, <i>baromfiudvar</i>, <i>gazdasági udvar</i>, háziállatok, <i>hasznos</i>, kölyök, ellés, fialás, <i>vemhesség</i>, nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, <i>dorombol</i>, baromfi, szárnyasok, <i>emlősök</i>, lassú-gyors – <i>fürge</i>, <i>veszélyes</i>, vad, erős-gyenge
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. Képes elvégezni alapvető csoportosításokat.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 29
Előzetes tudás	Türelmesen várakozik, szemlélődik vásárlás során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonsággal eligazodás a boltban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Beszédében mellékneveket, határozószavakat, igekötős igéket használni. - Emlékezetből néhány jellemzőt felsorolni a látott termékekből. - Termékeket megvizsgál tulajdonságai alapján. - Megnevezni, vagy megmutatni melyik termék hova tartozik. - Ismerni és használni a napszakok szerinti üdvözlési módokat. - Megnevezni, megmutatni a látottakat. - Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. - Környezetében élő emberek munkáját érdeklődéssel figyelni. - Köszönni, kérdezni. - Türellemmel figyelni, ha mesterember, munkát végző felnőtt megmutat, vagy magyaráz valamit. - Elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat. - Egyeztetni képek alapján a látott mesterségeket, tevékenységeket, szerszámokat. - A látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni. - Szerepjátékban gesztusokkal kifejezni magát. Ismeretek - Üzlet, vásárlás. Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítséggel. - A környék különböző üzletei. - Ruházati bolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák. Virágbolt. - Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. - Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. - Áruféleségek vásárlása, csoportosítása. - Foglalkozások. A tanuló tágabb környezetében előforduló különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. - Iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. - Asztalos, villanyszerelő, kőműves, vízvezeték szerelő, rádió, TV- szerelő, pék, cukrász, fodrász, szabó, orvos, nővér, gyógyszerész. - Iparosok bemutatása élőben és képekről. Tevékenység Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése az áruféleségek felsorolása. Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá	Játékra nevelés: Szerepjáték, Didaktikus játék,

rendezése. Szervezett közértlátogatás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése, és a pénztárhoz vitele. Tanár kérésére megkeres bizonyos árucikkeket, megnevez, megmutat, tapint, tapasztal. Az emberi érintkezési formákat gyakorolja. Köszön, kér, megköszön. Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése. A fizetés módja (készpénz, bankkártya). A csomagolás (ha lehet, ne műanyag zacskót használjon, inkább kosarat, textilt). Köszönés az iskola dolgozóinak, érdeklődés munkájuk iránt. A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatokat megtekintése, szerszámok megismerése, megnevezése. A környéken lévő asztalosműhely, cukrászda, varroda, üzletek, megtekintése. Egy-egy részfeladat megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése. Tanári felügyelettel illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva a mesteremberek műhelyeinek, eszközeinek, munkamozdulatainak megfigyelése. Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (kenyér készítése, hajvágás, ruha varrása).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	húsfélék, vegyi áruk, pékáruk, konzervek, <i>papíráru</i>, italok, édességek <i>iparos, faanyag, kábelek, zsinórok</i>, áram, <i>veszélyes</i>, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, <i>megrendel, ráfizet, foglalkozások, szakma</i>, titkárnő, <i>adminisztrátor</i>, gondnok, <i>karbantartó</i>, varrónő, műhely, iroda, <i>feladat</i>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját. Képes együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül megfelelő módon, iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	9. Ünnepek	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Alkalomhoz illő ruházatban jelenik meg az iskolai ünnepélyeken.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szívesen és aktívan készülni az ünneplésre. • Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. • Közös feladatot pontosan, fegyelmezetten végrehajtani. • Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni,	Ábrázolás, alakítás: dekoráció, ajándék

megmutatni. • Az ünnepek hangulatát átérezni. • Bekapcsolódni egyre aktívabban egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába. • Rövid szereplést, feladatot vállalni, a műsorból. • Ismerjen verset, dalt valamennyi ünnepről. • Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek. • Képekről felismerni, megnevezni az ünnepeket, felsorolni jellemzőiket. Ismeretek • Verstanulás. Dalok tanulása. • Az ünnepségeken való szereplés, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. • Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. • Közös ajándékkészítés. • Terem dekorációjához díszek készítése, a felhasznált anyagok megnevezése, jellemzése Tevékenység Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Önálló feladat végrehajtása (ajándék, vagy jelkép készítése). Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban. Udvariassági szokások gyakorlása. Tanulótársaival közösen és egyénileg is verseket, énekeket tanul. Ünnepségen tevékenyen részt vesz, adekvátan viselkedik. Kézimunkával hozzájárul a kellékek elkészítéséhez. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat gyakorolja, ismereteit csoportosítja. A különböző ünnepekhez tartozó eseményképeket összehasonlítja, megkülönbözteti.	készítése változó technikával, Ének, zene: az ünnepnek megfelelő énekek tanulása, előadása, zenehallgatás az ünnephez kapcsolódóan
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ünnep, zászló, <i>felvonulás</i>, köszöntés, öröm, <i>boldogság</i>, <i>ajándékozás</i>, díszítés, csomagolás - ünnep,- névnap,- születésnap, - <i>fegyelmezett</i>, - vidám – szomorú, - <i>boldog</i>, - <i>hatalmas</i>, - <i>díszes</i>, - ajándék, - szeretet
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeknek. Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kíséni. Szívesen hallgatni meséket, és részt venni azok előadásában (szerepjáték, bábozás).

5.- 6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó – rossz, pozitív – negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozunk.

A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A nemzeti azonosságtudat és a hazafias nevelés fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti.

Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú- és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg.

A családi életre nevelést a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A testi és lelki egészségre nevelés megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözködés összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemellett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A fenntarthatóságot és a környezettudatosság fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlényének megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkcióinak és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A médiatudatosságra nevelést a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetészerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

Az anyanyelvi kommunikációs kompetencia, a környezetnek és helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtési mód megválasztásával, a beszéd vagy más, képesség szerinti kommunikációs módszer alkalmazásának fejlesztésével, a metakommunikációs jelek és a kommunikációs mondanivaló tudatos összehangolásával, az anyanyelv egyre tudatosabb, helyes alkalmazásával és az eseményekről, képekről minél önállóbb szövegalkotással fejlődik.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését a tantárgy az egészség védelmének, saját és mások harmonikus testi és lelki működésének, a balesethelyzetek elkerülésének érdekében, megfelelő kommunikációs technikák kialakításával és alkalmazásával, a környezetben található tárgyak és eszközök megnevezésének és az alkalmazási lehetőségek felismertetésével, az állatok és növények megnevezésével, tulajdonságok felismerésével, összehasonlítások végzésével és az egyszerű természeti jelenségek felismerésével, megnevezésével alapozza meg.

A tantárgy a szociális és állampolgári kompetenciát fejleszti a saját testi, lelki egészségéről szerzett ismeretek bővítésével, mások érzéseinek megértésével, a megfelelő önuralom és türelem gyakorlásával a verbális kapcsolatokban, szükség esetén a segítségkérés és a segítség megfelelő módon történő elfogadási képességének elsajátításával, valamint a környezetéből jövő segítségkérés felismerésével, lehetőségeihez képest a rászorulóknak segítségnyújtással.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület egyszerűbb művészeti alkotások befogadása és megértése, képesség szerinti szövegek élményszerű előadása, mozgással kísérése, rajzzal illusztrálása által fejlődik, valamint a tanuló, a fejlesztés hatására, ügyel megjelenésének esztétikumára, rendezettségére.

A hatékony, önálló tanulást az önellenőrzés és javítás módszereinek gyakorlása, a motivált magatartás fenntartása, az ismeretek elsajátításához és a feladattudat és a kitartás folyamatos fejlesztése segíti.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Érzékeli a jól, és hibásan ejtett hangok közötti eltérést, törekszik azokat javítani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szókincsbővítés, aktivizálás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Használjon kérdő és felkiáltó mondatokat. • Használjon múlt és jövő időt. • Építsen beszédébe viszonyszavakat, következtetéseket. • Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű. • Egyre élénkebben részt venni a kommunikációban. • Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. • Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. • Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. • Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. • Szókincsét aktivizálni. • Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. • Élményeit összefüggő mondatokkal fejezze ki. • Érthetően, lényegre törően telefonálni.	Ábrázolás, alakítás: illusztráció készítése, Ének, zene: ritmuskíséret, adott témához kapcsolódó népdalok, Mozgásnevel

Ismeretek • Helyhatározók gyakorlása. • Mondatbővítés kérdőszó segítségével. • Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazásával. • Igeköötők, módosító szerepük, hatásuk. • Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. • Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléznevek). • Tárgyak megnevezése, mondatalkotás mondatbővítés. • Két állítmánnyal mondatok alkotása. • Felsorolás, összetett mondatok képzése „az, és” kötőszóval. • Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. • Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. • Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok. Tevékenység A határozók tegyék nyitottabbá, gazdagabbá szókincsét, kommunikációját Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavakat használja a mondatalkotások során. A téri relációkat kezdje el beszédében használni. A viszonzyszavakat játékaiban, foglalkozásokon önállóan használja. A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemeket utánoz, bemutat. Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása. Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással. Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében. Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás Cselekvések megfogalmazása, szituációkban. Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel. Artikulációs mozgásokat pontosan utánoz. A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasításokat megérti - kivitelezi. Képekkel egyeztetés, azonosítás. Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.). Tárgyakat, képeket sorba rendez, megnevez. Telefonon beszél barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören). A hangsúlyos beszéd gyakorlása, beszédét ritmikus gyakorlatokkal javítja. Beszédritmus- mozgás összekapcsolása, mondókákat, dalokat mozgásosan megjelenít.		és légzőgyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájtér, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani. Képes bővítménnyel mondatot alkotni. Kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Idegenekkel szemben tartózkodó, a testi kontaktusban távolságtartó.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. • Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. • Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. • Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. • Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, cipőjét letörölni. • Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. • A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. • Kulturáltan étkezni. • Helyesen használni minden intézmény jellegzetes fogalmait. • Igényt kialakítani a szabadidő kulturált eltöltésére. • Szívesen visszatérni a már látogatott helyekre, élményekre emlékezni, újdonságokat felfedezni, ezekről beszámolni. Ismeretek • Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon keresztül. • Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor • Igényesség a ruházatban. • Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. • Nemek közötti kapcsolat. • Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. • Óvja saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). • Vállaljon és teljesítsen megbízásokat. • Példaképek keresése környezetében, ismert hősökben, stb. • A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. • Az étel kiválasztása és elfogyasztása. • Közintézmények főfogalmának kialakítása. • Mozi, színház, művelődési ház, Múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér. Tevékenység A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása. <u>Helyzetgyakorlatok.</u> (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízórai, mert valaki többet evett).	Környezet- ismeret: egészséges életmód, Társadalmi ismeretek: Társas kapcsolatok,

A történetek megismerése és ismétlések után a történetek eljátszása, és megoldások keresése. <u>Szituációs játék.</u> (színházba megyünk, milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készülünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése. <u>Szerepjáték.</u> (vendégségben, vendégfogadáskor) A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nemmel szembeni <u>viselkedésmódok</u> összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, ottfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. Teljesítsen kisebb - nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturáltan étkezzon. Viselkedjen és étkezzon feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Közös megbeszélés alapján vállaljon feladatot, a végzett munkáról számoljon be, hallgassa meg a bírálatot, fogadja el a kritikát. Jelenítse meg szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságokat. Hallgasson meg rövid történeteket, nézzen meg filmrészleteket, és a látottak alapján foglaljon állást, indokolja meg álláspontját, bátran vitatkozzon. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága, stb. Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességei, az intézmények sajátosságairól benyomásokat szerez. Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézással, szórakozással kapcsolatos intézményekről, ismereteit összegzi, rendezi, eszközeit, tárgyait megnevezi (belépőjegy, sorszám, beutaló stb.). Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése, azok funkciójáról összefüggően beszámol, élményeit elmondja (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fájt a fogam).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	igazságtalan, biztos –biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeret, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium vizsgálat,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra. Képes a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében. Képes felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Testünk és személyes teendők	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Ismeri az egészséges életmód jellemzőit, kerüli a káros hatásokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A test és működésének és az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókinszébe beépítve használni. • Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt (ízületeket). • Nagy biztonsággal tájékozódni saját testén vagy maketten. • Érteni a testtel kapcsolatos fogalmakat. • Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni. • A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. • A ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját szavaival elmondani. • Saját ruházata színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. • Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. • Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani. • Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. • Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. • Ismerni a menük sorrendiségét. • Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. • Érteni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket. Ismeretek • <u>Testünk</u> • Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helye és funkciója. • Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). • Tisztálkodás. Testápolás. • Fertőzések kivédése. • Az ismertebb betegségek és jellemző tünetek. A gyógyulás módja. • Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. • Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. • Fiú – lány eltérő fejlődése. • <u>Öltözködés</u> • Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. • Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. • Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. • Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. • A szekrények rendje. • <u>Étkezés</u> • Konzervek, mirelitek, megismerése, felhasználása. (gyártási idő, szavatosság	Ábrázolás, alakítás: emberábrázolás és agyagból, grafika, festmény, jelmezkészítés, Életvitel és gyakorlat: személyes szükséglettel kapcsolatos teendők, háztartási munkák, étkezés, Környezet-ismeret: emberi test, orvosi vizsgálat,

leolvasása, tárolása, felhasználása). • Egészséges táplálkozás. • Hagyományos és ünnepi ételek. • Főzési, sütési kellékek, alapanyagok előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. • Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. • Az egészséges táplálkozás alapelvei. • A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben. Tevékenység Tanári segítséggel önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket. A testen tájékozódik téri fogalmakat gyakorolva. A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyozót önállóan használja. A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja. Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket. Fertőző betegségek megnevezése, a tüneteik felsorolása. A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja. Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag, stb.). Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása. Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat. Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez. Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével. Önállóan öltözik, vetkőzik. Divatos, régimódi. színek, anyag szerinti, fiú, lány ruhák, felsőruházat, alsóruházat szempont szerinti különválasztása. Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból. Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása. A ruhanemű megkímélése, gondozása. Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabban tájékozódik a mirelit-árak és a konzervek pultjánál. Segítséggel megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket. Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat, és bemutatót néz meg. Beszámol ismereteiről emlékezetből és eseményképek segítségével. Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek. Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása. Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése. Képek alapján összeállít ünnepi és hagyományos menüt. Mennyiségi és minőségi különbségek megállapítása étkezésnél. Tankonyhán készít ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat. Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket. Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet. Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan e szerint állítja össze. Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	test – <i>testrész, ízület, bedagadás</i>, fájdalom, láz, betegség, <i>kezelés</i>, orvosság, <i>kenőcs, recept</i>, gyógyítás, <i>tűrelem</i> testhelyzet, <i>testtájak</i>,

	különböző nemű, <i>nemi jellegzetességek</i> , divatos, <i>ósvi, régimódi</i> , fiús – lányos, ízlés, gyűjtemény / <i>kollekció</i> /, divatbemutató, jelmez, álarc <i>hagyományos</i> , ízléses-ízléstelen,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudni azok funkcióit. Képes egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tájékozódik függőleges és vízszintes, jobb és bal irányban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megbízható részvétel a közlekedésben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Mondatait melléknevek, viszonyszók használatával bővíteni. • Illedelmesen kérdezni. Segítséget kérni, ha szükséges. • Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. • Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. • Megfelelő magatartás a séták, látogatások alkalmával. • Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. • Megkezdett munkáját befejezni. • Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. • Épületeket megfigyelni, saját véleményét megfogalmazni az épületekről. • Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. • Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzon megóvni lehetőségei szerint. • Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. • Élményeit rajzokkal feldolgozni. Ismeretek <u>Iskola</u> • Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, udvar, megismerése, funkciójuk megfigyelése. • A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. • Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása. • A tanterem makettjének elkészítése. • Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. • Környező utcák nevezetességeinek megismerése.	Életvitel és gyakorlat: Egyszerű háztartási munkák: lakás, házi munkák, Társadalmi ismeretek: közlekedésre nevelés, térképhasználat,

Lakás

- Lakóházak típusai.
- Jellemző jegyek megfigyelése.
- A lakás helyiségei
- Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével.
- A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása.
- Egyéb épületek a környéken.

Utca, közlekedés

- Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása.
- Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata.
- Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés.
- Járművek, színterek csoportosítása.
- A gyalogos közlekedés szabályainak betartása.
- Felkészülés az önálló közlekedésre.

Tevékenység

Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése.

Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése.

Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése.

A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetésszerű használata.

Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése.

Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépeket megfigyelése, segítséggel kipróbálása.

A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?)

Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása.

Kulturált viselkedés színházban, Múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése.

Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat és autóbusz közlekedés jellemzőivel.

A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel.

Tágabb környezetről térkép készítése, azon tájékozódás.

A metróállomások, autóbusz és a vasúti közlekedés jellemzőinek összegyűjtése.

Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése.

A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése.

Differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezeték fogalmát.

Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok felelevenítése.

A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban.

Ismeri és betartja a gyalogos közlekedés szabályait.

Rendszeresen gyakorolja a helyes közlekedést párban és önállóan.

Játékos módon ezeket megjeleníti, csoportosítja.

Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i> , vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár, remíz, karbantartás, önállóan, körültekintően, makett, tervrajz</i> , alaprajz, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben. Képes észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. Étkezésnél, kiránduláskor megfelelő magatartás. Természeti kincseinket, és néhány hasznát, jelentőségét megismerni.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Érzékeli az idő múlását.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő múlásának érzékelése méréssel.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. - Kapcsolatot találni helyzetek, történések, és évszakok, hónapok, napszakok között. - Kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. - Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. - Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról leolvasni, naptárból sorolni a napokat kötve a dátumokhoz. - Hetesi teendői között felsorolni az ismert napi adatokat. - Eligazodni az idő fogalmai között. - Elkülöníteni, megnevezni a napszakokat. - Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. - Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket. Ismeretek - Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. - Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. - Múlt jelen és a jövő történéseinek megfogalmazása. - Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma, stb.). - Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. - Napok, hetek, hónapok, évszakok.	Számolás, mérés: Tájékozódás: időmérés, naptárbeosztás, Ábrázolás, alakítás: évszakokkal kapcsolatos alkotások, Ének, zene: az idő múlásával, az elmúlással kapcsolatos dalok,

• Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). • Szünet-nyaralás. • Éjszaka, nappal. • Az óra, perc fogalmának megismerése. • Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. • Az életút. Az élet végessége. • Fiatal, öreg. Születés, halál fogalom említése. Tevékenység Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése. A hónapok neveinek versek, dalok segítségével automatizálása, eseményekhez rendelése.(születésnap, ünnepek) Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségének begyakorlása. Mikor lesz? Már elmúlt. Az idő múlásának megfigyelése. Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása. Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel. A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci fi tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése. Képek időrendbe állítása. A látottak megfogalmazása viszonzyszavak és időfogalmak használatával. Hagyományos- és digitális órákon az idő leolvasása. Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya. Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percre tart a tanóra stb. Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés. Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs. Dátum írása, elolvasása (termékekről gyártási idő és szavatosság leolvasása). Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja. Képes segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. Képes az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Élőlények	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Észreveszi a természet szépségeit.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tápláléklánc alapjainak megértése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. - Analógiákat találni a régi és új ismeretek között. - Önállóan próbálja megfogalmazni a termények évszakhoz történő rendelését és analógiákat. - Gyűjteni, rendszerezni, megfogalmazni a témakörben. Osztályozni, csoportosítani a növények fajtáit. - Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. - Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. - Igékötös igéket használni. - Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni. - Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni. - Hosszan figyelni egy-egy dologra. - Legyenek ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel könyvekből, filmen. - Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. - Számoljon be a kedvenc háziállatról. Ismeretek Az élő környezet. <u>Növények</u> - A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). - A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. - A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása. - Gabonafélék megismertetése felhasználása. - Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. - Szobanövények ápolása. - Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. - Földünkön élő változatos növényvilág. - A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). <u>Állatok</u> - Háziállatok fogalmának bővítése. - Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). - A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. - Vadon élő állatok, erdei, mezei, víziállatok, ragadozók. - Hobbiállatok.	Ének, zene: növényekkel, állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek, Ábrázolás, alakítás: növény és állat ábrázolások különböző technikákkal,

• Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás élőhely szerint. • Más földrészek állatai. • Mesék, dalok, versek az állatokról. Tevékenység Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá. Erdei sétán megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlít, különbségeket állapít meg. Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít. Fogalomhoz megfelelő képet rendel. Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöltségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban. Zöltségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít. A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről vagy üzemplátogatás során megfigyeli. Filmről, képről, gyártási és felhasználási módjait is megismeri. Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában. Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat. Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal. Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat (világatlaszban az állatok élőhelyei, életviszonyai, tápláléklánc). Ház körüli állatokról, személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal. Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között. Meséket, verseket, dalokat tanul. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak, szókincs bővítése a szükséges terjedelemben.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni. Képes főfogalom alá rendezni az állat és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Alkalmazkodik a társadalmi, közösségi környezet elvárásaihoz.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is. - Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. - Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. - Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani. - A látottakat önállóan, emlékezete alapján rendszerezni. - Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. - Tudja a tanultakat készség szintjén a gyakorlatban alkalmazni. - Vegyen részt türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással a látogatásokon. - Szókincse, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. - Saját véleményét kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). - Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni. - Megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és idejét. - Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét). - Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait. Ismeretek <u>Üzletek, vásárlás</u> - Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. - Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. - Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. - Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. - Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. - Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. - Megfelel-e az áru minősége? (csere). - A pénz értéke. <u>Foglalkozások</u> - Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. - Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. - További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. - Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. - TV-rádió szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész. - Minden munkában van szépség és hasznosság. - Személyes adatait ismerje. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím. - Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. Tevékenység Hasonlóságokat és különbözőségeket a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között. Üzleteket, áruféleségeket rendszerez, csoportosít, minőségi kifogást megfogalmaz. Szervezett keretek között csoportjával ellátogat a különböző vásárló helyekre. Tanári kérés szerint vásárol, fizet. Gyakorolja a tanult kommunikációs formákat, szerepjátékokban megjeleníti a tanultakat. Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése.	Életvitel és gyakorlat: Egyszerű háztartási munkák, Vásárlás, fogyasztóvédelem, Társadalmi ismeretek: Felkészülés a felnőtt életre: pályaválasztás, foglalkozások,

Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkája, eszközeik. Orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász. Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása. Mesealakok foglalkozása. Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által. A költekezés megelőzése, felesleges – szükséges mérlegelése. Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat. Kér, kérdez, megnevezi a látottakat. Képeken egyezteteti, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat. Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevét megtanulja. Édesanyja külső tulajdonságait segítségével megfigyeli, megnevezi. (Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés). Érzelmait kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi, és tiszteletben tartja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában. Képes aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben. Képes legfontosabb személyi adatait ismerni (név, cím).

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	9. Ünnepek	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Mások ünnepét elfogadni, tiszteletben tartani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. • Önálló feladattal készülni az ünnepre. • Himnusz hallgatása alatt vigyázban állni. • Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. • Örülni társai sikereinek. • Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánozni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. • Eligazodni egyre biztosabban a különböző ünnepségek időpontja, jellege, eredeztetése tekintetében. • Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. • Legyen megfelelő a magatartása, részvétele. Ismeretek	Ének, zene: ünnepi műsor, Ábrázolás, alakítás: ajándék, dekoráció az ünnepre, Életvitel és gyakorlat: Anyagok

• Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. • Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. • Nemzeti ünnep, Augusztus 20, (Szent István) Március 15. (Petőfi Sándor). • Mikulás, ajándékozási szokás. Karácsony. • Társak jeles ünnepeinek számontartása. • Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. • Az ünnephez tartozó formai elemeket ismerje meg és tartsa be. Tevékenység Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékeket, ajándékokat készít segítséggel. Figyelmesen hallgatja a történeteket. Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban. Verseket, dalokat tanul és előad csoportban vagy önállóan. Versenyekre, vetélkedőkre készül. Nemzeti nagyjaink neveihez, és az eseményekhez kapcsolódó történetek. Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről helyzetből hallgatja, nézi. Felköszöntés, gratuláció. Megajándékozás (könyvek, mesék, múzeumok, tárgyak, emlékek). Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében. Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat. Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban. Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.	alakítása: ajándék készítése,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, Múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat,</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. Himnusz hallgatása alatt vigyázban állni.

7.- 8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó – rossz, pozitív – negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletesség gyakorlásával, és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a közösség hagyományainak megismerésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére nevelésével. Erősíti a népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlása, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerése, megnevezése, jelentőségük felismerése, a magyar nemzeti kultúra elkülönítése más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést segíti az önállóság és önérvényesítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A családi életre nevelést a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismertetése ismeretterjesztő médiumok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kompetencia terület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A fenntarthatóság és környezettudatosság céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energatakarékosság) segíti elérni.

A pályaeorientáció alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaelképzelés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és foglalkozásainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A gazdasági és pénzügyi nevelést a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az infokommunikációs eszközök megismerését, rendeltetészerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését.

Óv a túlzott információadástól, és segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a tanulás tanítását az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával való ösztönzés, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésében, elsajátításában. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődés az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

Az anyanyelvi kommunikáció a tanuló képességeihez és lehetőségeihez mérten fejlődik az önkifejezés minél gördülékenyebb, pontosabb megjelenítésével, a társak kommunikációs jelzéseinek figyelésével és megértésével, a kommunikációs jelzések egyre pontosabb, érthetőbb, tisztább, lehetőség szerint beszéddel kísért megjelenítésével, valamint a nonverbális jelek, gesztusok, képek, piktogramok értelmezésével és használatával.

A természettudományos és technikai kompetenciát a testi, érzékszervi élmények, érzések megfogalmazására való képesség, a társakra és jelzéseikre figyelés, a környezet veszélyeinek felismerése, és megfogalmazása fejleszti.

A digitális kompetencia fejlesztését az IKT – eszközök közötti eligazodás, felhasználásuk módjának megértése és gyakorlása, a szabadidő hasznos és szórakoztató eltöltésének módszerei, a választás szempontjainak megismerése, gyakorlása segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tantárgy keretében megvalósul a közösség tagjaival történő együttműködés és kooperációs készség gyakorlása, a szociális beilleszkedéshez szükséges készségek, képességek fejlesztése, felkészítés a szakiskolai közösségbe történő beilleszkedésre, a felnőtt lét szerepeire és a konfliktushelyzetek megoldásához szükséges technikák elsajátítására és gyakorlására.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlődését segíti a célok kitűzése, megfogalmazása, a lehetőségekhez képest önálló tevékenységek igényének felismerése, a kitűzött célok elérése érdekében lényeges kapcsolatfelvétel gyakorlása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség kompetencia terület megerősödik a versek, mesék mozdulatokkal kíséréseivel, életszerű szituációk eljátszásával, a tiszta, választékos beszédre törekvéssel.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése az önálló kérdezés, felvilágosítás kérés gyakorlásával, valamint a közös munkában történő együttműködéssel, a feladattartás és kitartás gyakorlásával valósul meg.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv.	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Megnevezései egyre pontosabbak, szókincsét aktivizálja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Hangerőt szabályozni, suttogni, súgni. • Szókincs bővítése és pontosítása. • Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. • Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. • Analóg mondatokat alkotni. • Önmagát és környezetét reálisan értékelni. • Törekvés érthető, összefüggő beszédre. Ismeretek • Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. • A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. <u>Hangtan</u>: hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok) • Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <u>Szótan</u>: főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). • Határozószó (viszonyszavak). • Melléknevek fokozása. Alap- és középfok. Három változó jellemzése, a felsőfok gyakorlása. <u>Igeragozás</u>: egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok. • Igeidők: jelen-, múlt- és jövőidő. A „fog” ige használata. <u>Mondattan</u>: kijelentő mondat, kérdő mondatok. • Bővített, és összetett mondatok. • Állító- és tagadó mondatok. • A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk. Tevékenység Artikulációs gyakorlatok Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.) hanghordozás és tartalom kapcsolata. Magánhangzók rövid-hosszú párok. Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint. ABC ismerete, nevek névsorba rendezése. Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása. Cselekvések megnevezése. Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva.	Ének, zene: Ritmus és hallásfejlesztés, Olvasás, írás: Betűtanítás, abc-be rendezés,

A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása. Három tárgy v. személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben. Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben, és magnetofonról hallgatott beszédmodok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hanghordozás, kiabálás, suttogás, sűgás, Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). Képes mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében. Képes helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák	Órakeret: 80
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Felismerni, és megváltoztatni a rossz szokásokat. - Tiszteletben tartani, és érzékelni a személyes tér határait. - Megítélni a látott helyzetek motivációját. - A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. - Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. Ismeretek Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése. - Testtartás:(pl. Himnusz alatt) beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) - Ülés: A leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) - Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül.	Életvitel és gyakorlat: vásárlás, közlekedés, vendégség, Társadalmi ismeretek: Felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz elkülönítése,

• Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). • Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. • Gesztikulálás. • Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett) • Érintés: Az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenekére csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.) • Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele. • Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. • Köszönési módok megbeszélése. (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. • Kézfogás. Puszi. • Bemutatkozás – bemutatás. • Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős) • Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. • Vendégségben. • Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. • Ajándék átadás és átvétel. • Ajándék kiválasztásának szempontjai. • Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. • Felkérés táncra, elköszönés, udvarias visszautasítás. Tevékenység Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása. Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása. A már gyakorolt viselkedési szokások átismétlése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása. A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése. Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása. Helyzetgyakorlatok. Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, viselkedés előadás alatt (zörgés zacskóval, viselkedés idegen szomszédal).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet, A témák feldolgozása során felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzékét kialakítani. Képes a tájékozódáshoz, probléma megoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. Képes elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. Képes önmaga és mások viselkedését igazságosan és mértékletesen megítélni. Képes önmagát és környezetét reálisan értékelni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret: 54
Előzetes tudás	Elkülöníteni a helyes – helytelen.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - A tárgyalt eseteket megérteni, erkölcsi érzéke helyesen működjön, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. - Személyes véleményalkotás. - Őszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. - Gondjait megosztani. - Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani. Ismeretek Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása. - Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). - Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?). - Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. - Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. - Magán, és hivatalos jelleg elkülönítése. - Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. - Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola) - Hol, mikor, kinek írom alá a nevemet? - Segítségkérés – személyi segítő. Tevékenység Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl c. rajzfilm epizódjai, Frakk filmek, Magyar népmesék). Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?). Személyes adatok és iratok kezelésének módja. Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs). Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre. Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása		Életvitel és gyakorlat: vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat, Társadalmi ismeretek: Állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása	
A fejlesztés várt eredményei a két	Képes önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. Képes személyes véleményalkotásra.	

évfolyamos ciklus végén	Képes hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit. Képes a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. Képes őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel,
--------------------------------	---

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Társas kapcsolatok	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Szerepjátékokban jellemző tulajdonságokat megjelenít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat. - Törekedni nyílt, őszinte kommunikációra. - Tudni, hogy mit tehet mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai). Ismeretek Kapcsolat az osztályközösségben: - barát – haragos - felnőtt – tanuló - Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). Kapcsolat az intézmény helyszíneivel: - tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása) - Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). A nemek közötti kapcsolat. - A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. - Nonverbális kommunikáció és illemszabályok. Arcmimika differenciált észlelése. - Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. - Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézjellel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. - Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. - Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). - Különböző társasági körök. - Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. - Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. - A telefonálás illemszabályai. - Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben).	Társadalmi ismeretek: önismeret, társas kapcsolatok, Életvitel és gyakorlat: piktogramok értelmezése, Környezetismeret: Az emberi test, egészségvédelem,

Tevékenység A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban. Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint. Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt. Egymás arckifejezésének utánzása. Arckifejezés, testtartás elemzése fotó ill. videó felvételek alapján. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel. Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözk. (sporthoz, ünnepre, stb.). Tágabb környezetben adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.). Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése. A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése. Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban. Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben. Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápoltság, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést. A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik. Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	10. Médiaismeret	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Helyes, helytelen elkülönítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyensúlyra törekedés a szabadidő eltöltése során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényeget megérteni. - Kedvenc műsorát kiválasztani, és figyelemmel kíséreni. - Helyesen viselkedni a könyvtárban. - A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. - Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! - Baleset- és rongálásmentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között.	Információs eszközök használata: DVD, CD lejátszása, célzott internet használat,

• Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. • Törekedni az önkorlátozásra. Ismeretek • Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. • Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). • Elektronikus hordozók (számítógép, TV, Videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). • Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. • Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. • Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. • Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). • A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás, stb.). • Véleményalkotás, vitakészség alakítása. Tevékenység Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.) Cím, író szerinti keresés – az abc rend szerinti tájékozódás. A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl.: hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ? stb.). Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan felügyelettel. Műsorújságból kiválasztja a kívánt programot, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).	Olvasás, írás: Értő olvasás, Társadalmi ismeret: tanulmányi séta, intézmény-látogatások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A médiában használatos szófordulatok, kifejezések tartalma. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni. Képes az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kötöttségeket figyelembe venni műsorválasztás során. Képes a valóságot és virtuális valóságot elkülöníteni. Kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát. Képes megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.

Olvasás - írás

Évfolyam: 1-8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja, hogy megalapozni és fejleszteni az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejleszteni a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével, és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

A tanulókkal szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni a az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok jelentéstartalmát, váljon igényé az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése.

A képességeknek megfelelő szinten váljon igényé az olvasási és írási tevékenységekkel összefüggő szabadidő eltöltés lehetőségeinek gyakorlása, alakuljon ki a környezet iránti érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés. Az elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez.

Hivatalos iratok, űrlapok kitöltése során ismerje fel, segítséggel vagy önállóan alkalmazza személyes adatait, és védje azokat az illetéktelen használatól.

A tantárgy feladata valamennyi betűtípus megismertetése (kicsi-nagy, nyomtatott-írott), a feliratokon, számítógépes billentyűkön történő biztos eligazodás érdekében.

1.-2. évfolyam

Az első két évfolyamon az olvasás-írás képességének előkészítése folyik. Minden tevékenység arra irányul, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse az írásos információ megszerzésére, megalapozódjanak az olvasás és írás elsajátításához nélkülözhetetlen képességek.

Ehhez a gondolkodási, érzékelési és észlelési funkciók közül elsősorban a figyelemre, az emlékezetre, a szem-kéz koordinációra, a finommanipulációra van szükség.

Az erkölcsi nevelés területét megalapozza az egyszerű szabályok betartása, a feladatok elvégzésének és a csoportos fejlesztési helyzetnek megfelelő viselkedés, segítőkész magatartás a társakkal, egyszerű utasítások megértése és végrehajtása, a szabályok megismerése, a rendezett környezetre, a tanszerek, eszközök megóvására való igény kialakítása.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a megfelelő pozitív hozzáállás kialakításával, a türelem megalapozásával, a feladatok végrehajtásával, a társak próbálkozásainak kivárásával, és az alkalmazkodóképességgel.

A tanulás tanítását segíti az írásos, képes információk megszerzése iránti igény kialakulása és a tanulás iránti érdeklődés.

A tantárgy az anyanyelvi kommunikáció területét a képek, tárgyak megnevezésével, azonosításával, az alapvető téri relációkban a formák, alakzatok érzékszervekkel történő azonosításával, megnevezésével, az írás megtanulását a tájékozódás segítségével, megfelelő grafomotoros képességek, megfelelő íróeszköz-használat kialakításával és fejlesztésével, a megfelelő nyomaték alkalmazásával és a papírhatárok betartásával támogatja.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődését elősegíti az alapvető viselkedési normák betartása, a koncentrált figyelemhez szükséges tantermi légkör megalapozása, a csoportba való beilleszkedés, és a feladathelyzet elfogadása.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése megvalósul a helyes és pontos feladatvégzés iránti igény kialakításával, a munkavégzés pontosságára törekvéssel, a feladattudat és a kitartás megalapozásával.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Szemkontaktus felvétele, tartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. • Utánzókétséget kialakítani. • Környezete alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. • Hallásdifferenciáló készséget fejleszteni. • Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. • Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérvé. • Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. • Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. • Környezet tárgyait, azok rendeltetését megismerni. • Rákérdezésre adekvát válaszokat, jelzéseket adni. • A környezetre vonatkozó önálló megállapításokat tenni, interaktív kapcsolatot alakítani. • 3-4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. • Egyeztetés: szavakat tárggyal, képpel. Ismeretek • Beszédtechnika fejlesztése. • Hallásfigyelem fejlesztés. • Ritmusfejlesztés. • Szókincs-bővítés. • Kommunikációs készségfejlesztés. Tevékenység Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása. Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása. Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Verse, dalok szövegének értelmezése. Köszönés, megszólítás. Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok. Szavak ejtése, szótagolás. Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben.	Ének, zene: ritmizálás, Kommunikáció logopédiai gyakorlatok, Játékra nevelés: szerepjáték,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fontosabb hangképző szervek nevei, kilégzés, belégzés. Némán, halkán, hangosan A mozgásokban részt vevő testrészek megnevezése. Lassú, gyors, egyenletes. Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (<i>Rokon, barát, idegen</i>) Munka, játék. <i>Kedélyállapot</i> kifejezésére szolgáló szavak. <i>Téirány-</i> meghatározások. Versek, dalok szövegének értelmezése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során. Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani. Felismeri környezete hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Térorientációs gyakorlatok	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Nagymozgások összerendezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eligazodás nagyobb, ismert térben, helymeghatározás követése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A relációs fogalmakat megérteni, és helyesen alkalmazni cselekvés során. • Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. • A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. • Testséma kialakítása. • A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével. Ismeretek • Téri relációk felismerése, létrehozása. • Relációs fogalmak. • Irányok. • Eligazodás nagyobb térben (tanterem). • Irányjelző nyilak ismerete és használata. • Eligazodás két dimenzióban (könyv, feladatlap). Tevékenység Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása. Relációs fogalmak megállapítása képen. Térirányok nagymozgásokkal. Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon). Testtájakok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal. Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon Adott ábra, kép megkeresése könyvben.		Játékra nevelés: didaktikai játékok, Kommunikáció térbeli tájékozódás, viszonyítás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	elől, hátul, <i>középen, oda, vissza</i>, alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le <i>irány-határozók</i> (bele, fölé, mögé) balra, jobbra, középen, bal, jobb, középső, <i>szemben, háttal</i>. Könnyen érzékelhető <i>ellentét-párok</i> hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt, gyerek, öreg, fiatal, férfi, nő képen és valóságban. Ki? Mi? Kérdőszó értelmezése. Tárgyak, személyek megkülönböztetése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az irányokat: fentről le, balról jobbra, utánzással alkalmazni. Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat. Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Finommozgások fejlesztése.	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Fogás erősség és gyengeség tudatos irányítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ujjakat ügyesítése. Biztos ceruza fogás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Hüvelyk-, és mutatóujjának egyenkénti önálló mozgatása. • Tárgyakat két- illetve három ujjal megfogni. • Keményebb agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. • A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása és tudatos irányítása. • Író- és rajzeszközöket megfelelő nyomatékkal használni. • Ismert tárgyak felismerése tapintással. • Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása. • A szerszámok rendeltetésszerű használata utánzással. • Kételemes mozdulatsor felidézése, utánzása megfigyelés után. Ismeretek • Ujjak irányított mozgatása. • Tevékenység apró tárgyakkal. • Kéz izomzatának fejlesztése. • Helyes, szabályos, célszerű eruza fogás elsajátítása, gyakorlása. • Megfelelő nyomaték gyakorlása. • Érzékelési gyakorlatok tapintással. • Ujjak mozgatásának finomítása. • Eszközök, szerszámok fogása. • Mozdulatok utánzása. Tevékenység Kéz ujjai (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruza fogással. Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok „zongorázás”, kopogás, integetés. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.		Játékra nevelés: gyakorló játék, kéz és ujj-játékok, Ábrázolás, alakítás: papírtépés, sodrás, gyurmázás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ujjak nevei, <i>egyenes-, behajlított ujj</i>. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elől, hátul. kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, <i>görbe</i>, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csésze-vonal, sötét, halvány, sima, <i>érdes</i>, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, Szerszámok nevei, baleset óvatosság.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes környezete iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakuljon (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése).
---	---

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése.	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Egyszerű mozdulatok kitartó ismétlése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni. • Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. • Kitartó munkavégzés néhány percre megfelelő mozdulatokkal. • Szabály megértése és betartása képességei szerint. • Feladatmegértés, és feladatvégzés kevés segítséggel. • Tekintetét tudatosan irányítani, fixálni. • Feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon. • Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni. Ismeretek • Célzott gurítás, dobás. • Építés kockával, dominóval, fűzés. • Határok betartása. • Pontok összekötése • Szemtorna. • Formák összehasonlítása. • Gombolás. Tevékenység Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint Dominó élére állítása. Fűzőtábla használata nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel. Mozaik kirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton” Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával. Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon. Baba- és saját ruha gombolása. Nagy gyöngy fűzése.	Önkiszolgálás : gombolás, fűzés, Játékra nevelés: konstrukciós játék,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>gurítás-dobás differenciálása, cél. A helyváltoztatás szinonimái. Kösd össze!</i> illesztés, igazítás, pontosság. gyöngy-sor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás. bele, mellé, találat, alapszínek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló. Ruhadarabok neve.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Rövid verbális emlékezet.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Rövid szavakat utánamondani, ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni. • Változásokat észlelni, jelezni. • Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. • Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat kiválasztani. • Versek, mondókák értő elmondása (együttmondással). • Ismert tárgyakat, ismert fogalmak alá rendelni. • Kérdések segítségével eseménykép tartalmát felidézni, elmondani. Ismeretek • Rövid szavak utánamondása. • Tárgyak megfigyelése, változás észlelése • Összefüggések felismerése. • Csoportosítás. • Mondókák együtt mondással. • Szavak utánamondása. • Versek, dalok mondókák tanulása. • Figyelemfejlesztő játékok. • Képolvasás. Tevékenység Szavak felidézése, és ismételt mondása játékos formában. Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?” Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése. Színek szerinti válogatás. Mondókák, versek, kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel, tartalom elmondása. Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása.	Játékra nevelés: didaktikus játékok, Kommunikációversek mondókák közös és egyéni elmondása,

Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k. Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése emlékezetből, kérdések segítségével.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ugyanaz, <i>még egyszer</i> , ugyanolyan, <i>hasonló (részben ugyanolyan)</i> , Miért? kérdésre adekvát válasz. Szöveg értelmezése, új szavak ismertetése, rögzítése. Alapfogalmak körének bővítése (étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.). Versek, mondókák szavainak értelmezése. Képen látható cselekvések megnevezése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani. Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Íráselemek tanítása.	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Kétujjas fogás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tárgyak válogatása forma alapján.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Alapformákat egyeztetni, biztosan differenciálni, felismerni a környezet tárgyain. - Felismerhető formákat létrehozni segítséggel, különböző eszközökkel. - Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni, a vonalközt figyelembe venni. - Az instrukciókat pontosan követni. - Tudatosan alkalmazni egyenes és görbe vonalakat. - Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni. - A hibákat megtalálni, törekedni a hibátlan feladatvégzésre, a hibajavításra. Ismeretek - Formák differenciálása, egyeztetése. - Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása. - Irányok követése. - Irányított vonal húzása, átírás.	Mozgásnevelés és téri tájékozódás, Ábrázolás, alakítás: homoktáblán, gríztáblán rajzolgatás ujjal, bottal,

• Helyes testtartás, ceruzafogás gyakorlása. • Határok betartásának gyakorlása. • Könyv, füzet használata. Tevékenység Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Egyenes és görbe vonal követése. Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, füzet lapozása, sorok teleírása, kihagyása, szóköz. Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra. Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon. Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák szabályos átírása, másolása áttetsző papírra. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése. Ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyszerű formák nevei: kerek, <i>szögletes</i> , <i>széles</i> , <i>keskeny</i> , rövid, hosszú, egyenes, <i>görbe</i> , kör, és <i>csigavonal</i> . Az összehasonlítás szavai ugyanolyan, <i>ugyanúgy</i> , <i>ugyanarra</i> , <i>ugyanoda</i> . Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás szavai, üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal,...Kösd össze! <i>Kerüld ki!</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.

3.-4. évfolyam

Az alsó tagozat végéig az írás és olvasás elemeinek elsajátítása, a betűk megismerése történik, minden esetben a már megismert betűk folyamatos ismételtesével, gyakorlásával.

Az olvasás-írás tantárgy betűismertetése elsősorban a tő/kiinduló-írásos betűtípus megismertetését célozza meg, ezzel párhuzamosan megtörténhet a nagybetűs alak bemutatása, amelyet a tanulók gyakran hamarabb megjegyeznek általánosabb előfordulása miatt.

Az írás tantárgy a sajátos nevelési igény miatt speciális, a láthatósági szempontokat figyelembe vevő, nagyobb vonalközbe történő, fokozatosan csökkenő vonalméretű füzetet igényel, a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó íróeszközzel.

Az erkölcsi nevelés területén a tantárgy fontos szerepet játszik az alapvető viselkedési szabályok betartásának megalapozásával, a türelmes feladatvégzés és a társakra való odafigyelés kialakításával, a tanszerek és eszközök rendezettségére neveléssel és az írásbeli munka minőségének fejlesztésével.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését az alapvető téri relációkban való eligazodás fejlesztése, a népi mondókák és rövid versek megismerése segíti.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén fontos az iskolai házirend szabályainak megismerése, törekvés a szabályok minél önállóbb betartására.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése a minél jobb teljesítmény elérésére törekvéssel, az önellenőrzés iránti igény kialakításával, feladathelyzetekben a társakkal való együttműködés fejlesztésével, egymás munkájának tiszteletben tartásával, és a türelmes várakozásra neveléssel valósul meg.

A tantárgy a tanulás tanítását a tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, az egyénre szabott feladatok megoldására törekvéssel segíti.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy az anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlesztésében, az írásos kommunikáció megértése iránti igény kialakításával, a beszéd vagy más kommunikációs forma árnyaltabbá, tudatosabbá tételével, a magyar nyelv hangjai és a tanult betűformák egyeztetésével, szavakban a tanult hangok felismerésével és a képek, tárgyak, szóképek egyeztetésével.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti a közös szabályjátékokban való motivált részvétel, és feladatvégzésekben a saját és mások teljesítményének értékelésében való aktív részvételre nevelés.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia megalapozását segíti a környezet iránti érdeklődés fenntartásával, a közös játékokban történő aktív kezdeményezéssel és feladatvállalással az írott vagy képes információk megismerésében, és az aktív részvétellel az önellenőrzésben, értékelésben.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Hangzódifferenciálás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hangszintézis képességének kialakítása.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Törekedni az, érthető beszédre, figyelmeztetés után a hibák javítására. • Kezdőhang alapján szavakat differenciálni. • Szókincset bővíteni, tudatosabb, árnyaltabb beszéd, az új szavakat szókincsbe építeni. • Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézni, visszamondani. • A kimondott és leírt szó kapcsolatát megérteni. • A csoport előtt önálló „fellépést” vállalni ismert dallal, verssel.	Kommunikáció logopédiai feladatok, Szókincsbővítés, Ének, zene: ritmusgyakor-

Ismeretek - Beszédtechnika fejlesztése. - Hang kiemelése. - Szókincsbővítés. - Irodalmi élmények. - Hangok meghallása szó elején, közben, végén. - Ritmusfejlesztés.		latok,
Tevékenység Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás. Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmusos tapsolása. Versek mondókák dalszövegek értelmezéssel. Személyes élmények felidézése. Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás. Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Látott-hallott szavak analízisa, magánhangzók kiemelése. Képes újság nézegetése,		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Különböző kedélyállapotok kifejezése. <i>Rokon értelmű szavak.</i> Hangok önálló ejtése. <i>Zöngés hangok ejtésének kitapintása.</i> Magánhangzó, <i>mássalhangzó.</i> Hang, szó, mondat leegyszerűsített megkülönböztetése. Megszólítások, köszönések. <i>Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.</i>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes soralkotás alkalmával alkalmazni spontán módon a balról jobbra haladást rögzíteni. Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Térorientációs gyakorlatok	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Egyszerűbb soralkotások.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri fogalmak helyes használata (elől-hátul, közel-távol).	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Emlékeztető segítségével a bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. - A balról jobbra haladást rögzíteni, és spontán módon alkalmazni soralkotás alkalmával. - A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használni. - A hibás helymeghatározást javítani. - Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépéseket tenni (kis segítséggel).	Játékra nevelés: Szabályjáték, társasjáték, Számolás, mérés:

• A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. • Adekvát, egyszavas válasz adása ki?, mit csinál?, milyen? kérdésekre. • Felismerni önállóan a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat. • Az alaprajz és a valóság közti összefüggés felismerése. Ismeretek • Lateralitás gyakorlása. • Soralkotások. • Térrelációk gyakorlása. • Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon. • Lépegetés társasjáték-táblán. • Játékos feladatok. • Képolvasás. • Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón. • Ismerkedés a tanterem alaprajzával. Tevékenység Bal-jobb megállapítása, jelölése. Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok). Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése” Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda). Közös társasjáték, lépés bábuval. Tárgyak eldugása, megkeresése. A kép szereplőinek helyzete, tulajdonságai emlékezetből. Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval, rajzzal. Saját-, társai- és berendezési tárgyak helyének bejelölése.		Tájékozódás, térbeli viszonyok, Összefüggések felismerése,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros testrészek. Alsó, felső, <i>jobb- és bal oldali</i> szomszédok. <i>Térkép, irányok. Pontos helymeghatározások.</i> Sor eleje, vége, közepe, <i>utolsó előtti</i> . Térrelációk fogalmai. Térrelációk mondatba helyezése. Előre lép, hátra lép, még egyszer dob. Külső és belső tulajdonságok. (Szógyűjtés „milyen a...?” kérdésre).	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata. Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Finommozgások fejlesztése	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Kézdominancia.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelések, látási differenciálás fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

Fejlesztési feladat • Ügyesítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. • Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és követni. • Egyszerű ábrákat másolni a tábláról. Szabad kézzel felismerhető ábra rajzolása. • Feladatvégzés tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkel. • Az előnyben részesített oldal tudatos használata, domináns oldal kialakulása. Ismeretek • Ujjgyakorlatok. • Irányok megkülönböztetése síkban. • Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás. • Íráskészség megalapozása. Tevékenység Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítés. Eseménykép figurái a középponthez, ill. egymáshoz viszonyítva. Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között. „kockás” papíron kisebb-nagyobb négyzetek, lépcső rajzolása. Színezés, határok betartása. Nyomaték tudatos változtatása.		Ábrázolás, alakítás: Formázások különböző anyagokból, gyurmázás, daratábla, homok, Eltérő vastagságú íróeszközökkel festés, rajzolás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tevékenység megfogalmazása (csipegetés, sodrás, csavarás...). Fokozás alkalmazása (még feljebb, legszélén...). Íráselemek, egyszerű alakzatok nevei. Forma betöltése, kihagyása, Színezés sötétre, halványra. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások megértése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit. Képes az alaprajz és a valóság közti összefüggést felismerni.	

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Órakeret: 14
Előzetes tudás	Egy pontra fixálás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mozgó figura követése szemmel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Próbálkozni megfelelő erővel a jó irányba dobni. • Szimpla csomó kötése, meghúzása. Segítséggel masni-kötés próbálgatása. • Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből. • Helymeghatározás alapján a megfelelő elemet kiválasztani. • Két elemet önállóan összeilleszteni, az esetleges hibákat észlelni, javítani.	Mozgásnevel és Labdás gyakorlatok, Életvitel és

Ismeretek • Célba dobás. • Csomókötés. • Építés • Soralkotások. • Kép összeillesztése. Tevékenység Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel. Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése. Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése. Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban. Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése.		gyakorlat: cipőfűzés, szalagkötés, Játékra nevelés: Didaktikus játékok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	cél, irány, közelebb, távolabb, alsódobás, felsődobás, vastag, vékony zsinór, laza, szoros csomó fal, kerítés, oszlop, torony, vízszintes, függőleges elhelyezés, sorok, oszlopok, szomszédok, következő kép széle, kerete, fejjel lefelé,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Feladathelyzetben együttműködő, motiválható, képes figyelmét néhány percre a feladatra irányítani.	

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	6. Íráselemek tanítása	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Vizuális nyom észlelése és követése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. • Felismerhetően egyszerű formák rajzolása (a sikertelen próbálkozások ne szegjék kedvét). • Betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. • A helyes irányt követni, írás során a szó- és sorközüket betartani. • A vonalrendszert megbízhatóan ismerni, íráselemek helyét biztosan ismerni. Ismeretek • Álló, fekvő egyenes.	Ábrázolás, alakítás: Festés, rajzolás változatos eszközökkel, Játékra nevelés:

• Kör-, kapu- és csészevonal • Hurok- és horogvonalak. • Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. Tevékenység Ritmikus sor 3-4 elemből (l l – l l – l l) Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel. Nyitott és zárt forma differenciálása. Hurok- és horog-vonal átírása, másolása. Rajz kiegészítése. Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása. Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása.		Didaktikus játékok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenesekből kirakható jelek (+, -, relációs jel), kirakása, használata. Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány fogalma. Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vonalrendszerben. Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	7. Betűtanítás (a, i, í, o, ó, m, l, e, v, u, ú, t, á, s, p)	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Vonalrendszer ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Rövid – hosszú biztos elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert szavakban. • Együttműködve törekedni a minél tisztább kiejtésre. • Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. • Különböző szempontok (tartalom, kezdőhang) szerint szavakat differenciálni. • Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. • A tanult betűt felismerni és egyeztetni a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban. • Kérdésre megadott szóval mondatot alkotni. • Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. • Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne.	Kommunikáció Logopédiai gyakorlatok, Ének, zene: ritmizálás,

Ismeretek • Hangkihallási gyakorlatok. • Magánhangzók felismerése ajakállásról. • Kezdőhang leválasztása. • Ismerkedés az új betűkkel. • Betű felismerése szövegben. • Hang-betű egyeztetés. • Szógyűjtés. • Szó-kép egyeztetés. • A mondat (analóg mondatalkotás). Tevékenység Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden. Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása. Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban. Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel. Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon. Szavak szótagolása, tapsolása. Tematikus szógyűjtés. Szavak felismerése körülírás alapján. Képolvasás, két-három szavas mondatok alkotása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Személyek, tárgyak meghatározása „Ki? Mi?” kérdések segítségével.</i> Emberről jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre). A „mondat” egyszerű meghatározása. Kezdőbetű, írásjel. Újságcímek, utcai feliratok értelmezése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomtatókkal végezni. Képes egyszerű szöveget (betűket), ábrákat másolni a tábláról.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Olvasás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tanult hangok biztos felismerése, kihallása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Rész – egész észlelése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A tanult betűt felismerni hallott és látott szóban.	Kommunikáció

• A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben. • Aktív részvétel a közös munkában. • Egyeztetni szóképeket tárgyakkal, tárgyképekkel. • 3 betűs szót (minta után vagy diktálásra) kirakni önállóan. • A betűk sorrendjét betartani, a hibákat megtalálni, helyét jelezni, segítséggel javítani. • Önállóan olvasott rövid mondat tartalmát megérteni, visszaadni. • Versmondás értelmesen, hangsúlyozva. Ismeretek • Betűfelismerés. • Két betű összeolvasása. • Szógyűjtés kezdő szótaggal. • Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján. • Szó kirakása. • Szó analízisa. • Tőmondatok olvasása. • Versek, mondókák tanulása. Tevékenység Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon. Szavak felismerése magánhangzók alapján. Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődőek kiválasztása, elemzése. Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése. Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján. Megadott betűkből szó kirakása. Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján. Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása. Két szavas mondatok olvasása. Alanyok illetve állítmányok cseréje. Leírt versekben szavak keresése jelölése. Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.		ó kifejező versmondás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szópárok. Felismert szavak értelmezése. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése. Mondat befejezése odaillő szóval. Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kérdőszavak, válaszok párosítása. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján.	

Évfolyam: 3.- 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	9. Írás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Betűformák észlelése nagymozgások és finommozgások segítségével.	

Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő betűk és hangok biztos összekapcsolása.
------------------------------------	---

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre kerüljön. • A sorokat, sorközöket és a haladási irányt betartani. • 2 betűs szót önállóan, annál hosszabb szót segítséggel írni, másolni. • A betűket és hangokat biztosan felismerni és egyeztetni. • Szavakat kiegészíteni igekötővel. • Pontos, figyelmes másolás, az esetleges hibákat segítséggel javítani. • Önálló munkavégzés (5-6 szó leírása), utána közös ellenőrzés, javítás. Ismeretek • Betűforma vázolása. • Írás sorközbe távolság-tartással. • Két betűs szavak átírása, másolása. • Írás, diktálás után. • Betűk írása sorközbe. • Kétbetűs szavak írása. • Betűk, szótagok, szavak másolása és írása diktálásra. Tevékenység Betűalakítás padon, táblán, írólapon. Betű átírása és írása egyesével. Másolás előírásról, tábláról. Betűk írása egyenként, szóközzel. Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása. Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása. Szó kiegészítése igekötővel. Igekötő alkalmazása szó jelentés-változásának megfigyelése. Két betűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, be-eb, lé-él).		Mozgásnevel és téri tájékozódás, alapmozgások,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Szavak értelmezése; hasonló, különböző ellentétes értelmű szavak.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával. Képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.	

5.-6. évfolyam

A tantárgy jelentős szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a feladattudat és a feladattartás fejlesztésében, a helyes viselkedési szabályok megerősítésében és megtartásában, a tanuló saját és mások munkájának megóvására vonatkozó törekvésének kialakulásában, a megbecsülésére nevelésében, valamint türelemre és kitartásra ösztönzésben.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a magyar-, és az idegen nyelv közötti különbség felismerése, a téri orientációs ismeretek bővítése, a magyar népi mondókák és közmondások megismerése segíti.

A családi életre nevelést segíti a saját név felismerése, a családtagok nevének ismerete, vezetéknév és utónév azonosságainak és különbségének és ezek okainak tisztázása, egyszerű köszöntő szöveg írásával felkészülés aktuális családi ünnepekre.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést megalapozza a tanuló hivatalos személyi adatainak és azok alkalmazásának megismerése, az aláírás jelentőségének megtanítása.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlődését segíti az aktív és passzív szókincs bővítése, a tudatosabb, tartalmilag pontosabb, nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása, az érzések, gondolatok szóban történő kifejezése, a közösségi szabályok írásos és rajzos jelzéseinek felismerése és az irodalmi művek megismerése iránti igény felkeltése.

A digitális kompetencia fejlődését segíti a tájékozódás a számítógép billentyűzetén, tanult betűk kikeresése, írásuk gyakorlása és a leggyakoribb számítógépes jelzések megismerése.

A hatékony, önálló tanulás megvalósul az új információk és ismeretek elsajátításával, az érdeklődés fenntartásával az írásos információk megértésére.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Tagolt beszéd, motiváció a kommunikációra.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. - Egyénileg és csoportosan fellépni az iskolai ünnepélyeken. - Beszámoló átélt eseményekről. - Legfontosabb adatait ismerni. - A kérdezés és felelés formai- és tartalmi követelményeit betartani. - Mondanivalót minél pontosabban kifejtetni. Ismeretek - Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. - Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. - Szókincsbővítés. - Személyi adatok gyakorlása. - Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. - Mondat befejezése, kiegészítése. Tevékenység Logopédiai gyakorlatok. Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Teljes nevének, lakcímének másolása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat többféle befejezése. Versek, mondókák hangsúlyozása.		Kommunikáció Logopédiai feladatok, Vers, rövid szöveg kifejező előadása közönség előtt. Mozgásnevelés és Téri tájékozódás, Légzőgyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Különböző kedélyállapotok megállapítása képről. Napló. Személyi adatok. régen, most, majd (igeidők használatának tudatosítása), Kérdő névmások használata. Kérdezés és felelés, társalgás szabályai.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Személyi adatait biztosan ismeri. Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Térorientációs gyakorlatok	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Alak – háttér elkülönítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás táblázatban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Önállóságot, megbízhatóságot, feladattudatot erősíteni. • Az ügyességének megfelelő játékokat tudatosan, (nem próba-szerencse alapon) kirakni. • Az árnyaltabb hely-meghatározásokat megérteni és alkalmazni. • Téri relációkat megfogalmazni többféleképpen. • Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva. • Szabályokat megérteni, keresztrejtvényt önállóan kitölteni. • Függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni. Ismeretek • Téri helyzetek transzformálása síkra. • Puzzle kirakása. • Távolság becslése, ellenőrzése. • Játékos feladatok. • Hely-meghatározások. • Tájékozódás 4x4-es táblázatban. Tevékenység Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.		Mozgásnevel és Téri tájékozódás, Számolás mérés: Tájékozódás: térirányok, alaprajz, viszonyítás,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Le-fel, jobbra-balra (közlekedés az iskolán belül önállóan). Csere, helycsere alkalmazása. közel, távolabb, innen, túl... oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztrejtvény,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Betűtanítás (ö, ő, c, é, k, ü, ú, f, b, z, d, j, n, h, sz, r, g, ny)	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Hibakeresés, különbségek észrevétele.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek végzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Az új betűt felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal. • Szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni. • Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítséggel. • Szavak jelentés-módosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni. • Tulajdonnevek és köznevek közti különbséget megérteni. • Írásjeleket tudatosan használni írás és olvasás során. • Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni, „felfedezések” a térképen. • Fejtörőket, rejtvényeket megoldani. Ismeretek • Új betű ismertetése. • Szótagok, szavak kirakása. • Hiányzó betűk, szótagok pótlása. • Két szótagú szavak írása. • Nevek, mondatkezdő betűk jelölése. • Mondatvégi írásjel. • Játék a betűkkel. Tevékenység Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása. Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése. Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan. Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása. Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása). Újságban, könyvben nagy betűk keresése. Írásjelek megfigyelése. Kérdő mondatok alkotása. Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása. Nagybetűk keresése újságban, könyvben. Városok nevének gyűjtése a térképről. Anagramma kirakása (retek, teker keret stb.) valamennyi változat leírása emlékezetből. Keresztrejtvény, találós kérdés, stb.		Kommunikáció: szókincs-bővítés, szógyűjtés, Ének, zene: ritmizálás, hallásfejlesztés,
Kulcsfogalmak/	Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak. Szavak	

fogalmak	módosítása igekötővel, kezdő szótag, végződés. Szabály meghatározása (mit írunk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek megfigyelése képen. „Miért?” (szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? – vetélkedő.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is. Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Olvasás	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Szöveg szó szerinti megértése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérdés, kérdés megkülönböztetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • 3-4 betűs szót kirakni és leírni hallás után. • Tőmondatokat (szükség esetén segítséggel) olvasni. • Szövegeket megtanulni, felmondani. • Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. • Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelmezése. • Képsorról összefüggő mondatokat alkotni. Önálló munkavégzés, reális önértékelés. • Ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket felismerni. • A település, lakóhely ismert épületeinek feliratait elolvasni. Ismeretek • Hangok és betűk egyeztetése. • Szavak olvasása, szóképek és tárgyak egyeztetése. • Versek, mondókák, szövegek tanulása. • Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. • Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. • Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert”, kötőszavak után. • Feliratok olvasása az utcán. Tevékenység Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása.	Számolás, mérés: Összefüggések felismerése,

Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása félmondatok értelmes összeillesztése. Ismert utcanévek, üzletek, középületek nevének olvasása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt-, jelen- és jövő-idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény Hely, helyszín (Válaszok hol?” kérdésre, helymeghatározások szó- végződés (helyragok).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat, kiolvasni, Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	9. Írás	Órakeret: 69
Előzetes tudás	Látási diszkrimináció, nagyság konstancia.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A betűk írása során figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációkészségét fejleszteni. • Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzésre. • Türelmes, kitartó feladatmegoldás. • Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. • Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével. Ismeretek • Betűk írása sorközbbe, vonalrendszerbe. • Szavak másolása. • Írás, diktálás után. • Rövid mondatok másolása. • Puzzle kirakása. • Kezdbetűk jelölése. • Rövid olvasmány olvasása, értelmezése. Tevékenység Betűformák gyakorlása Meghatározott szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből.	Ábrázolás, alakítás: Vizuális ábrázolás,

Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Névelő fogalma, keresése leírt szövegben. Mondat fajtái: . ? . ! alkalmazásai, példamondatok alkotása. Mondat szabályai. szóban, írásban. Mondat eleje, vége - jelölésének szabályai. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Alapvető íráskészség, képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben. Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni.

Évfolyam: 5.- 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	10. Értő olvasás	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Bővülő szókincs.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szavak, szövegek képhez rendelése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Események összefüggéseit megérteni és elmondani saját szavaival. - Feliratokat értelmezni kis segítséggel. - Az áruajták értékét összehasonlítani segítséggel. - Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre. Ismeretek - Rövid történet olvasása, értelmezése. - Utcai feliratok, eligazító táblák. - Információk, hirdetések. - Ételreceptek. Tevékenység Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében. Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása. Árukatalógus nézegetése, olvasgatása termékek csoportosítása. Árak összehasonlítása. Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.		Életvitel és gyakorlat: feliratok, használati utasítások, ételreceptek olvasása, értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rákérdezésre részletek felidézése. (Miért? Hogyan? Mikor?). termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön,	
A fejlesztés várt eredményei a két	Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni. Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.	

évfolyamos ciklus végén	
-------------------------	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az ismeretsajátításhoz és a koncentrált figyelem fenntartásához szükséges viselkedés automatizmusává válásának segítségével, a feladattudat, feladattartás és a feladatok helyes megoldása iránti igény megerősítésével, a pontos, precíz munkavégzésre, a tanszerek és taneszközök megóvására való törekvésre neveléssel.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a magyar irodalmi művek és történelmi események megismerésével, a nemzeti ünnepek jelképeinek, jelszavainak, hőseinek tiszteletével valósul meg.

A tantárgynak fontos szerepe van az állampolgárságra és demokráciára nevelésben. A diákönkormányzat tevékenysége és szabályainak megismerése, a tanulói jogok és kötelességek elfogadása szorosan kapcsolódik a fejlesztési területhez.

A tantárgy a helyes önismeretet és énképet a társas kapcsolati kultúra erősítésével, önellenőrzéssel és hibajavítással fejleszti. A tevékenységek során a társakkal szembeni türelem, megértés erősödik.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az írásos anyagokban történő egyre biztosabb eligazodásnak, a kommunikációs technológiák és tartalmak közötti helyes választás segítségével és a valóságos és fiktív tartalmak megkülönböztetési képességének fejlesztésében.

A tanulás tanítását támogatja az egyéni tanulási módok hatékonyságának megismerése, az olvasási technikák különböző fokú és tartalmú elsajátítása, és az értő olvasás gyakorlásának fejlesztése.

Az anyanyelvi kommunikációt segíti az érzések, kívánságok írásban történő kifejezésének gyakorlása, a helyesírás szabályainak felismerése, alkalmazása, az irodalmi művek és hétköznapi szövegek tartalmának megismerése iránti igény kialakítása.

A digitális kompetenciaterület fejlesztését a számítógép billentyűin a betűfelismerés, egyszerű szövegek írása, számítógépes játékokban az olvasási és írási képesség segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia az alapvető emberi jogok és kötelességek megismerésével, a személyes adatok biztos ismeretével és helyes alkalmazásával erősödik a tantárgy keretében.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Betűtanítás (cs, gy, zs, ty, ly, x, y, w) , Nagybetűk tanítása.	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tiszta artikuláció, hallási figyelem.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ABC megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Több nevet önállóan ABC sorrendbe tenni. • Egyszerű szavak analizálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. • Hibakeresés rosszul kirakott szóban. • Szavakat írni önállóan szókezdő kettős betűvel is. • Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. • Tájékozódni térképen, nagyobb, nevezetesebb helyeket megkeresni kevés segítséggel. • 1-2 próbajáték után részvétel szójátékos versenyben a szabályok megértésével, betartásával. Ismeretek • Új betű ismertetése, kapcsolása. • Hiányzó betűk pótlása. • Szavak kirakása, másolása. • Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. • Írás számítógépen, billentyűzet. • Tulajdonnevek írása, olvasása. • Játék a betűkkel. Tevékenység Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk, írása vonalközbbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzetten. Város- személy- utca- és intézmény-nevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?		Társadalmi ismeretek: lakóhely, térképhasználat személyi adatok, nevek, Információs eszközök használata: másolás, helyesírás ellenőrző program használata,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűk helye a teljes ABC-ben. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek írása. Szókincsbővítés különböző témákban. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak párosítása. Rejtvények, találós kérdések.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	8. Olvasás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerű szöveget gördülékenyen olvasni. - Hosszabb szavakat pontosan kiolvasni. - Versek, dalokat pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. - Kérdéseket önállóan megfogalmazni. - Az olvasott információt megérteni, tudatosan alkalmazni a felhasználás során. - Aktivitás közös feladatmegoldásban. Ismeretek - Olvasmány olvasása tankönyvből. - Nehéz szavak elolvasása. - Néma olvasás. - Versek, énekek tanulása. - Mondatok olvasása, értelmezése. - Tájékoztató szöveg olvasása. - Eligazodás a gyermeklexikonban. Tevékenység Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése. Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján. Élelmiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése. Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.		Ének, zene: ritmizálás, Életvitel és gyakorlat: használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei, ismeretlen szavak magyarázata. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Válasz alapján következtetés a kérdésre. Vers, <i>rím</i> , ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, <i>szavatossági idő</i> .	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	9. Írás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. • A kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat helyesen leírni. • Egyben lediktált rövid mondatot önállóan leírni. • Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján önállóan. • A kettős betűket biztosan alkalmazni. • Kis-és nagybetűket egyeztetni. • Eligazodni a naptárban és a megfelelő nevek helyes leírása. • Plakát tervezése, a fontos információk felismerése és kiemelése (nagybetűkkel). • Az olvasott információkat önállóan értelmezni, alkalmazni. • A tulajdonneveket spontán felismerni, tollbamondás során is nagybetűvel írni. Ismeretek • Betűírás füzetbe, vonalközbe. • Hosszú mássalhangzók. • Kettős betűk gyakorlása. • Üdvözlőlap írása. • zs és sz differenciálása. • Nagybetűk írása sorközbe. • Név másolása naptárból. • Szó kiemelése nagybetűvel. • Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. • Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írás. Tevékenység Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe. Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása. Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése. Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba. Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása. Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása). Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása. Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.).	Kommunikáció feliratok gyűjtése séta közben, rendezvényre plakát, meghívó készítése,

Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap szövege különböző alkalmakra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk „megfejtése”. idegen eredetű szavak,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni - értékelhető tartalommal –. néhány mondatos levelet. Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre. Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	10. Értő olvasás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Szövegű olvasás hangos és néma olvasással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az olvasottak globálisan felfogása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Képalírások önálló olvasása, értelmezése. • A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írása során. • Meghatározott témában saját gondolatot megfogalmazni, leírni. • Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. • Rövid híreket elmondani néhány szóban. • Hírek és személyes élményeket összekapcsolni hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. • Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. • Igéket (cselekvést jelentő szavak) kiválasztani szövegből. Ismeretek • Rövid hírek, események olvasása újságból. • Hiányzó betűk pótlása szavakban. • Feladatok írásban. • Meseolvasás. • Újságotolvasás. • Tv híradó megnézése, látottakról beszámoló. • Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. • Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése.	Információs eszközök használata: szövegírás, dokumentum keresése, Társadalmi ismeretek: tájékozódás színterei, hírforrások,

Tevékenység Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV bemondó. A hírek végighallgatása csendben. Felidézésének ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt-, jelen- és jövő időbe.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Mondatok áttevése múlt-, jelen- és jövő időbe. Szavak értelmének megváltoztatása 1-1 betű cseréjével. Az ország tájai. magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Olvasási gyakorlata spontán módon az eltöltött szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás készségét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni. Képes közkeletű rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.

Számolás-mérés **Évfolyam: 1 - 8.**

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához, megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát.

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet, alapvető logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban alkalmazni. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni- és időbeni tájékozódást fejleszteni, egyszerű utasításokat megérteni, követni.

Mennyiség- és számfogalmat kialakítani, mennyiségeket, számjegyeket felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alpműveleteket végezni fejben és írásban.

Szöveges feladatokat értelmezni, a logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani.

Méréseket végezni, különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat megismerni.

A pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzürméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségeket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni. A banki pénzügyi műveletek alapjait megismerni (bankkártya, folyószámla, hitelszámla).

1.-2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok megértésére és betartására, és a csoportosan végzett tevékenység szabályainak, feltételeinek betartására neveléssel, a képességekhez igazodó feladatok végzésében és befejezésében a minél nagyobb kitartás kialakításával, valamint az alkalmazkodóképesség és feladattudat kialakításával, a türelem és pontosság megalapozásával.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik a csoportba való beilleszkedés és az iskolai viszonyrendszerben való eligazodás segítségével.

A tanulás tanítását a tantárgy az által nyújtott információk megismerése iránti igény és az ismeretek befogadása iránti érdeklődés felkeltése támogatja.

Az anyanyelvi kompetenciaterület fejlesztését a tantárgy ismereteihez és tevékenységeihez kapcsolódó kifejezések megismerésének megalapozásával segíti.

A tantárgy főként a matematikai kompetencia terület fejlesztésében játszik nagy szerepet, amennyiben támogatja az elemek kiválasztásának és megadott szempontok szerinti sorba rendezésének képességét, a tárgyak tulajdonságainak megismerését, a különbségek és azonosságok felismerését és csoportosításukat és a problémamegoldó képesség fejlesztését.

A tevékenységekkel kapcsolatos változások megfigyelése, létrehozása, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése is a matematikai kompetenciaterület fejlesztését segíti. A szociális és állampolgári kompetencia terület fejlődéséhez járul hozzá az együttműködő részvétel a feladatok végrehajtásában, a csoportmunkában az alapvető szabályok felismerése, és törekvés azok betartására.

A hatékony, önálló tanulás kompetenciaterület fejlődését segíti a tantárgy a taneszközei, feladatai iránt kíváncsiság felkeltésével, és a számok hétköznapi életben betöltött jelentőségének felismertetésével.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Különbségek érzékelése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Azonosságok (egyezőségek) érzékelése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Differenciálás 3 méret között segítséggel. • Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással. • Három szín megkülönböztetése. Ismeretek Tárgyak kiterjedése. • Kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora. Formai tulajdonságok. • Kerek, szögletes. Érzékelési gyakorlatok • Piros-kék-sárga-zöld-fehér-fekete, puha-kemény, meleg-hideg. Tevékenység Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakból sor kirakása kicsi- nagyobb- legnagyobb; nagy-kisebb-legkisebb sor kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása. Ugyanakkora keresése, összehasonlítása. Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban. Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése. Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása. Kemény-puha, meleg-hideg tárgyak kitapintása, azonosítása.		Ének, zene: ritmusgyakorlatok, Játékra nevelés: didaktikus játékok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Minden tevékenység beszéddel kísérve történjen. Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak. Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! dob! kérem! tessék!	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni. Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál.
---	--

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Utasítás megértése, betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvésekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatokat végrehajtani a társakra is figyelve. • A sorbaállási- helycserés- és helyváltoztatásos feladatokat megérteni és elvégezni. • Felhívásra folyamatokat észrevenni. • Türelmesen várakozni majdani eseményekre, várt eredményekre. • A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz. • Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszolni az igeidők helyes használatával. Ismeretek • Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött, rá, alá irányok, • Időbeli tájékozódás Tevékenység Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására. Jövő – jelen - múlt érzékeltetése cselekvésekkel. Éjszaka – nappal tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva. Reggeli, ebéd, vacsora. (napirend) Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel. Igeidők gyakorlása a napi feladatok elvégzésével és az iskolai napirenddel kapcsolatban.		Kommunikáció tájékozódás, Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/	Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók,	

fogalmak	irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban, mellett, előtt, mögött, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza. A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz. Képes együttműködésre.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Halmazok létrehozása egy szempont alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Relációs jelek ismerete és alkalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal. - Önálló, célirányos tevékenység egyszerű feladatvégzés során. - A „többet, kevesebbet” önállóan, az „ugyanannyit” segítségével felismerni, jelezni. Ismeretek - Cselekvések mennyiségekkel - Halmazok létrehozása, megváltoztatása - Mennyiségek összehasonlítása Tevékenység Halmazok létrehozása különböző szempontok szerint (fajta, szín, méret stb.) nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása sok- kevés. Ismerkedés a relációs jellel. Sok-kevés-semmi halmazok létrehozása segítségével, majd önállóan, A „nagyon sok”, a „legtöbb” halmaz létrehozása. Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása.		Játékra nevelés: didaktikus játék, szerepjáték,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sok, kevés, semmi, Tegyé! bele! Vegyé! ki! Öntsd ki mindet! még, több, Elég! Válaszd ki! Üres, teli Nagyon sok. Legtöbb, sok, kevesebb, kevesebb, elfogyott, ugyanannyi	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal. Képes felismerni a tárgyak alapvető mennyiségi tulajdonságait, a mennyiségi relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazni.	

	Képes (segítséggel) használni a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket.
--	---

3.-4. évfolyam

A tantárgy egyik legfontosabb szerepe és feladata az erkölcsi nevelésben a szabálykövetési képesség megerősítése, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevelés.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a fokozódó együttműködéssel történő feladatvégzés kialakításával történik.

A tanulás tanításában a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a feladatok elvégzésében a kitartásra és a nehézségek leküzdésére irányuló törekvések erősödnek.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését a tantárgy a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókincs bővítésével éri el.

A matematikai kompetencia fejlesztése gyakorlati megfigyeléseken keresztül az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással és az alapvető szabályok betartásával támogatja.

A hatékony, önálló tanulási kompetencia a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A négy alapszín biztos ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mértani testek megismerése, megnevezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A méret alapján történő differenciálás eredményét önállóan megfogalmazni. • Az ellentét-párokat felismerni. • A felismerések helyes alkalmazása a beszéd során. • Hasonlóságok, azonosságok, különbségek felismerése. • Három megadott jellemző alapján a megfelelő elemet megkeresni. • Tárgyakat jellemezni minél több adattal. • A tanult kifejezéseket, fogalmakat szókincsébe építeni. Ismeretek • Kicsi, nagy, ugyanakkora, rövid- hosszú, egyenlő hosszú. • Vékony, vastag egyenlő vastagságú. • Kerek, szögletes, • Kocka, gömb. • Keskeny, széles, egyenlő szélességű. Tevékenység Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása, egyeztetése egyre kisebb különbségekkel. Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel. Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyait. Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel. Elemek válogatása különböző szempontok szerint. Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása. Minta után egyszerű alakzatok kirakása, előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése. Tevékenységek logikai játékkal.		Játékra nevelés: didaktikus játékok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló szókincs. <i>Viszonylagosság</i> , ellentét meghatározása, ellentétes fogalmak. Hasonló és egyforma közti különbség, <i>mérés</i> , <i>méret</i> .	
A fejlesztés várt eredményei a két	Képes megtalálni 3 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet. Képes nagyság szerint önállóan differenciálni.	

évfolyamos ciklus végén	Képes önállóan megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét. Képes felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a beszéd során. Képes beépíteni szókincsébe a tanult kifejezések, fogalmak. Képes felismerni, és megfogalmazni játékos szituációban térbeli viszonyokat. Képes megérteni, és érthetően megfogalmazni helymeghatározásokat.
--------------------------------	---

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hónapok nevének, évszakokhoz tartozásuknak, sorrendiségüknek biztos ismerete.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Térbeli viszonyokat felismerni és megfogalmazni játékos szituációban. • Helymeghatározások megértése és érthető megfogalmazása. • A balról jobbra és fentről le irány automatikus alkalmazása a különböző tevékenységek során. • Soralkotás, és írás során a balról jobbra irány spontán alkalmazása. • A négy fő irányt megérteni és megbízhatóan alkalmazni. • Napszakok neveit helyesen alkalmazni a spontán beszédben. • Az aktuális nap, a tegnap és holnap meghatározása kis segítséggel. • Az évszakok körforgását megérteni, szóbeli megfogalmazásokat és szimbólumokat sorba rendezni. • Viszonyítások helyes, és tudatos alkalmazása. • Helyes igeidők tudatos használata spontán beszéde során. • Spontán beszédben a viszony-szavakat helyesen alkalmazni. Ismeretek • Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte. • Közel, távol, fokozatokkal. • Elöl, hátul, középen, eleje, közepe, vége. • Alá, fölé, mellé elé, mögé térben és vízszintes síkban • Fenn-lenn, fel-le. • Bal-jobb, balra-jobbra. • Helymeghatározások. • Múlt, jelen, jövő, volt, van, lesz. • Napszakok, napirend. • Hét napjai. • Évszakok, hónapok.	Játékra nevelés: szerepjáték, Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok, Kommunikáció tájékozódás időben, térben,

• Életkor fogalma. Tevékenység Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival. Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása. Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása, egymás hibáinak észlelése, javítása. Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon. Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon nyíllal jelölt irányok megértése, betartása. Eligazodás 3x3-as négyzethálóban meghat. (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, ill. jelölt hely megnevezése. Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán. Napi események közös felidézése, eseményképek önálló sorba rakása. Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel. Napi tevékenységek felsorolása segítséggel eseményképek helyes sorrendbe rakása. Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.). Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése. Ünnepek, születésnapok elhelyezése időben. Évszakok váltakozásáról tabló készítése Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők) öregek, fiatalok, gyerekek a családban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és irány meghatározások, <i>fokozatok (távol, távolabb, legtávolabb)</i>. Időjárással kapcsolatos szavak, kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd). Időt jelölő fogalmak (tavaly, tavaly előtt, alatt, közben /időhatározói értelemben/, hajnal, éjszaka, kora délután, hétköznap, munkanap, pihenőnap ünnepnap hétvége, vakáció). Aktuális köszönések. Időegységek nevei.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes helyesen használni spontán beszédében igeidőket, a napszakok neveit, viszony-szavakat. Képes ismerni és (segítséggel) helyesen alkalmazni az alapvető tér- és időbeli relációkat. Képes megérteni, és megbízhatóan, alkalmazni a négy fő irányt. Képes alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt. Képes elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket. Képes eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel). Képes meghatározni kis segítséggel az aktuális napot, a tegnapi és holnapi napot. Képes megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	A semmi és a nulla fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A hozzáadás következményének, logikájának felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A hozzáadás-elvétel, bővítés - csökkentés logikáját megérteni. • Hozzávetőleg helyes becslés, mennyiségek reális megítélése. • A tanult számjegyeket felismerni és írni. • Az 1, 2, 3 számjegy, számkép és mennyiség felismerése, egyeztetése. • Számfogalmat kialakítani 5-ig. • Mennyiségek számlálása 5-ig mechanikusan. • A 0 fogalmának megértése, szókincsébe építse. Ismeretek • Sok, kevés, semmi, 0 fogalma, írása. • Több, kevesebb, ugyanannyi. • 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása. • Mennyiségek létrehozása. • Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése. • Számkör bővítés 5-ig. • Műveletek 5-ös körben. Tevékenység Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint. Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása mechanikus számlálás ötös körben. Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel, tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolása, írása, gyakorlása. Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba rendezése, számjegyek keresése a környezetben. Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben. Összehasonlítás, viszonyítás, növelés, elvétel, becslés gyakorlása. Mechanikus számlálással halmazok létrehozása (5 elemig). Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással. Számjegy, számkép, mennyiség azonosítása. 5 bontása tárgyakkal, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással. 0 fogalma, létrehozása tárgyakkal, cselekvésekkel illetve cselekvések hiányával.		Játékra nevelés: didaktikus játékok,
Kulcsfogalmak/	sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb.	

fogalmak	különbsége növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármas sor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármasával, sorszámnevek, körülbelül, pontosan annyi, emelkedő sorrend, szám-szomszédok, páros, páratlan számok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Biztos számfogalom, tárgyakat megbízhatóan számlál 5-ös körben. Képes mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezni. Képes a növekedés és csökkenés fogalmát érteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni. Képes automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Oszlop és sor.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Direkt összefüggések felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Hibák, hiányok észlelése, jelezése. - Jól ismert környezeti tárgyakat főfogalom alá rendelni. - Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. - A növekedés és csökkenés fogalmát megérteni, megfelelően alkalmazni a spontán beszédben. Ismeretek - Figyelemfejlesztő gyakorlatok. - Emlékezetfejlesztő játékok. - Ok-okozati összefüggések. - Növekvő, csökkenő számú halmazok. - Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. Tevékenység Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék. Tárgyak felismerése körülírás alapján. Hasonló ábrákon különbségek felfedezése. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Cselekvések, késleltetett utánzása.	Kommunikáció szókincsfejlesztés, szövegértés,

Képolvasás során megfigyelt kép utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal. Logikai hibák felfedezése rövid történetben, hibák megbeszélése, javítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	különböző, hasonló, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig, Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. oszlop, sor, bal-, jobb-, felső- és alsó szomszéd, méret, szín, forma	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget. Képes felfedezni, jelezni és javítani feladatlapon különböző típusú „hibákat”. Képes a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni. Képes megérteni alapvető fogalmakat, feltenni spontán kérdéseket beszélgetés során. Képes sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.	

5.-6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladat megosztási képesség kialakításával éri el.

A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg.

A matematikai kompetencia terület fejlesztésében a tantárgy fontos szerepet játszik a tulajdonságok és az ok-okozati összefüggések felismertetésével, a problémamegoldó képesség fejlesztésével.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődését a feladatok végrehajtásában az együttműködő, konstruktív részvétel és az alapvető szabályok betartására törekvés jellemzi.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a feladatvégzés közbeni próbálkozások, a lehetőségek keresése segíti.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Tárgyak kiterjedése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téirányok. Helymeghatározás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. • Minta után felismerhető formákat másolni. • Tanult formákat felismerni, megnevezni, differenciálni. • Aránytalanságokat érzékelni, és megfogalmazni munkavégzés során. Ismeretek	Ábrázolás, alakítás: komplex alakító tevékenység, Tárgyak előállítása,

- Formai tulajdonságok bővítése. - Síkidomok és mértani testek körének bővítése. - Méretetek, arányok Tevékenység Nagy-kicsi, vékony-vastag, lapos-mély-magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban. Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük. Kocka, gömb, téglatest, henger, kúp megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása. Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása. Tevékenységek logikai játék elemeivel. Különböző formák létrehozása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alap- közép- és felső- fokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat. Képes munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Tárgyak helymeghatározása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás alaprajzon segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Az alaprajz lényegének megértése, saját helyének megtalálása a tanterem alaprajzán. - A térkép lényegét, funkcióját megismerni. - A naptár funkciójának, beosztásának megismerése. - Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekvátan alkalmazni.	Kommunikáció tájékozódás térben, időben fogalmak, szókincs,

• Különböző órákról időpontok leolvasása (mutató, digitális). • Biztosan megkülönböztetni délelőtti, és délutáni időpontokat. • A bal és jobb irány megkülönböztetése készség-szinten. • Élménybeszámoló 5-6 helyes sorrendben elmondott eseményről. Ismeretek • Tárgyak pontos helyének meghatározása. • Tájékozódás a tanterem alaprajzán. • Ismerkedés a térképpel. • Eligazodás a naptárban. • Életkor. • Óra. • Térirányok. • Események időbeli sorrendje. Tevékenység Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása. Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban. Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése. Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont. Megfigyelések az iskola környékének térképén séták alkalmával látottak felidézése. Környező utcák, terek megkeresése a térképen. Egy lapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése. Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk. Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése. Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagy- mutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órákor, nevezetes időpontok beállítása az órán. Másodpercmutató megfigyelése, egy percig tartó cselekvés (kar felemelése). Bal- jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben. Az irányok megfigyelések az utcán, haladási irány. Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány, utolsó előtti innenső- és túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek, főútvonalak, mellékutczák, terek, közben, alatt, 1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ez előtt</i> életkorok megnevezése újszülöttől idős korig, <i>x perc múlva, x perccel múlt,</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni lakóhelye, Budapest és Magyarország térképét, az irányokat, égtájakat segítséggel meghatározni. Képes felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán. Eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámolni, néhány szóval kommentálni. Képes spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni. Megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten. Képes figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Számnevek és viszonzszavak helyes használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Páros-páratlan számok megkülönböztetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Számsor megbízható ismerete, (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése. • Számjegyeket megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni. • Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel. • Páros és páratlan mennyiségeket felismerni. • A sorszámneveket helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során. Ismeretek • Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. • Számkör bővítés 10-ig. • Számjegyek írása. • Műveletek. • Páros és páratlan számok. • Sorszámnevek. Tevékenység Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek. Számkép kirakása, számjegyek ismertetése egyeztetése számképpel. Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig. Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások. Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben. Egyszerű szöveges feladatok. Műveletek írása diktálás után. Páros számok fogalma, halmaz felezése, harmadolása. Maradék fogalma. Sorszámnevek jelölése.		Kommunikáció szövegértelmezés, pontos megfogalmazás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Növekedés, csökkenés, meg,+ plusz,ból,- mínusz, összeg = egyenlő, marad, eredmény, Számjegy és mennyiség összefüggése.</i> páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről, Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések megnevezése: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás,	
A fejlesztés várt	Képes megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket.	

eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket önállóan végezni 10-es körön belül. Képes elvégezni segédeszközökkel, irányítással, egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket. Képes a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során.
---	---

Évfolyam: 5-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Mértékegységek, méretek, pénz	Órakeret: 64
Előzetes tudás	Az összefüggő fogalmak tudatosulása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A nagyságrendbeli különbségeket megérteni a méter és centiméter (m és cm) között. • Nehezebb, könnyebb súlyt differenciálni (min. 1/2 kg-os különbség esetén). • Nagyságrendbeli különbséget megérteni a mértékegységek között. • A pénzürmék egymáshoz viszonyított értékének, a darabszám és az érték különbözőségének megértése. • Számítási műveleteket végezni a pénzhasználat területén. • A hallott meteorológiai jelentések értelmezése. Ismeretek • Hosszúság mérése. • Súly mérése. • Térfogat mérése, mértékegységei. • Pénz. • Hőmérséklet. Tevékenység Mérések a környezet tárgyain. Meghatározott méretű vonalak rajzolása. Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben. Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta). Összeadások, kivonások hosszsmértékekkel. Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése). Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás. Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével. Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése. Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése. Mérések folyadékokkal. Számítási feladatok különböző mértékegységekkel. Pénzürmék (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzürmék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben	Életvitel és gyakorlat: vásárlás, fizetés, mérések,

Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása Szöveges feladatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérték értékének tudatosodása, darabszám és érték fogalmának, viszonyának tisztázása.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Oszlop és sor fogalmának rögződése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Direkt összefüggéseket felismertetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során. • Feladatokat végezni egyre nagyobb önállósággal. • Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása. Ismeretek • Számok a mindennapi életben. • Megfigyelések az utcán. • Figyelem fejlesztő játékok. • Logikai feladatok. Tevékenység Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása. Házaszámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal. Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések kirakatnézés, árak, (akciós ár, negatív szám). Társasjátékok dobókockával, dominózás. Memória játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban. Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban. Növekvő, csökkenő számsor folytatása.		Kommunikáció tájékozódás térben, időben,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció, Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek fogalmának tisztázása.</i>	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre. Képes felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik. Képes rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát. Képes biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.
---	--

7.-8. évfolyam

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelmre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével, a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével a pénz értékének, szerepének megismerésével, a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A matematikai kompetencia elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A szociális és állampolgári kompetencia a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődik, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács, segítség kérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret: 24
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az óra és az időmérés foglmainak spontán alkalmazása beszédben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. • Felismerni lakóhelye térképét. • Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit. • Ismerni az égtájakat. • Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket. • Értetni az időegységek különböző nagyságrendjét. • Reális és irreális terveket, elképzeléseket mérlegelni a jövőre vonatkozóan. Ismeretek • Tájékozódás a közvetlen környezetben. • Tájékozódás az iskola területén. • Irányok gyakorlása. • Ismerkedés a tágabb környezettel. • Földrajzi Atlasz – Térkép. • Égtájak. • Időmérés, az óra. • Eligazodás a naptárban. • A hét napjai. Napirend • Életkor Tevékenység Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”. Magyarország térképének tanulmányozása. Földgömb nézegetése. Európa fogalma, Magyarország elhelyezkedése határai. Térkép méretének összehasonlítása, arányok, lépték. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok	Társadalmi ismeret: tájékozódás, térképismert, t, Információs eszközök használata: letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés,

elnevezései. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak, szókincs. alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló, Az időegységek nevei, időbeli távolságok, időtartamuk: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, 1 órája, 1 óráig, 1 órán keresztül, 1 óra múlva, egy hete, két hónapja,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Alapvető ismeretek az égtájakról. Felismerni saját települése és Magyarország térképét. Megbízhatóan tájékozódni a mindennapi tevékenységek szintjén. Képes biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül. Képes lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. Képes reális terveket, elképzeléseket alakítani a jövőre vonatkozóan.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Mennyiségek - Műveletek	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával. • Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani. • Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges). • Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (10-es átlépés nélkül). • Elvégezni a négy alpműveletet, az eredményt ellenőrizni becsléssel, és fejben (írásban). Ismeretek • Műveletek gyakorlása. • Számkör bővítése 20-ig. • Műveletek 20-as körben. • Számkör bővítése 100-ig. • Műveletek 100-as körben. • A számológép.	Életvitel és gyakorlat: vásárlás,

Tevékenység Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Bontások, pótlások, kivonások 10 átlépéssel, több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva. Azonos tagok összeadásai során szorzás megemléltése. Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése 10-esekkel. Tízes átlépés. Helyi érték jelentése! Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben. Műveletek végzése, eredmények értelmezése. Szöveges feladatok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismétlés, gyakorlás, számok nevei, <i>kétjegyű szám</i> , <i>helyi érték</i> , <i>összeg</i> , <i>maradék</i> , <i>kivonás</i> , <i>összeadás</i> , <i>számológép billentyűi</i> , körülbelül, becslés, számjegyek nevei, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hiba százalékkal, ismerni a számológép funkcióját, használatának alapjait. Képes egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat. Képes feladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására. Képes feladatát kitartóan igényesen végezni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Mértékegységek, mérések, pénz	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Mérések végzése kis segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni. • A mennyiség állandóságának megértése. • Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű- és nehéz). • Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni. • Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát. • Kis segítséggel tájékozódni az időpontok között.	Életvitel és gyakorlat: mérések, becslés, vásárlás, fizetés,

Ismeretek • Hosszmértékek: méter, centiméter, kilométer. • Űrmértékek: liter, deciliter. • Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. • A pénz. • Jövedelem, takarékoskodás, pénzügyek kezelése. • Időmérés: naptár, óra. Tevékenység Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése, km-es távolságok autóstérképen és a valóságban (sebesség és távolság összefüggései). Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése. Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel. Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételtkor háztartási mérlegen. Megfigyelések a különböző anyagok fajsúlyával kapcsolatban. 5, 10, 20 Ft-os pénzermék felismerése, értékük. Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen. Összegek leírása diktálás után. Egyszerű szöveges feladatok felállítása, megoldása, megválaszolása. Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük. Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres- és alkalmi jövedelem, pénzkezelés, banki műveletek. Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása. Lapozgatás TV újságban dátumok, időpontok olvasása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hosszúság, szélesség, átmérő, kerület távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés +, -, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de, du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, és fizetni valók,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezni a tanult mértékegységek terén. Képes megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási képességét. Elemi ismeretekkel rendelkezni a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése) megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt, mint fizetőeszközt. Képes legyen az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti /4 jegyű/ összegek).

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. - Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat. - Feladatot önállóan megérteni, megtervezni, kiszámolni, megválaszolni. Ismeretek - Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. - Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. - Szöveges feladatok. Tevékenység Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel váltott témákban. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot. Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.). Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón. Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban. Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása. Több lépcsős feladatok megoldási terve, a lépések végrehajtása, rész-eredmények értelmezése.		Olvasás, írás: értő olvasás, játékszabályok, szöveges feladatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>munka – fizetés, szerencse – nyeremény, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam</i> olcsóbb – drágább irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, <i>létszám</i>, mennyiség, méret, <i>időtartam</i> fogalmak megfogalmazása, <i>részeredmények, ellentétes műveletek (+,-)</i>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Képes keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.	

Játékra nevelés

Évfolyam: 1-4.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja elérni, hogy a tanuló egyre jobban ismerje meg a játék folyamán környezetét, a tárgyakat, jelenségeket, építsen kapcsolatot társaival és a felnőttekkel, fejlessze kommunikációs készségét. Rövid mesék figyelmes meghallgatása után segítségével, 2-3 képpel kövesse a történetet. Használja adekvátan, az érzékszervek intenzív fejlesztésével a játéktárgyakat (vigyázzon rájuk és tartsa rendben azokat).

A pedagógusnak meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló tanuljon meg alkalmazkodni az osztályközösséghez, elfogadja a közösség szabályait, egyre tudatosabban és pontosabban tartsa be a szabályjátékokban a szabályokat.

Kellő motivációval kell kialakítani érdeklődését a játszóeszközök iránt, fejleszteni kreativitását, ízlését, esztétikai érzékét, fantáziáját, törekedve arra, hogy fejlődjön téri orientációs képessége és a környezetben való tájékozódása. Segítséggel tájékozódjon a játékok és játékszerek között, tudjon hosszabb ideig rendeltetésszerűen foglalkozni egy-egy játékeszközzel.

Didaktikus játékok segítségével fejlődjenek kognitív funkciói, beszédképessége és a szókinccse.

Az elemi konstrukciós játék során fejlődjön figyelme, képzelete, emlékezete, gondolkodása, finommotorikája, manuális készsége. Aktívan és szívesen vegyen részt a mozgásos játékokban, próbálja az egyenletes löktetést követni.

A játéktevékenységek feladatai játéktípusonként:

Gyakorló játék: Az a játéktevékenység, amelyen keresztül különböző képességeit gyakorolja. Ebben a tevékenységben a szerzett tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzomotoros funkciókat.

Feladata:

- Hang és beszéd játékos gyakorlása.
- Mozgást gyakorló játékok alkalmazása.
- Játékszerek, eszközök rakosgatásával történő tevékenykedtetés.
- Játéktevékenység különböző anyagokkal.
- Adott tárgyakból (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül a tárgyak rendeltetésének, (pl. kockából építeni lehet) tulajdonságainak megismerése.

Konstrukciós játék: A manipulációs gyakorlójátékok spontán folytatása.

A szerepjáték egyik fajtája. Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyerek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között: általánosított formában, képzelete segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.

Feladata:

- a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei
- minél pontosabban figyel meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat, a lehető legpontosabb megfigyeltetés
- képzelet fejlesztése
- gondolkodás fejlesztése
- manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték: A témát különböző életszakaszokban más, és más hordozza: első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep.

Feladata:

- a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása
- képzelet fejlesztése
- közösségi kapcsolatok fejlődése /együtt-játszás/
- megfigyelések pontosítása
- gondolkodás fejlesztése
- beszédkészség fejlesztése
- érzelmek egészséges elrendezése
- játékokkal való adekvát bánásmód
- esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék:

Módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére. Oktatási célok szolgálatába állíthatók. Sérült gyerek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékosságot segíti elő /pl. számolás-mérés/ tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások/

Feladata:

- a tárgyak egymással kapcsolatba hozása
- ismeretek pontosítása, bővítése
- gondolkodás fejlesztése
- térbeli elhelyezkedés megismertetése
- időfogalom fejlesztése
- szocializációs készség fejlesztése.

Spontán játék:

Szabadon választott játékkal való játék szünetekben, délután.

Feladata:

- Ugyanaz, ami a többi játékfajtnál, de mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték:

Különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza játék kezdetét, befolyását, befejezését. Kifejezetten közösségi játékforma.

Feladata:

- figyelem fejlesztés
- fegyelmezettségre nevelés
- testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása
- szocializáció fejlődésének segítése
- értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet)
- ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok:

Minden játékfajta játszható a szabadban, a mozgásos játékok esetében különösen indokolt a külső helyszín választása.

Feladata:

- a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

1.-2. évfolyam

A Játékra nevelés tantárgy az erkölcsi nevelésben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő segítőkészség és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök igazságos elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területének fejlesztését segíti a környezetben való tájékozódás erősödése, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások megismerése.

Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékokban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a tantárgynak fontos szerepe van mozgásos játékok közben a finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztésében, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásában, a lelki egészség és a saját és társai testi épségének megvédése érdekében az elővigyázatosságra felkészítésben.

A családi életre nevelést játék közben a családi élet szerepeinek megismertetése, elmélyítése, az esetleges feszültségek feloldását a szerepjátékok támogatják.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésével, adekvát válaszok adásával és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismerésével, fejlesztésével erősödik.

A matematikai kompetencia területet segíti a szabályok megismerése, betartása, egyszerű logikai sorrendek és következtetések levonása, a kognitív funkciók (érzékelés, észlelés, emlékezet, stb.) fejlesztése, és a térbeli viszonyok felismerésének gyakorlása.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében részt vesz a tantárgy a közösség szabályainak megismertetésével és elfogadtatásával, a tevékenységekbe kapcsolódással, a várakozás megtapasztalásával, a kialakult sorrend elfogadásával.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén a tantárgy az alkotás örömeinek felfedezését, különböző anyagokból tárgyak létrehozását és a képzelet bevonásával helyzetek eljátszását, dramatizálását segíti.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyakorló játék	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Tárgyak megfogása, elengedése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Testmozgások megfigyelése, utánzása, mozgáskoordináció fejlesztése különféle tevékenységekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni. • Bekapcsolódni a játékos utánzó gyakorlatokba. • Együttműködés, odafigyelés különböző járások közben a társakra. • Kapcsolódjon be kéz- és ujj játékokba. • A labdát gurítgatni, eldobni. • A földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel – lemászni. • Játsszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel. • Nagyobb gyöngyöt felfűzni bőrszalagra, damilra (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága). • Felismerni különböző tárgyak hangját bekötött szemmel, majd megmutatni, illetve megnevezni azokat Ismeretek • Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. • Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. • Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. • Kéz és ujj játékok. • Húzások, labdagyakorlatok. • Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. • Forgások, forgatások, egyensúly gyakorlatok. • Páros lábon ugrálás játék közben. • Fogások – látás- fogás koordináció kialakítása. Tevékenység Ajak, arc, nyelv játékok. Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal a gyerek kelt hangot. Hangok gyakorlása (állathangok, harang), utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben). Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérvé). Húzogatások, tologatások gördeszkán. Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása.	Kommunikáció logopédiai gyakorlatok, Mozgásfejlesztés: egyensúlygyakorlatok, labdagyakorlatok,

Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel. Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Minden tevékenység, tárgy megnevezése, beszéddel kísérve.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes együttműködni felnőttel, társaival, játékeszközt adekvátan használni.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Konstruktív játék, manipulációs gyakorlójáték.	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Egyszerű feladatot megért.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Húzó, dugó, csavaró, toló mozdulatok tudatos alkalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Elfoglalni magát fakockával rövidebb ideig, elmélyülten rakosgatni eleinte vízszintes irányban. • Összeilleszthető síkidomokból kisebb építményeket készíteni, 2-3 elemet használva. • Golyók, pálcikák használata. • 3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseknek megfelelően használni. • Saját elgondolásokat megvalósítani, a véletlenszerűen épített konstrukciókat utólag megnevezni. Ismeretek • Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. • Összeilleszthető síkidomok használata. • Golyók, pálcák használata. • Játékszerszámok használata. • Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjáték, pl.: Lego, Duplo). Tevékenység Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban, – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen. Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával. Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból. Játékszerszámok próbálgatása, pl.: kalapács, seprű, stáb. Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése. Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjáték pl.: Lego-ból, Duplo).	Olvasás, írás: finommotorika szem-kéz koordináció,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Szerepjáték	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Egyszerű metakommunikációs jelzések észlelése, értése és használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Azonosulás a választott szereppel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket kezdetleges szinten. • Elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal. Ismeretek • Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. • Gyerekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása. • Spontán bábozás. • Mese-dramatizálása. Tevékenység Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl.: eladó, fodrász, sofőr, postás. Kirakott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás.		Kommunikáció szókincsfejlesztés, Ének, zene: mozgásos énekek,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 <i>foglalkozás</i> megnevezése, pl.: orvos, tanító, stb. kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, telefon, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, tanult mesék szereplői	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Didaktikus játék	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Közlés megértése, követése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Fogalom – tárgy – tárgykép asszociáció gyakorlása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Differenciálni 2-3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot. • 2-3 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni. • 2 részből álló képet szétszedni, később összerakni. • Sorba rendezni pár mondatos mese képeit. • Egy (több) információt tartalmazó kérést végrehajtani. • Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet. • Színeket egyeztetni. • 2 elemből ritmikus sort alkotni. Ismeretek A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. • ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok: Tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. • FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: Figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. • ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. • LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. • IDŐFOGALOM fejlesztése. • BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. • Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. • SZÓKINCS fejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. • SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok. Tevékenység Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékelték. Saját hang felismerése magnóról. Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása. Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása. Rövid mesék képeinek sorba rendezése, lejátszása instrukciók alapján. Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincs bővítés/. Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások. Ritmikus sorok alkotása 2 elemből. Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal. Barkóba játék játszása.	Kommunikáció logopédiai gyakorlatok, szókincs bővítés, Olvasás, írás: finommotorik a fejlesztése,

Játékos instrukciók követése analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése. Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok megnevezése. Környezetünkben lévő hangok körül néhány megnevezése. Alapvető formák megnevezése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Szabályjáték	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Együttműködni társakkal.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű szabályok felismerése, megértése és betartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Bekapcsolódni az egyszerűbb szabályjátékokba és együttműködni társaival. • 3-4 körjátékot, párválasztót ismerjen. • Betartani a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban. • 5-10 percig elmélyülten foglalkozni játékkal. Ismeretek • Mozgásos szabályjáték. • Értelemfejlesztő szabályjátékok. Tevékenység Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást. Páros játékok játszása először felnőttel, majd egy társsal. Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék három tárggyal. Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal - a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.		Mozgásnevelés és mozgásügyesítés, Ének, zene: ritmuskövetés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sor, kör, vonal, pár, pár, kör, sor, vonal, labda	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Spontán játék	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Játékeszközök használatát ismerni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társak megkeresése és elfogadása a játék során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Tudjon segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, játsszon adekvátan a játéktárgyakkal. Ismeretek - Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. Tevékenység Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül válasszon segítséggel.		Mozgásnevel és dobások, labdás gyakorlatok, kéziszer gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető játéktárgyak nevei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal. Képes elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Szabadban játszható játékok	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Szabálykövetés segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eszközök figyelmes használata, testi épség megóvására törekvés.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának. • Figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot). • Futó és fogójátékokba bekapcsolódni Ismeretek	Mozgásnevelés és téri tájékozódás,

• Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Tevékenység Hintázás, mászókázas, csúszdázás segítséggel. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Vár, gödör építése. Kavicsok rakosgatása. Segítség mellett futó, és fogójátékok játssza.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani. Képes a játékeszközöket a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.	

3.- 4. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben a közösségi játékok során a segítőkészség és az önfegyelem viselkedési formáinak fejlesztése, a játékeszközök igazságos elosztásának megerősítése, a közös játéktevékenység formáinak bővítése, a türelem, kitartás gyakorlása a játék menetében, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztése. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodó-képességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területe a környezetben való téri és időbeni tájékozódás megerősítésével, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások ismeretének bővítésével erősödik.

Az önismeret és a társa kapcsolati kultúra fejlesztését az alkalmazkodóképesség megerősítésével, a közösségi játékokban kulturált, kontrollált magatartás fejlesztésével, a játéktárgyak megosztási képességének belső igénnyé válásával és mások igényeinek figyelembe vételével éri el.

A tantárgy segíti a reális énkép kialakulását, az önálló, kreatív kezdeményezések megjelenését.

A testi és lelki egészségre nevelésben szerepet játszik a mozgásos játékok közbeni finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztése, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának segítségével a lelki egészség megvédése, a saját és társak testi épségének megőrzése, és a felkészítés az elővigyázatosságra.

A családi életre nevelés területén el lehet érni játék közben a családi élet feladatainak, szerepeinek megismerését, elmélyítését, szerepjátékokkal a családi feszültségek, konfliktusok feloldását.

Az anyanyelvi kommunikációt a tantárgy az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésének, adekvát válaszok adásának fejlesztésével, mesék, versek, mondókák, közmondások értelmezésével és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismertetésével támogatja.

A matematikai kompetenciaterület a szabályok megismerésével, betartásával, logikai sorrendek és következtetések levonásával, a kognitív képességek, figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodás fejlesztésével, a térbeli viszonyok, a téri orientáció felismerésével, gyakorlásával valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a közösség szabályainak megismerése és elfogadása, a tevékenységekbe történő bekapcsolódás, együttműködés, feladatvállalás, a várakozás megtapasztalása, a kialakult sorrend elfogadása szolgálja.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia a tevékenységekbe közreműködő társak bevonásával, az önálló és közös tervezés gyakorlásával, a szerepek és feladatok elosztásával és elvállalásával fejlődik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az alkotás örömének megélése, különböző anyagokból tárgyak, alakzatok létrehozása, a fantázia bevonásával szerepek eljátszása, helyzetek dramatizálása, mesék, versek, mondókák hallgatása és előadása által fejlődik.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Szerepjáték	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Együttműködés, és türelem.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Beszéddel, mozgással kísért játék játszása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Szerepjáték 3-4 gyerek között. - Egymás „szabályait” elfogadni. - A környezetében zajló eseményeket játékában megjeleníteni. - Bábokkal elfoglalni magát, rövidebb eseménysorokat eljátszani. - Bekapcsolódni dramatizálásba, neki megfelelő szerepet eljátszani. Ismeretek - Élmények eljátszása. - Családi élet eseményei. - Családtagok egymáshoz való viszonya, munkájuk. - Felnőttek tevékenységei, munkái, váratlan események. - Bábozás, dramatizálás. Tevékenység Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba gondozása. Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés). Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos). Többször hallott és látott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben. 2-5 szereplős mesék dramatizálása.		Kommunikáció foglalkozások, család, mesék, Ének, zene: felelgetős játékok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz neve, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve, tanult mesék új fogalmai,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Didaktikus játék	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Szerep és beszéd összhangja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Logikai és funkcionális összefüggéseket észrevétele.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Differenciálni 6-8 féle hangot. • Megnevezni az alapszíneket. • Ismerni testrészeit, érzékszerveit. • Felismerni a napszakokat képek alapján. • 6-8 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. • 3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). • Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmakat és használni ezeket. • A tanult formákat megnevezni. • Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni, kilépni, végigrakni. • Szabályokat követni a didaktikai játékok során. Ismeretek. • FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELES: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. • ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. • LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. • IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. • BESZÉDFEJLESZTŐ DIDAKTIKAI JÁTÉKOK, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. • BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. • SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. Tevékenység „Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása). Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon érzékszervek, házon ablak. 5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. „Gondoltam valamire” játék. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése.		Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok, Számolás, mérés: tájékozódás, összefüggések felismerése,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	„Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok nevei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben. Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinezetikus ingerekre. a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.	

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Szabályjáték	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Elmélyült játék.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok megértése, elfogadása, az előforduló viták közös rendezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban. • A szabályokat követni, társaira figyelni. • A vereséget elfogadni, elviselni. • Értelmező szabályjátékokban a szabályokat követni: • 20-30 percig képes legyen odafigyelni egy-egy szabályjáték menetére. • Türelmesen kivárni, amíg soron következik. Ismeretek • Mózgásos szabályjátékok. • Értelmező szabályjátékok. Tevékenység Csoportos mozgólátjátékok játssza, különböző körjátékokban, párválasztókban vegyen részt. Labdajátékok játssza – célba dobások: gurítás, dobás, egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok). Könnyebb versenylátékok játssza – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játssza. Megfigyelést fejlesztő játékok játssza (Mi változott meg? 6-8 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játssza bekötött szemmel). Társasjátékok játssza közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).		Mozgásnevel és labdás gyakorlatok, sorversenyek, Ének, zene: körjátékok, párválasztók,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes együtt játszani társaival, és egyszerű játékszabályokat betartani.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Spontán játék	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Érdeklődés játéktárgyak iránt, kreativitás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok betartása, játékeszközök közül választás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani, adekvátan játszani a rendelkezésére álló játékokkal. Ismeretek - Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. Tevékenység Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).		Kommunikáció ó beszélgetés, egyszerű szófordulatok , szókincs,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető játéktárgyak nevei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni, játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni. Képes önállóan kitalált tevékenységeket játszani növekvő időtartamban, tárgyakat mással helyettesíteni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Szabadban játszható játékok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Balesetek elkerülése, megfelelő óvatosság.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
--	--	----------------------------

Fejlesztési feladat • Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat játék közben. Ismeretek • Játék játszótéri eszközökön. • Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. • Játék a természet kínálta játékokkal. • Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés. Tevékenység Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrálókötél, hullahop- karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játssza. Hógolyózás szánkózás segítségével.		Ábrázolás, alakítás: formázások különböző anyagokból,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, <i>gödör, alagút</i>, fa, ág, kavics, kő, <i>fogó</i>, futás hó, hógolyó, hóember, szánkó,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.	

Társadalmi ismeretek

Évfolyam: 5. - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzen gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejlessze a kifejezőkészséget és bővítse a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje és segítséggel tudja használni a szolgáltató és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adnia arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzon azokat megoldani.

5.- 6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartatásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti azonosságtudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről. Az ünnepek legfontosabb történelmi szereplőinek példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel vesz részt.

A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályaaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia területet a személyes adatok és a lakóhely legfontosabb ismereteinek elsajátítása, és az ezekkel kapcsolatos szókincs bővítése segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében a személyes adatok felhasználási színtereinek megismertetésével, a legfontosabb közlekedési szokások és szabályok betartására ösztönzéssel vesz részt.

Az önállóság és a feladatvállalások fejlesztése az egyéni képességek figyelembe vételével támogatja a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia területet.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Személyi adatok - Önismeret – Társas kapcsolatok	Órakeret: 26
Előzetes tudás	Részben ismeri személyes adatait.	
Tantárgyi fejlesztési	Saját tulajdonságok megismerése, törekvés a hibák javítására.	

célok	
-------	--

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Személyes adatait ismerni. • Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. Ismeretek • Személyes adatok. • Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. • Szülők foglalkozása, munkahelye. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. • Segítés másokon. Tevékenység Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése. Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső és belső tulajdonságok) Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.		Ábrázolás, alakítás: portré rajza barátról, önarckép, Kommunikáció Előkészület a felnőtt életre: személyes adatok, foglalkozások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> ,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	Órakeret: 39
Előzetes tudás	A gyalogos közlekedés jellemzői, az utazással kapcsolatos illemszabályok.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Adott témában, közvetlen környezetben megfigyelések végzése, beszámoló a megfigyelésekről.
------------------------------------	--

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Lakóhelyének megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni, és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyókák nevét, tájegységét, települését ismerni. • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni, Magyarországot, és néhány szomszédos országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen.		Ábrázolás, alakítás: formakitöltés, színezés, Kommunikáció Tájékozódás térben: utca, közlekedés,
Ismeretek • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk. • Tájékozódás a térképen. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi). • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).		
Tevékenység Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve), Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.		
Kulcsfogalmak/	közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, veszély, baleset, irányok,	

fogalmak	közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és járműveket, amikkel az iskolába jár.

7.-8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés céljainak elérésében részt vesz a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerésére, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és köteleességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy részt vesz a pályaorientáció támogatásában a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más felnőtt tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlesztését az aktív szókincs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és – adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel és a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével vesz részt.

A hatékony, önálló tanulást az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információ-szerzés gyakorlása támogatja.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Személyi adatok - Önismeret – Társas kapcsolatok	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Személyes adatok és bővebb családi kapcsolatok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése..	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Személyes adatainak megbízható ismerete. • Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. • Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. • A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. Ismeretek • Személyes adatok, azonosítás. • Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. • Viselkedés, különböző élethelyzetekben. • Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció, és viselkedés. • Empátia. Segítés másokon. • Szeretet, szerelem érzése. Párkapcsolatok. Tevékenység Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése. az azonosítás módja, igazolása. (pl. ujjlenyomat) Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső és belső tulajdonságok) Viselkedés, különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Videó felvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.		Ábrázolás, alakítás: önarckép, portré adott személyről rajz, festmény, Kommunikáció Társas kapcsolatok: alkotások a tárgyalt témákkal kapcsolatban (vers, film,),
Kulcsfogalmak/fogalmak	önismeret, <i>önértékelés</i>, én, <i>énkép</i>, tulajdonság, <i>jellemzés</i>, tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i>. dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia, szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes segítséggel használni a szolgáltató és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Lakóhelyének megnevezése. • Az iskola és otthon útvonalának ismerete. • Ismerni az irányokat. • Ismerni, és alkalmazni a térkép jelzéseit. • A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. • A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. • Jelentősebb folyókák nevét, tájegységét, települését ismerni. • Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot, és néhány ismert országot. • Ismerni a közlekedés elemi szabályait. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. • Ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. • Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. Ismeretek • A szűkebb lakóhely jellemzői. • Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk. • Tájékozódás a térképen. • Magyarország jellemzői. • Felszíni formák – színük a térképen. • Vizek, földalatti forrás, termálvíz. • Szomszédos országok. • Helyünk Európában és a világban. • Földrajz és gazdaság összefüggése. • Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. • A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. • A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. • Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi) . • A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). Tevékenység Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése.	Információs eszközök használata: képek, térképek gyűjtése, összehasonlítás Ábrázolás, alakítás: festmény, rajz készítése választott tájról, Ének, zene: Népek dalai és táncai, tájakhoz köthető népdalok,

Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat, Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérésének módja közlekedés közben.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a térkép színeit leolvasni, ismerni a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismereteket saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismerni a falu, város közötti különbséget.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Nemzeti jelképek ismerete. Néhány rege, monda ismerete a magyarság történetéből.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nemzethez tartozás érzésének erősítése. A nemzeti ünnepekhez és hagyományokhoz érzelmi, és külsőségbeli csatlakozás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A Himnusz és a Szózatot, ismerni, segítséggel elénekelni. • Ismerni a magyar zászlót és címert. • Ismerni a nemzeti ünnep fogalmát, elmondani az ünnepeket. • Ismerni az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat. • Az ünnepre készülni és külsőségekben is ahhoz igazodni. • Viselkedni az ünnephez méltóan. • Ismerni a hagyományokat, népszokásokat. • A híres uralkodók, és magyar hősök ismerete és tisztelete.	Ábrázolás, alakítás: ünnepi dekoráció, aktuális ábra, festmény készítése, Ének, zene:

Ismeretek • Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. • Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). • A közösségi együttlét alkalmi: az ünnepek. • Nemzeti – családi ünnepek. • Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. • A magyar történelem áttekintése. • A történelmi távlat érzékeltetése. Időszalag. • Attila és a hunok. • Honfoglalás (Árpád, hét vezér) • Államalapítás, István király, Mátyás király, • Települése történetéhez köthető uralkodó, hadvezér, híres ember megnevezése, tettei • XX. század háborúi, eseményei, jelen időben meglévő nemzetközi kapcsolatok, EU. Tevékenység Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése. Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre. Ha lehetséges az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok, stb.). Műsor összeállítása az ünnepkel kapcsolatban. Versek, dalok. Október 23. március 15. (történelmi helyszínei, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor szerepe az eseményekben), május 1, augusztus 20 Mondák olvasása Attiláról, a honfoglalásról. Film megtekintése (Honfoglalás, István, a király.), a látottak megbeszélése. Szituációs játék. A koronázási jelképek megtekintése a Parlamentben. Kirándulás történelmi helyszínekre (Visegrád, Székesfehérvár, stb.). Irodalmi művek, filmek, kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (pl.: Egri csillagok, Toldi, Regék Mátyás királyról rajzfilm, stb.) István király jelentősége. A leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök. Kapcsolat (helyi, vagy) a városi nevezetességekkel, várrom, emlékpark. Háborúk, híres csaták a XX. században, országok összefogása napjainkban, EU.	történelmi korok zenéje, táncai, Kommunikáció ünnepi összeállítás készítése, előadása az ünnepekkel kapcsolatban,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nemzet, jelkép, címer, nemzeti zászló, zászlódísz, kokárda, Himnusz, Szózat, szokások, hagyomány, honfoglalás, monda, vezér, király, ezer év, uralkodás, Az idő fogalmának kiterjesztése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismerni és tisztelni a magyar történelem kiemelkedő eseményeit, híres uralkodóit, hőseit. Ismerni a legfontosabb ünnepeket, azok jelentőségét, a nemzeti ünnep fogalmát, a magyar zászlót és címet. Képes a Himnuszt és a Szózatot segítségével elénekelni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Felkészülés a felnőtt létre – Állampolgári ismeretek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető közösségi szabályokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az állampolgárok és saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A családi viszonyok ismerete. • Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. • A helytelen cselekedetek elítélése. • Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. • Ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. • A munkafegyelem fogalmának megértése. • Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. • Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. Ismeretek • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). • Viselkedés idegenekkel. • Társadalomra káros tevékenységek. • Törvény, szabályok betartásának fontossága. • Ok – okozat. • Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. • Tagjai vagyunk a társadalomnak. • Munka, munkahely. • Pályaválasztás - Szakiskola. • Az önálló közlekedés gyakorlása. • Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. • A pénz szükségessége, beosztása. Tevékenység Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára, stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány?	Kommunikáció Társas kapcsolatok: viselkedés kifejeződése szóban és gesztusokban, Társadalmi érintkezés: viselkedési normák eltérő helyzetben,

Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>, társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes egyszerű élethelyzetekben helyesen cselekedni, egyszerű oksági összefüggéseket alkotni. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszert kialakítani. Állampolgári érzéseket kialakítani, elmélyíteni.

Önkiszolgálás

Évfolyam: 1 – 2.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók alapvető szociális képességeit az iskoláskor előtti nevelési tapasztalatokra építve tevékenységeken keresztül úgy fejleszteni, hogy önkiszolgálásában a képességek szerinti részleges, vagy teljes önállóságot elérje.

Feladat a fejlesztések során, hogy a tanulónak egyéni üteméhez és képességeihez igazodva kialakuljon szociális szokásrendszere, és alkalmazásával fejlődjön praktikus képessége, alkalmazkodni tudása, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintje.

Igényelje a rendet és a tisztaságot, alakuljon ki a személyi higiénia iránti igénye, készítse a tanulókat az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Célirányos tevékenységek rendszeres gyakorlásával alakuljanak ki a kívánatos önellátási szokások, a minél kevesebb segítséggel végzendő önellátás érdekében kívánatos a nagymozgásokat célirányossá tenni és kismozgásait úgy fejleszteni, hogy ezzel lehetővé váljon az egyre önállóbb öltözés, tisztálkodás.

Alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelő, olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik magasabb szintű gondolkodási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

1.-2. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a rend és a rendszeresség iránti igény kialakításával, a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges táplálkozás alapvető szabályainak megismerésével és az étkezés közben a mértékletesség betartására törekvés kialakításával.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületet az önkiszolgálás során előforduló eszközök és tevékenységek neveinek, az ezeket jelölő gesztusok, jelek elsajátításával, a szükségletek jelzési lehetőségeinek, az egyéni képességekhez illeszkedő, megfelelő verbális vagy nem verbális kommunikáció elsajátításával segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében a személyes higiénia eléréséhez megfelelő szokásrendszer kialakítása vesz részt.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Öltözködés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Együttműködés az öltözködésnél.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját ruhadarabok felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Együttműködés az öltözködés során. - Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása. - Képességeihez mérten felnőtt segítségével bekapcsolódni alapvető gondozási munkába. Ismeretek - Alsó- és felsőruházat fel- és levétele. - Ruházarak kezelése. - Évszaknak megfelelő öltözködés. - Lábbelik ápolása. - Ruhák hajtogatása, - fogas, vállfa használata. Tevékenység Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása cipzár, csat patent használata. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása. Cipő befűzése, letörlése, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon.		Játékra nevelés: babaruha válogatás, rakosgatás, csoportosítás Kommunikáció szókincs bővítés Mozgásfejlesztés: finommotorika,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ruhadarabok neveinek megtanulása, ruhadarabok csoportosítása:- alsó ruházat,- felsőruházat,- <i>ruhazárak</i> , ruhaneműk nevei: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, <i>vállfa</i> , fogas, időjárás - évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat felismerni. Képes cipőjét irányítással fűzni. Képes jelezni, ha fázik, vagy melege van.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Testápolás / személyi higiénia /	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Felismerni, ha szükséges a kézmosás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Kis segítséggel helyesen alkalmazni a tisztálkodó eszközöket és a zsebkendőt. • A szárazra törölközés megtanulása. • WC használat, fokozódó önállósággal. Ismeretek • Mosakodás. • WC használata. • Fogápolás. • Zsebkendő használata. Tevékenység Kéz - és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő elhelyezése.		Kommunikáció testkép, testrészek,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piszkos – tiszta, Tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő, tisztálkodási eszközök pontos nevei,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes legyen segítséggel WC használatára és a mosdó használatával kapcsolatos teendőket (személyi higiénia) elvégezni, szárazra törölközni, szükséges esetekben felszólítás nélkül zsebkendőt használni. Képes a fogmosást kis segítséggel végezni.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Étkezés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Felismerni az étkezéshez szükséges eszközöket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Betartani a kulturált étkezés szabályait. - Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni. - Önállóan étkezni. Ismeretek - Étkezés kanállal, villával. - Merőkanál használata. - Terítés - Felelősi teendők ellátása. Tevékenység Kézmosás, étkezés előtt. Kulturált étkezés evőeszközökkel. Segítséggel leves szedése. Terítés tízóraihoz, ebédhez, uzsonnához. Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése.		Kommunikáció szókincs, szófordulatok, kifejezések, Játékra nevelés: babakonyha,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Evőeszközök nevei: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levestál, <i>abrosz</i> , mélytányér, lapostányér, kistányér A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések használata: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen.... Köszönöm szépen...	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Étkezése legyen kulturált, tiszta. Képes a személyi higiéniával kapcsolatos teendőket elvégezni étkezések előtt és után. Képes a megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) enni, pohárból inni, kancsóból tölteni, szalvétát rendeltetés szerint használni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatára.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Környezetrendezés - Környezetmegóvás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A szemetet a megfelelő helyre dobni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tárgyak rendeltetésszerű használatának, és megóvásának megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással. • Ismerni az eszközök funkcióját (melyik eszközt mire használjuk). • Különbséget tenni a saját tulajdon, és a közösség, vagy társai tulajdona között. • A szemetet a megfelelő helyre tenni. Ismeretek • Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. • Saját tulajdon felismerése. • Polcok, szekrények használata. • Rendrakás. • Virágápolás. Tevékenység Játéktér rendberakása, a játékok eltevése. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök elrakása. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcson adom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Virágöntözés.		Kommunikáció szókincs, Játékra nevelés: eszközök használata, helyrerakása,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	játékok nevei, taneszközök nevei, könyvespolc, játékpolt, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör /hulladékgyűjtő/, partvis, lapát, asztaltörlő, partvis, szemetesvödör, hulladék, locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsön adni, visszakérni,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.	

Életvitel és gyakorlat

Évfolyam: 3– 8.

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

Feladata, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudja gyakorolni és alkalmazni ismereteit, hozzájárulva környezetének gondozásához. A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetükkel, a hétköznapiak során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával. Alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

A folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középúgyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Önkiszolgálás - ruhagondozás terén, ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat /piktogramokat/.

A textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat ismerje meg.

A varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a balesetvédelmi előírásokat megismerni.

A konyhai műveletek során az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenetet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

A takarítás, mosogatás eszközei, azok használata, mosogató- konyhai tisztítószeres leggyakrabban használatos típusai, és a balesetvédelmi előírásoknak megfelelő használata.

A vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása, (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén) az árukon meglévő piktogramok ismerete, azok figyelembevétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

3.-4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a mindennapi életben előforduló önellátással és környezetgondozással összefüggő tevékenységek felelősségének megalapozásával, a napi kötelezettségek elvégzésére neveléssel alapozza meg.

A testi és lelki egészségre nevelést a környezet és a ruházat egészséges, praktikus megválasztására, kialakítására, javítására és a munka, szórakozás, pihenés helyes egyensúlyának megismerésére törekvéssel segíti.

A tantárgy részt vesz a családi életre nevelés céljainak elérésében a családi munkamegosztásban a képességekhez, érdeklődéshez igazodó részvételre és a vállalt feladatok elvégzésére ösztönzéssel.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését a környezet alapanyagainak, tárgyainak, eszközeinek és ezek tulajdonságainak és felhasználási lehetőségeinek megismerésével, valamint az egészség megóvására és a betegségek elkerülésére neveléssel támogatja.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület céljainak elérését a családi munkamegosztáshoz szükséges alapismeretek elsajátítása, a közösségi környezetért és egyéni érdekekben végzett munkatevékenység összehangolása segíti.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az önellátásban a képességek és lehetőségek határainak felismerésével, a célok elérése érdekében a kitartó és megtervezett tevékenység elvégzésével erősödik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlődésére kihat a személyes megjelenés és a környezet esztétikumára törekvés és ennek felismerése.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Textilmunkák	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Érzékelés, tapintással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztalása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. - Utánzókétséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). - Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. - Az olló használatát elsajátítani. Ismeretek - Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. - Anyagok alakíthatósága. - Ismerkedés textillel. - Olló használata.	Kommunikáció szókinccs Játékra nevelés: manipuláció természetes anyagokkal, Ábrázolás, alakítás: kreativitás az

Nyírás, Vágás. Tevékenység Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag, Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termések (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző). Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel. homoktálcán ábrák készítése. Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás. Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll), bekötött szemmel felismerési gyakorlat. Az olló használatának gyakorlása: nyírás különböző vastagságú textilanyagok nyirkálása, vágás: egyenes vonal mentén, forma kivágása. Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés.	alapanyagok felhasználásában, tárgyak készítése,
---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textiltípusok, Az olló részeinek, és használatával kapcsolatos fogalmak megnevezése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Hulladékgyűjtés fontossága.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Feladatot vállalása és jó elvégzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel, és eszköz nélkül. - Felelősi rendszer kialakítása, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére. - Irányítással használni a megismert eszközöket. - Szabadtéri- és szobanövényeket gondozni, fejlődésüket figyelemmel kísérni, arról rajzos (képes) naplót vezetni. - A növénygondozást felelősi rendszerben végezni. Ismeretek - A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok.	Kommunikációs szókinccs, Játékra nevelés: szerepjáték,

• Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák. • Tisztítószeres tulajdonságai és használatuk. • Növénygondozás. Tevékenység Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, szemétlapát, szeméttároló, komposztáló, lombseprű, gereblye, hólapát) megnevezése, használatuk. Az utak, játszótér, udvar rendben tartása. Szemétszedés, a szeméthyűjtők megfigyelése, ha megtelt jelenti a felnőtteknek. Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése (zöld hulladékot komposztálóba), a járdák, utak seprése, télen hólapátolás, csúszós út szórása. Seprés, portörles, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, porrongy használata). Tisztító szerek használatának gyakorlása ellenőrzés mellett. A környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe bekapcsolódni, állandó irányítás mellett. Szabadtéri növények (vetése, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása. Szobanövények gondozása a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök elnevezése, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással, rendszeresen vegyen részt a kerti- és szobanövények gondozásában. Rendszeresen vegyen részt a tanterem, öltöző takarításában (söprés, szemétszedés, portörles).

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Saját ruha felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alkalomnak és az időjárásnak megfelelő öltözet kiválasztása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Megtanulni, hogy az alsó ruházatot naponta szükséges váltani. • Rendszereteket kialakítani. • Felszólítás nélkül váltócipőt használni. • A rendszeres tisztálkodást természetes szükségletnek tartani. Ismeretek • Ruhák válogatása, csoportosítása. • Ruha gondozása, tárolása. • Cipőápolás.	Kommunikáció Főfogalom alá rendelés, Játékra nevelés: szerepjáték,

• Személyes tisztálkodás. • Bőrápolás. Tevékenység Ruházat kiválasztásának gyakorlása (babaruha, kép, saját ruhák /évszak, időjárás, alkalom/). Az öltöző rendjének megtartása, Ruhák, cipők elhelyezése a kijelölt helyen. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása. A cipőápolás eszközei, ápolószerek, használatuk módja. Kézmosás módja (fürdés, hajmosás), fontosságának megértése. Takarékos vízhasználat, bőrápolás, allergia megelőzése (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata). Fog- és szájápolás fontossága és ajánlott módja. Az időjárás káros hatásainak kivédése (szél, hideg, napsugárzás), panaszait, kérdéseit bátran mondja el. Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása, néhány használati utasítás elolvasása, ajánlott szerek kiválasztása, a választás indoka.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Váljon szokásává az alsóruha napi cseréje, a rendszeres fogápolás.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni. • A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani. Ismeretek • Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). • Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása.	Ábrázolás, alakítás. tárgykészítés, anyagismeret ,

• Varrás kemény papírlemezre. Tevékenység Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtés, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása. Tépés, hajtés mentén, forma kitépés tetszés szerint, mozaik kép, kép ragasztása előkészített alpra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése. Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyáknap, húsvéti). Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése. Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	papírfajták elnevezése, merkelőtű, ragasztófajták, öltések neve,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes minta alapján munkadarabot készíteni, alkotását magáénak érezni, legyen rá büszke.

5.-6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelésben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékos és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.

A testi és lelki egészségre nevelésben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és lelki veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.

A családi életre nevelésben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztését az igények és a választások megfogalmazásának kialakításával, bővítésével az önellátásban és a környezet megóvásában segíti.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztése segíti a veszélyes és káros anyagok felismerését a mindennapi életben, a megfelelő és elvárható óvatosság kialakítását

a vegyi anyagokkal, a háztartási és közlekedési eszközökkel, a környezeti hatásokkal és jelenségekkel kapcsolatos ismeretek egészségügyi vonatkozású alapjainak megismerését.

A digitális kompetencia fejlesztését támogatja a környezetben előforduló technikai eszközök biztonságos működtetéséhez szükséges digitális ismeretek nyújtásával.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia a több elemből, tevékenységből álló művelet sor elvégzését, a háztartási munkák elosztásának és sorrendjének tervezését segíti.

Balesetvédelem: Minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Textilmunkák	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Ismerni az alapanyagokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az olló és a tű helyes használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése. • Irányítással textilt csíkokra vágni, textilcsíkot összevarrni, gombolyítani. • A száröltést segítséggel, a száلكihúzást és az előöltést önállóan gyakorolni. • Tűbefűzést (egyre önállóbban) és csomóköttést gyakorolni. • Bonyolultabb gombvarrási technikákat gyakorolni. • Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel. Ismeretek • Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. • Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel, gombolyítása. • Öltésformák (előöltés, száröltés szegőöltés: pelenkaöltés). • Varrások eldolgozása. • Csomóköttés, gombfelvarrás. • A szövés előkészítése. Tevékenység Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése (válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján). Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása. Vágás, gombolyítás, szalagköttés gyakorlása, száلكihúzás, varrási alapismeretek gyakorlása. Fokozódó önállósággal szalagköttés, önállóan száلكihúzás. Önállóan szalagköttés, segítséggel száröltés gyakorlása. Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése. Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával. Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel.	Mozgásnevelés és finommotorika, Ének, zene: zenehallgatás,

Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szál, szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés, Szövással kapcsolatos eszközök elnevezése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes baleset, és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető konyhai berendezéseket, takarítóeszközöket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Étkezéshez saját részre terítés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Takarítási munkákat végezni (tanterem, tankonyha). - Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, kenyeret megkenni. - A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel. - Tisztítási, hámozási folyamatok megismerése, gyakorlása. Ismeretek - Seprű, lapát használata. - Tisztító és fertőtlenítőszer. - Konyhai eszközök helye, rendje. - Egyszerűbb konyhai munkák. - Kenyérkenés, kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás. - A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása. - Gyümölcs és zöldségtisztítás. - Főzést nem igénylő ételek készítése. Tevékenység Seprés, portörletés, felmosás, játékok lemosása. Porszívózás gyakorlása, szőnyeg porszívózása önállóan. Tisztító és fertőtlenítőszer adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett. A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Étkezések előkészítése segítséggel: A kenyérkenés módjának megtanulása. A kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök	Kommunikáció szókincs, Környezet-ismeret: növények, állatok a táplálkozásban, egészséges életmód,

használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya). Gyümölcsturmix, pirítós, szendvics készítése. Eddigi tevékenységek gyakorlása. Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak, az anyagokra eszközökre, technológiára vonatkozóan szókincs bővítése. Fogalmak bővítése tisztító- fertőtlenítőszeres használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Segítséggel tudjon rendet tartani, teríteni, vegyen részt a takarításban, mosogatásban, törölgetésben. A kenyér megkenésével próbálkozni.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Öltözködés.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ruházarak önálló használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Húzózár használata, csatolás, patentolás, kapcsolás, gombolás fokozódó önállósággal. - Cipőfűzés, csomókötés, tépőzár használat. - Önálló cipőfűzés. - A mosás és vasalás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk. Ismeretek - A megfelelő ruházat kiválasztása. - Ruhanemű kezelése. Ruházarak használata. - Cipőfűzés –fűző megkötése. - Mosás: gépi- kézi mosás. - Teregetés, hajtogatás, vasalás. Tevékenység Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése, kézi-gépi mosás eszközei, azok használata. Teregetés, (szárító) hajtogatás (tárolás), vasalás. (babaruhák).	Mozgásnevelés és finommozgások, Társadalomismeret: divat, viselet,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ruhagondozással kapcsolatos fogalmak bővítése (mosószeres, csipesz, szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Kis segítséggel használni a ruházati zárószerkezeteket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Vásárlás - Fogyasztóvédelem	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Boltrendszer sokszínűsége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Érték és ár közötti összefüggések megértetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja. - Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?). Ismeretek - Vásárlás körülményei. - Különböző boltok, áruházak és piac látogatása. - Vásárlás – fizetés – csomagolás. Tevékenység Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete. Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről. Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése. Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.		Kommunikáció vásárlás, közlekedés, Számolás, mérés: vásárlás, fizetés, Olvasás, írás: feliratok, reklámok, szórólapok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk neve. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak. Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. Közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak folyamatos bővítése.	
A fejlesztés várt eredményei a két	Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismerni. Képes segítséggel vásárolni egy tételt.	

évfolyamos ciklus végén	
-------------------------	--

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Kézügyesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból. (sík tárgy, térbeli tárgy) - Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása. Ismeretek - Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. - Papír, fonal, textil tárgyak készítése. - Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém). Tevékenység Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék). Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képeret, babaház). Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha). Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (léc csiszolása, festése, faragása), kő („ékszer” készítése, kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (karácsonyi díszek, „ékszer”).		Ábrázolás, alakítás: tárgykészítés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálása, elkészítése, során használt fogalmak kibővítése a felhasználhatóságot célzó fogalmakkal. maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya,	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes legyen minta alapján esztétikusalkotást készíteni változatos technikával.
---	---

7.-8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és képességeihez mérten másoknak segítség nyújtását.

A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.

Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a testi és lelki egészségre nevelés céljait valósítja meg.

A családi életre nevelésben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A fenntarthatóság, környezettudatosság céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosagra neveléssel.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésében a szókincsbővítésben az aktuális témákban, kívánságainak és kifogásainak megfogalmazásában, valamint a személyes élettérrel kapcsolatos igények és kötelezettségek adekvát kommunikációjának gyakorlásában vesz részt.

A természettudományos és technikai kompetencia terület fejlesztését az önellátás és a közvetlen környezet gondozása kapcsán az egészség megóvásával, a betegségek megelőzésével és felismerésével kapcsolatos gyakorlati ismeretek nyújtásával és a közlekedésben és a háztartásban a balesetek elkerülési lehetőségeinek bemutatásával támogatja.

Balesetvédelem: Minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Textilmunkák	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Olló, tű biztonságos használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tanult öltések alkalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban). - Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás. - Megismerkedni a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). - Körmönfonás. - Szövéshez szükséges eszközöket, alapanyagokat megismerni, a mozdulatokat gyakorolni. - Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy, két szín alkalmazásával. Ismeretek - Textillel kapcsolatos tevékenységek megismerése. - Szállkihúzás, fonás, tanult öltések. - Láncöltés megismerése. - Textil szegése, összevarrása kézzel. - Gombfelvarrás, gumibehúzás. - Kötés – horgolás – szövés. Tevékenység Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Láncöltés technikájának megismerése. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan (gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?) Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyak bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt.	Ábrázolás, alakítás: téma feldolgozása eltérő technikával, színek egymásra hatása, Kommunikáció lakáskultúra, divat,

Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőltés textilen. Eddig elsajátított gyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása. Irányítással szőnyegszövés rámán.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák elnevezései (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetelőfa, fonalak megnevezése, stb.)
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni a tanult textiltípusokat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudjon alkalmazni. Képes egyszerű gombot varrni. Képes felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Az ételek helyes tárolása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Önállóan kenyeret, felvágottat szeletelni. • A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani. • Egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt elkészíteni kis segítséggel. • A megismert munkafolyamatokat önálló alkalmazni. • Megadott helyiség önálló takarítása. • Takarítószer, eszközök önálló használata. Ismeretek • Szeletelés, kés használat. • Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. • Egyszerű étel készítése. • Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. • Takarítási munkák. • Nagytakarítás. Tevékenység Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök, kiválasztása. Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai, uzsonna, reggeli készítés. Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding, tojáskrántotta, burgonyasaláta,	Társadalmi ismeretek: pályaválasztás, munkamegosztás, Kommunikáció vendéglátás, lakás rendje, tisztaság,

franciasaláta, vitaminsaláta) önállóan (melegítés, hűtés). Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan. Takarítás, különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.). Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek megnevezése, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssaláták, ételek neve, elkészítéséhez szükséges fogalmak. <i>Receptek gyűjtése.</i> Tisztítószer, takarítóeszközök, munkafolyamatok megnevezései, veszélyes anyagok, baleset megelőzés,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes részt venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben. Képes részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát. Képes a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására. Képes megadott helyiséget önállóan takarítani.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. • Vasalás, irányítás mellett. • A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítséggel (színek, alapanyagok, víz hőfok, vasaló beállítása). Ismeretek • Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. • Piktogramok értelmezése. Tevékenység Különböző anyag vasalásának gyakorlása irányítással	Olvasás, írás: használati és utasítás szövege és értelmezése,

(a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás) teregetés, vasalás fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Vásárlás - Fogyasztóvédelem	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Udvariassági formák vásárlás során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Körültekintő, megtervezett vásárlás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Vásárlás egyféle alapanyagot • önállóan, néhány tételt segítséggel. • Mérlegelés vásárláskor, tudja kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). • A szavatossági idő jelölésének figyelembe vétele vásárláskor. • Ruhán, cipőn található jelzések értelmezése. • Csere lehetőségei, visszaváltás, levásárlás Ismeretek • Vásárlás. • Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez • A termékek szavatosságának ellenőrzése. • Sajt célra ruha, cipő vásárlása • A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése. Tevékenység Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A	Számolás, mérés: vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések, Olvasás, írás: használati és utasítás szövege és értelmezése,

szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható). Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás. Körültekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján. Döntés szempontjainak megbeszélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejáratí idő, kezelési útmutató, jótállás).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kívánságát és kifogásait megfogalmazni. Képes tájékozódni az üzletben, segítséggel tudjon néhány tételt vásárolni. Képes értelmezni a szavatossági idő jelölését.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. Piktogramok értelmezése	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Képi emlékezet.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Néhány gyakran látott piktogramot felismerni, értelmezni. - A tanult piktogramok felismertetése. - Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzések értelmezése. Ismeretek - Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése - Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései. Tevékenység Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószeren, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása. Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószeren ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.		Olvasás, írás: olvasás, szöveg értelmezés,
Kulcsfogalmak/	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével	

fogalmak	kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tudja, hogy a termékeken hol találhatók a piktogramok, felismer közülük néhányat. Képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása	Órakeret: 34
Előzetes tudás	Anyagok alakíthatósága, tulajdonságai.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkotás örömeinek átélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. - Az anyagok tulajdonságainak megismerése. - Adott anyagból készült tárgyakat keresni környezetében használhatóság, és más tulajdonságaik alapján. - Önállóan tárgyakat készíteni a megismert anyagokból és technikákkal. Ismeretek - Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. - Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmásé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. - Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek. Tevékenység Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel. Tárgyak készítése különböző alkalmakra. (üvegfestés, gyöngyfűzés, papírmásé)		Ábrázolás, alakítás: több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése egyéni ötletek megvalósítása,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmak.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megismerni különböző anyagokat, megmunkálásának különböző módjait. Képes a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni. Képes ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.	

--	--

Környezetismeret

Évfolyam: 5-8.

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.

Tantárgyi célok és feladatok

Célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelemére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, ízléses, praktikus öltözködés iránti igényt és az egészség védelmét.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és megfelelő segélykérés technikáit elsajátíttatni.

5.-6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez. A tantárgy a szociális és állampolgári kompetencia alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá. A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztése során a tanuló megismeri a természet nagy csoportjait, felismeri a környezeti tényezőknek az élő természetre gyakorolt hatásait, képessé válik egyszerű folyamatok megnevezésére. Mindez megerősíti a környezeti ártalmakkal szembeni érzékenységet, elősegíti a természeti környezettel való harmonikus együttélését.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Az emberi test	Órakeret: 18
Előzetes tudás	Testrészek megnevezése, megmutatása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése, és megelőzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A testrészek nevét, funkcióját ismerni. • Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. • Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). • Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. • Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani. Ismeretek • Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. • Meglévő ismeretek rendszerezése. • Az érzékszervek funkciója, védelmük. • Ismerkedés a segédeszközökkel. • Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. • Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. • Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. • Gyógyszer elfogadása. Tevékenység Tükörképen ismerkedés saját testtel. Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése. Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí). Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: Zajártalom kerülése. A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata. Szerepjáték: Az orvosi rendelőben, gyógyszerertárban. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia. Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet orvossal, védőnővel. Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).		Kommunikáció szókincs, Mozgásneveléstarték, nagymozgások, Ábrázolás-alakítása: emberábrázolás
Kulcsfogalmak/fogalmak	<i>A birtokos ragok használata.</i> Fő testrészek és szervek megnevezése. látás romlása, hallás romlása,	

	fáj, <i>hányinger</i> , köptető, gyógyszer, borogatás, láz, <i>diéta</i> , gyomorrontás, <i>fertőző, fertőzés</i> .
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismerni azok elemi funkcióit. Képes érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni. Képes teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód	Órakeret: 20
Előzetes tudás	A jó közérzet feltételeinek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.	

<i>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Önállóan kézmosás arcmosás, fogmosás szükség szerint. • A rendszeres testedzést bevezetni. • A vitaminok szerepét megismerni. • A napozószerek, bőrvédő-, és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. • Panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. • Az orvos utasításait, tanácsait követni. • A játék, munka és a közlekedés során kíváncsian magatartást tudatosítani. • Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. • Telefonálás, segítségkérés. • Önfegyelem gyakorlása. Ismeretek • Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. • A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. • A vitaminforrások megismerése. • Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). • Az iskolások orvosi vizsgálata. • Egészség – betegségek. • Orvosi rendelő, háziorvos. • Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. • Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. • A mentőláda tartalma. • A felnőttek értesítésének módja baleset esetén.	Kommunikáció szókincs, kifejezőkészség Társadalmi ismeretek: telefonálás, segítségkérés,

Tevékenység Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás, hajvágás, a haj ellenőrzése (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancs-csípés ellen. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolaorvosi-, Család orvosi-, Szakorvosi-, Fogorvosi rendelő. A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözők, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a Balatonban, háztartási baleset esetén, ok, okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása. A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő). Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A használt tisztálkodási eszközök és anyagok neve, funkciója, a különböző hajtípusok mosószerei (száraz, zsíros). Orvosi vizsgálattal, gyógyszereléssel kapcsolatos szókincs (lázmérő, sóhajtás, száj kitévése (miért?) <i>hallgató</i> , gyógyszer, védőoltás <i>steril</i> , géz, <i>vérvétele</i> , <i>vizeletvizsgálat</i> , <i>lelet</i> , beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, <i>röntgen</i> , foghúzás.). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes testét ápolni, öltözködését rendezetten, tisztán tartani, gondozni. Képes őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Élő – élettelen biztos elkülönítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Annak beláttatása, hogy mi emberek is a természet részei vagyunk.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságait megnevezni. - A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni.	Kommunikáció szókincs,

Ismeretek - Az élő természet nagy csoportjai: <u>növény</u>, <u>állat</u>, tulajdonsága, életmódja, haszna. - Időjárás hatása növényekre, állatokra. - A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás). Tevékenység A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében. Megfigyelések. Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.		irodalmi alkotások a témával kapcsolatban Ábrázolás, alakítás: természet-ábrázolás különböző technikákkal,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, <i>életfeltétel</i> , gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa <i>szaporítás</i> , születés, növekedés, <i>elmúlás</i>	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes főfogalmi csoportosításokat végezni az állat és növényvilág körében. Képes a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	Órakeret: 7
Előzetes tudás	A víz és levegő nélkülözhetetlen az élethez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - A halmazállapotok felismerése és megnevezése. - Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. - Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát). Ismeretek - Az élő és élettelen természet megfigyelése. - Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. - Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. - A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). - A víz halmazállapotai.	Társadalom ismeret: tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről, Életvitel és gyakorlat: közvetlen környezet tisztántartása

Tevékenység Élő és élettelen differenciálása. Az élet feltételei. Tudatos törekvés az értékek óvására. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek. Élmények, képek a magas Dunáról, helyi folyókról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése). Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.	,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot, levegő, <i>láthatatlan</i>, gőz, csapadék, pára, köd, dér, <i>zúzmara</i>, <i>harmat</i>, árvíz, híd, gát, <i>menekülés</i>, <i>életveszély</i>, mentés, térkép, földgömb, <i>atlasz</i>,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni a víznek, mint nélkülözhetetlen, életető elem jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait, törekedjen takarékos használatára. Képes egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés). Képes a halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.

7.-8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel az állat és növényvilág nyugalmanak megőrzése érdekében és a felelős viselkedés kialakítására a közösségi környezetben.

A nemzeti azonosságtudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megóvására, és értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

A tantárgy a természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését támogatja, tudatosítva a környezet védelmének és megóvásának fontosságát. A tanulók megismerik a gyógy- és fűszernövények szerepét és használatukat, felismerik az összefüggéseket az időjárási viszonyok és a természet átalakulása között, és az emberi tevékenységek környezetre gyakorolt hatását.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megóvására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Az emberi test	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Az orvosi vizsgálatról való félelem nem megalapozott, leküzdhető.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Segítség kérése megfelelő módon szükséges esetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. - Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. - Jó helyzet-felismerési képességet kialakulása, kívánságok megfogalmazása. - Ismereteket szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban. - Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. Ismeretek - Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. - Segédeszközök védelme és fontossága. - Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. - Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. - Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. - Teendők saját, és társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. Tevékenység Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés. Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia. Beszámoló saját tapasztalatairól, oltási könyv adatainak megbeszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.		Kommunikáció: szókincs, élmények, tapasztalatok megfogalmazása, Ábrázolás, alakítás: emberábrázolás
Kulcsfogalmak/fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak, szókincs. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Elemi ismeretek teste biológiai működéséről. Tudni, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismerje az egészségügyi intézmények funkcióját. Az egészségügyi intézmények funkcióját és betegség esetén segítséget nyújtó intézményrendszert ismerni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Serdülőkori változások elfogadása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Az egészséges életmód fontosságának ismerete. • Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket, és felelősséget. • Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. • Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. • Szükséges esetekben használni a telefont. • Néhány fontos telefonszámot ismerni. • Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. • A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása. Ismeretek • A test tisztán tartása. • A serdülőkor jellemzői. • A test edzése. • Ideális testsúly. • Helyes, helytelen táplálkozás. • Kerülendő élelmiszerek és üdítők. • Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek). • Iskolai, háztartási és utcai balesetek. • Balesetek megelőzésének lehetőségei. • Baleset esetén felnőtt értesítése, mentő hívása. • A mentők munkája. • A mentőláda szerepe. • Az orvosi vizsgálatához szükséges dokumentáció. • A gyógyszerek használata. • Szexualitással kapcsolatos ismeretek. • A súlyfelesleg káros hatásai. Tevékenység Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszáritás. Rendszeres mozgás, testedzés. Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás). Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése.	Kommunikáció szövegértés, Életvitel és gyakorlat: piktogramok, egészséges táplálkozás, Testnevelés: rendszeres testmozgás, edzettség,

Eseményképek, filmek elemzése. Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása. Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben. Gyógyszer, adagolás, recept.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Súlyfelesleg, önfegyelem, körütekintő</i>, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, <i>serdülés, nemi jellemzők</i>, súlyfelesleg, <i>önfegyelem</i>, Személyes adat, igazolvány, <i>TB kártya</i>, telefonszám Magasság és súly közötti helyes arány.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni. Képes ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani. Képes a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Élő természet – Élőlények és környezetük	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Szelektív hulladékgyűjtés fontossága.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. - Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. - Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról. - Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. - Részvétel környezetvédelmi akciókban, Föld Napja, Madarak- és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb. Ismeretek - Növények, állatok, emberek. - Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). - A fűszernövények megismerése, használatuk.(babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors, stb.)	Kommunikáció szókincs, kapcsolódó irodalmi alkotások, Életvitel és gyakorlat: fűszerek, gyógynövények a táplálkozásban, vásárlás,

• A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő). • Az ember szerepe az élő természet megóvásában. • Tájvédelmi terület megtekintése. • A védett növények és állatok fogalmának megismerése. Tevékenység Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás-kamilla, köhögés- hársvirág, stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és növény- állatvilág között). Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumibroncs stb.).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>tápláléklánc</i> , kamilla, hársfa, <i>bodza</i> , táj védelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé bőrszín, arcberendezés,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismeretek a helyes és helytelen táplálkozásról. Képes néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni. Képes elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlényeket és környezetük kölcsönhatásait.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Időjárással kapcsolatos ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Alkalmazni a tanult ismereteket. • Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. • A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. • Törekedni a tiszta környezet megtartására. • Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket. • Saját megfigyeléseiről beszámolni.	Társadalmi ismeretek: föld országai, természeti kincsek, Ábrázolás, alakítás:

• Kísérletek végzésében aktívan részt venni. • A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani. Ismeretek • Az élő és élettelen természet megfigyelése. • Csapadékfajták megfigyelése. • A víz körforgása. • A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). • A felszíni formák (hegy, síkság). • Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között. • Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. • Víz, levegő, talaj védelme. Tevékenység Csoportosítás. Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése. Magyarország domborzati térképének tanulmányozása. Terepasztalon felszíni formákat alakítani. Képek gyűjtése, rendszerezése. Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása. Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).	természet- ábrázolás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	híd, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> , jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, <i>környezeti ártalom, környezetvédelem, tűzhányó, vulkán, földrengés.</i>
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes tájékozódni a kis segítséggel a térképen, és a könyvekben. Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat. Képes fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét. Képes alkalmazni a tanult ismereteket, legyen aktív kísérletek végzésekor, tudjon beszámolni saját megfigyeléseiről.

Ének - zene

Évfolyam: 1 – 8

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja az együtténeklés örömeivel segíteni a jó hangulat kialakulását, megérezni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyerekek számára a Járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő löktetés, a ritmus.

A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba.

Eközben felkelthető a figyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt.

Az ének-zenével, mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

1.-2. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok megértésének, a közösségi életben nélkülözhetetlen türelemnek és várakozni tudásnak, valamint a csoportos helyzetekben, közös éneklések alkalmával alapvető, egymásra figyelés igényének a kialakításában és gyakorlásában van.

A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a népi hagyományok, népszokások megismerésével a magyar népi gyermekjátékokon, gyermekdalokon keresztül támogatja.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a felszabadult légkör biztosításával a harmonikus személyiségfejlődéshez, a félénkség, a gátlás, a szorongás leküzdésével éri el, hozzájárul a reális önbizalom és önértékelés kialakulásához a társas kapcsolatok visszajelzései alapján, megalapozza az alkalmazkodó- és együttműködési képességet.

A testi és lelki egészségre nevelés a mozgás harmóniájának megismerésével, a zene és a mozgás összhangjának megteremtésére törekvéssel, a dalok és zenék hangulatának megfigyelésével történik.

A családi életre nevelésben a családi ünnepek jellegzetes dallamainak alkalomhoz illő hallgatásával, előadásával, megismerésével vesz részt.

A médiatudatosságra neveléshez a hangulathoz illő zenék kiválasztásával, a különféle adathordozókon és médialehetőségek igénybevételi lehetőségeinek megismertetésével járul hozzá.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a szókincs, kifejezőkészség fejlesztésén keresztül a dalok, mondókák megismerésével, a szövegértés fejlesztésével, mozgásos utánozó dalos játékok segítségével valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlődése a közösségi énekléssel, a zenés produkciókkal, a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás kialakításával, a közösségi érzés kialakításában történő aktív részvétellel valósul meg.

A tantárgy az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség fejlesztését a közös tevékenységek örömeinek felismertetésével, az igény kialakításával és a zenei élmények befogadásával éri el.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tudjon együttműködéssel, irányítással lépegetni egyenes vonalon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Leutánozni mozgást, dallamot dúdolni. • Együttműködés. • Főbb testrészeket megmutatni. • Együttműködéssel egyenes vonalon, körbejárni, iránytartással lépegetni, guggolni, körben haladni. • Örömmel részt venni a közös éneklésben. • Bekapcsolódni a közös játékba. • Mondóka, dal, ritmusával összehangolni mozgását. • Segítséggel rövid párbeszédet előadni. Ismeretek • Altatók. • Tenyérjátékok. • Simogatók. • Ujj- játékok. • Hintáztatók. • Lovagoltatók. • Sétáltatók. • Dalok. • Körjátékok. • Felelgetős játékok. Tevékenység A tanult dalok, mondókák ismétlése, egyre bátrabb előadása Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása. Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása. Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása. Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti, nyitása, csukása, rázása. Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta, stb.) Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve. Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben (Dombon törik a diót, stb.) Néhány soros egyszerű dal, mozgással kísért előadása (taps, kopogás). Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával (Ég a gyertya, ég., Lánc, lánc Eszter lánc stb.). Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.	Mozgásnevelés és ésmenetelés, Kommunikáció és beszéd-készség, Játékra nevelés: gyakorló és szerepjátékok

Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék megtanulása. „Volt nekem egy kecském”.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, kéz, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, híd, kézfogás, átbújás, ló,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Ünnepek dalai	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Figyelemmel követni a közös éneket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű dallam felismertetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Bekapcsolódni a közös éneklésbe. Ismeretek - Családi ünnepek dalai. - Karácsonyra, Húsvétra, Anyák napjára dalok tanulása. Tevékenység Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása. Közös előadások iskolai ünnepélyeken.		Kommunikáció ünnepek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, <i>pünkösd</i> értelmezése,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes társaival együtt közönségnek énekelni.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Képes mozgásokat utánozni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egyenletes löktetés érzékeltetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Ritmust tapsolni. • Utánozni a mozgásokat. • Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. • Együttműködni. Ismeretek • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és ingerlő gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. Tevékenység Mozgás közben ritmus tapsolása, hangok ritmizálása. Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése. Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával.		Játékra nevelés: gyakorló játék, szerepjáték, Mozgásnevelés és alapmozgások, szabadgyakorlatok,
Kulcsfogalmak/fogalmak	ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély dalok, mondókák, dob, <i>triangulum</i> , cintányér, karlendítés, ujjmozgatás,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Néhány percre figyel a zenére.	
Tantárgyi fejlesztési	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.	

célok	
-------	--

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Bekapcsolódni az éneklésbe. - Néhány percig a zenére figyelni. Ismeretek - Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). - Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése, - Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD) Tevékenység Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása, közös dúdolása. Rövid dalok meghallgatása, közös dúdolgatása, éneklése. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.		Kommunikáció logopédiai feladatok, Játékra nevelés: gyakorlójáték
Kulcsfogalmak/fogalmak	A dalokban előforduló kifejezések, fogalmak, halk, gyors, szomorú, vidám,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét. Bekapcsolódik a közös éneklésbe.	

3.-4. évfolyam

Az erkölcsi neveléshez kapcsolódóan az előző évek munkájára alapozva történik meg az egyszerű gyermek- és népdalok érzelmi hangulatának megéreztetése, a bennük megjelenő alapvető emberi értékek, érzelmek megfigyelése. A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés, a népi hagyományok és a magyar kultúra ápolásával, az ünnepkörök dalainak, zenéinek megismerésével, téri és időbeli relációkban a tájékozódási képesség erősítésével valósul meg.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében a tantárgy kiemelten törekszik az együttműködési készség erősítésére közös énekes-táncos tevékenységekkel, az önbizalom erősítésével, a helyes önismeret fejlesztésével a közösségi környezet visszajelzései alapján.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a zene, a ritmus és a mozgás összefüggésének megfigyelésével, a zenének, éneknek egyszerű mozgással történő kísérésével, és az érzelmek megjelenítésének megalapozásával támogatja, amelyhez a lelki állapothoz, hangulathoz illő zenék és énekek kiválasztása, hallgatása is társul.

A családi életre nevelést és az anyanyelvi kommunikációt a családi ünnepekhez kötődő dalok és zenék ismeretének bővítése, készülődés ezek előadására, mondókákkal, gyermek- és népdalokkal a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése segíti.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelés fejlesztését a hangulatnak, ízlésnek megfelelő zenék, dalok keresésének segítségével a médiumokban és a zenehallgatás különböző lehetőségeinek bemutatásával, a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a társakkal való együttműködéssel, közös éneklés és zenélés keretében az egymásra figyelem erősítésével éri el. Fontos az eredmények elérésében a gyermekjátékokban és táncos produkciókban a partnerrel való kapcsolattartás gyakorlása is.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség fejlődését segíti a zenehallgatás és éneklés iránti igény fenntartása, az ízlésvilág formálása zenei élményeken keresztül és az alkalomhoz és hangulathoz illeszkedő, kedvelt zenék és dalok választásának segítése.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A mondóka, dal ritmusát és saját mozgását össze tudja hangolni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Felelgetős játékokban aktív részvételre ösztönzés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Ismerni 15-20 gyermekdalt. • Részt venni közös éneklésben. • A dal szövegét mozgással összekötni. • Segítséggel rövid felelgetős játékot előadni. • Együttműködéssel utánozni tánclépéseket. Ismeretek • Dalok. • A tanult dalok folyamatos ismételése, új dalok tanulása. • Körjátékok. • Felelgetős játék. • Táncok énekes kísérettel. Tevékenység Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása. A dalok szövegének és dallamának egyre biztosabb elsajátítása, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása. Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék előadása (Gyertek haza ludaim, Fehér liliomszál stb.). Rida jobbra-balra utánnézéssel. Zárt rida: kis térdhajlítással előre. Keresztbe lépés és féltalpon oldalt lépés.		Kommunikáció szövegek ismerete, Játékra nevelés: szerepjáték, spontán játék, Mozgásnevelés és utánnéző-mozgások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás <i>keresztbe</i> , oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánnézés, kérdés, felelet,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismer 10 – 15 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Tud lá-lá-val énekelni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket utánoz. Tud együttműködéssel szerepjátékot játszani.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Ünnepek dalai	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Bekapcsolódik a közös éneklésbe.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Érzelmi kapcsolatok kialakítása az ünnepekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel énekelni. - Ünnepeken énekelni társakkal és önállóan. Ismeretek - Ünnepek dalai. - Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja). Tevékenység Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.		Kommunikáció ünnepek, szereplés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Tud a megfelelő ünnepeken énekelni társakkal és önállóan.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Felismerni és megkülönböztetni a magas- és mély hangokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
--	--	----------------------------

Fejlesztési feladat • A mozgás és a dal ritmusának együttes megszólaltatása. • Önállóan előtapsolni a csoportnak. • Játékot elindítani tempó megadásával. • Hangzás alapján hangszert felismerni. • Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét. Ismeretek • Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. • Fékező és gyorsító gyakorlatok. • Tempóérzékeltető gyakorlatok. • Hang- és hallásfejlesztés. • Ritmushangszerek használata. Tevékenység Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása. Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok bekötött szemmel hangszer hangjának felismerése.	Mozgásnevelés és alapmozgások,
Kulcsfogalmak/fogalmak	csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, <i>kivár, újraindít, tempót tart, dalritmus, egyforma, egyenletes ritmus</i>, Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, <i>tompa</i>, éles, fa, fényes, csengő,
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni, kopogni. Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás.	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Szívesen hallgat zenét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kulturált zenehallgatás kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. • A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. • Elsajátítani a kulturált zenehallgatás szabályait. Ismeretek • Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. • Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). • Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. • A mindennapokban hallható zene közös hallgatása, elemzése. Tevékenység Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). Legyen türelmes és udvarias a közös zenehallgatás során. Élő koncerten részvétel, az alkalom előtt az előadó eddigi produkciójának megismerése (kazetta, DVD), a legkedvesebb dalok megtanulása, közös éneklése. A zenedarabokban szereplő hangszerek, és az előadó énekes felismerése, a darab hangulatának, dinamikájának megállapítása.		Játékra nevelés: spontán játék,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.	

5.-6. évfolyam

A tantárgy lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására. A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében nagy szerepet játszik a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenységgel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítése.

A családi életre nevelésben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A médiatudatosságra nevelést a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

Az anyanyelvi kompetencia alakításához a nyelvi kifejezőképesség fejlesztésével, mondókák és dalok megismerésével, a szövegértés fejlesztésével és a megismert mondókák, dalok érzelmi mondanivalójának és a szövegének összefüggéseinek felismertetésével járul hozzá.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a kulturális sokszínűség és a nemzeti és nemzetiségi kultúra elemeinek megismerésével, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztését az ünnepségeken társakkal együttműködő aktív részvétel ösztönzésével segíti.

A tantárgy az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését az érdeklődés felkeltésével a színvonalas zeneművészeti alkotások iránt, az ízlésvilág formálásával a zenei élmények nyújtásán keresztül, a hangulatnak megfelelő zenehallgatás ösztönzésével és a különböző zenei stílusok megismertetésével a monotónia és egyhangúság elkerülésével a zenehallgatásban támogatja.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudja a dalok szövegét mozgással összekötni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	8 – 10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Néhány népdalt elénekelni. - Táncolni önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépni. - Szívesen játszani körjátékot. - Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékokban. Ismeretek - Magyar népdalok. - Magyar táncok. - Körjátékok. - Felelgetős játék Tevékenység Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal. Párválasztók, kifordulós körjátékok. Rövid szituációs gyakorlatok előadása. (pl. Egyszer egy királyfi, Gyertek haza ludaim..)		Kommunikáció élőlények, növények, állatok, Mozgásnevelés alapmozgások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A népdalokban található ismeretlen szavak, különböző népek nevei, csárdás forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Képes megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Ünnepekörök dalai	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudjon az ünnepeken megfelelő dalokat énekelni társaival, vagy önállóan.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. - Közösen énekelni társaival. Ismeretek - Családi ünnepek dalai. - Nemzeti ünnepek dalai. Tevékenység Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Himnusz, Szózat megismerése.		Kommunikáció Ünnepek: versek Ábrázolás, alakítás: Ünnepek: dekoráció, ajándék,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat Katonadalok, megzenésített költemények.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Megkülönbözteti az egyenletes ritmust és a dalritmust.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Dallam, szöveg ritmizálása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. - Hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. - Megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni. - A halk, hangos, magas, mély beszédet megkülönböztetni. - Közösen énekelt dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni. - Néhány hangszert megszólaltatni. Ismeretek - Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. - Fékező és gyorsító gyakorlatok. - Tempóérzékeltető gyakorlatok. - Hang- és hallásfejlesztés.		Olvasás, írás: hangkiemelés ,

Ritmushangszerek használata. Tevékenység Egyenletes lüktetés ritmus összekapcsolása. Kettes lüktetés érzékelése. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Önálló dalkezdés, tempótartás. Halk és hangos közti különbség. Magas és mély hang érzékelése. Hangerő szabályozása. Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás. Fúvós, húros, és ütőhangszerek megnevezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet. Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni.

Évfolyam: 5.-6

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	A zene hangulatának átélése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő hangerő megválasztása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szívesen hallgatni zenét. Ismeretek • Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. • Részvétel zenés koncerten. • A zene pihentető hatásának megtapasztalása. • Hosszabb összefüggő zenedarab meghallgatása Tevékenység Társak előadásának meghallgatása. Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.) (kórusművek, hangszeres darabok, szóló hangszerek, nagyzenekari művek részletei) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet pl. Padlás, A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.		Ábrázolás, alakítás: hangulat kifejezése, Mozgásnevelés és relaxálás zenehallgatás közben,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A szükséges zenei szakszavak, megnevezések (kórus, szóló, zenekar, karmester, stb.), kikapcsolódás, pihenés szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja. Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.	

7.-8. évfolyam

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása. A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.

Az önismeret és társas kultúra a közösségben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével a személyiség fejlesztésével erősödik.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítségével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.

A médiatudatosságra nevelést a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és az ízlésnek megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

Szoros a tantárgy kapcsolódása az anyanyelvi kompetencia a szövegértés fejlesztéséhez és a megismert dalok tartalmának megértéséhez.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése a kulturális sokszínűség megismerésének bővítésével és a közösségi beilleszkedés elősegítésével történik. Az önkéntes szerepvállalás ösztönzése a közösségi, ünnepi rendezvényeken a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztését erősíti.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztését a zenei módszerek segítségével végzett kreativitásfejlesztéssel és az önálló zenei ízlésvilág kialakításának segítségével, a zenehallgatásban a sokszínűség támogatásával, változatos élmények nyújtásával valósítja meg.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok - Népdalok	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Ismerjen magyar népdalokat, és legalább egyet a külföldi népek dalaiból.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Verbális memória fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Elénekelni legalább 10 népdalt. • Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. • Műdalokat, kánonokat énekelni. Ismeretek • Magyar népdalok. • Más népek dalai. • Műdalok (Pál, Kata, Péter jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, - kánonok, stb.) Tevékenység Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Ismerje meg és énekelje más népek dalait. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.		Kommunikáció kifejező szövegmondás, Társadalmi ismeretek: érzelmi megnyilvánulások, szomszédos népek, magyar tájegységek,
Kulcsfogalmak/fogalmak	párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus cseh, román, palóc, francia, kánon oldalt lépés, mellé lépés francia, olasz, lengyel, román,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt, és eljátszani 1-2 gyermektáncot.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Ünnepek dalai	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudjon részt venni a közös éneklésben, és tudjon az ünnephez adekvát dalt választani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából. • Az ünnepélyes alkalmakat átérezni. Ismeretek • Családi ünnepek dalai. • Ballagási dalok • Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása. Tevékenység Jeles napok dalai, születésnap, névnap köszöntők. Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben. Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megtanulása. Tolcsvai: Talpra magyar, Szörényi-Bródy: István a király, stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk, hangfekvésük, személyes, érzelmi okokból, stb. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.		Kommunikáció ünnepi műsor, Társadalmi ismeretek: az ünnepek tartalma, hagyományok, Testnevelés: állóképesség, téri formák alakítása,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc felejtés, emlék, egyenemű kar, vegyes kar, férfi kar, kórus, Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismeri a Himnuszt és Szózatot, elhangzásakor megfelelően viselkedik.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Tudjon megfelelő tempóban dalt énekelni és tempót tartani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hangszerek felismertetése és megszólaltatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Hallás után énekelni, kétkezes kopogózt előadni. - Egy dallamon belül hangerőt szabályozni, - hangszerrel erősíteni, halkítani. - Belső hallás kialakulása. - Különböző hangszerek hangjainak felismerése. - Szólamokat felismerni. Ismeretek - Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. - Fékező és ingerlő gyakorlatok. - Tempóérzékeltető gyakorlatok. - Hang- és hallásfejlesztés. - Ismerkedés hangszerekkel. - Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. Tevékenység Kotta olvasása ritmusképlettel. Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.		Társadalmi ismeretek: közös koncert-látogatás, Olvasás-írás: írás vonalközbe,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni. Képes észlelni a különbséget a lassú és gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket.	

	Felismeri a szólamokat. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel.
--	---

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tudjon többször hallott dalrészletet felismerni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenei ízlés formálása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése. - Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni. Ismeretek - Klasszikus művek részleteinek meghallgatása - Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. - Ismert, népszerű darabok hallgatása. Tevékenység Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása (pl.: Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkori feldolgozásban, Mozart: Varázsfuvola részlet, stb.) Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása. (múdal, tánczene, disco zene, rock zene) A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.		Társadalmi ismeretek: koncert látogatása, Ábrázolás, alakítás: hangulat megjelenítése, Kommunikáció spontán beszélgetés a zenei élményről,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zeneszerző, opera, Beat, rock, disco. Részlet, teljes mű.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.	

Ábrázolás - alakítás

Évfolyam: 1 - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a tanulók számára a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket. A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővülnek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkednek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődik.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek:

Koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció), és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.

Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.

Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.

Képolvasás, képi közlés képessége.

Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.

Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömmérség keltése alkotó tevékenység révén.

Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térszlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.

Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.

Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodás fajták:

Perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

1.-2. évfolyam

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelésben a tantárgy különösen fontos szerepet játszik a hagyományok, a közösségi múlt jellemzőinek megismerésén keresztül, a tanuló környezetéhez az alapvető kötődés kialakításával.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében a megfigyelőképesség fejlesztése és az önértékelés és az önbizalom megalapozása történik.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztésével hozzájárul az esztétikai érzék fejlesztéséhez és a művészetek iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A vizuális ábrázoláson keresztül kialakul a gondolatok, érzelmek megjelenítésének igénye.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Formázások különböző anyagokból	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Alakító tevékenység szándékának megjelenése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eltérő tulajdonságok megismerésének elősegítése közvetlen tapasztalatszerzéssel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyeltetése. - Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajtása együttműködéssel. - Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtása. - Különböző formák alakítása együttműködéssel. Ismeretek - Anyagok tulajdonságai. - Alakíthatóság. Tevékenység A tanuló környezetében található tárgyak megfigyeltetése manipulációval. Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás. Hó formázása, hógolyó, hóbucka hóember készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés. Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.		Olvasás, írás: finommozgások fejlesztése,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmakkal, eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel bővülő passzív és aktív szókincs.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Építés	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Tárgyak csoportosítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Tárgyak csoportosítása segítséggel. • Segítséggel próbálja meg ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. • Segítséggel próbáljon ritmikus sort képezni. Ismeretek • Kirakás • Fűzés • Nyomótechnikák • Szúrójátékok Tevékenység Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása. Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel. Toronyépítés kockából. Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül. Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás. Gyöngymozaik rendszer nélküli kirakása.		Olvasás, írás: szem- kéz koordináció-jának fejlesztése, térorientációs gyakorlatok, Játékra nevelés: gyakorló játék,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. Cselekvés, térirányok megnevezése. Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök megnevezése, cselekvés megnevezése. (belenyom)teszt, nyom, szúr, A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése. Tevékenység megnevezése: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl.: piros-kék, egyik-másik,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Papír formálása, alakítása	Órakeret: 44
Előzetes tudás	Együttműködés alakító tevékenységben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alapvető manuális készségeket (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel. • Segítséggel hajtsa végre a tevékenységet. • Segítséggel pontos illesztések. • Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel. • Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel. Ismeretek • Gyűrés-simítás • Tépés • Hajtogatás • Nyírás • Ragasztás Tevékenység Különböző papírfélékből labda gyűrése. Az összegyűrt papír kisimítása. Szabálytalan formák tépése, csíktépés. Egyszerű ráhajítás, átlóshajítás elképzéssel. Szabálytalan formák nyírása. Olló nyitása, csukása, segítséggel csíkvágás. Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése ragasztás felületen.		Olvasás, írás: finommozgások fejlesztése,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Anyag, tevékenység és elkészített tárgy megnevezése (papír, gyűr, labda). Formák utólagos megnevezése hasonlóság alapján. Anyag, tevékenység (papír, könyv, füzet, hajt). A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, a végzett tevékenység és eszközök megnevezése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a szükséges eszközöket kiválasztani, és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Kézzel festés együttműködéssel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel. • Törekvés papírhatar betartására. • Az ecset megfelelő használata. • Színek differenciálása. • A rajzolás eszközeit megfelelő használata. • Egyszerű ember, állat, növény-ábrázolások segítséggel. Ismeretek • Festés. • Rajzolás. Tevékenység Festékes kéz-, és ujjnyom hagyás. Nagy, sima felületek vízfestékekkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel. Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba krétával aszfalton és táblán. Zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Egyszerű formák színezése		Olvasás, írás: finommoz- gások fejlesztése, szem, kéz koordinációja , térorientációs gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök megnevezése (szivacs, ecset, ecsettál) Tevékenység megnevezése. (<i>törlés, kenés, festés</i>) Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld Vonalak, és ezekből képzett egyszerű figurák felismerése, megnevezése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Papírhatar és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja, és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember, állat, növény-ábrázolásokat létrehozni.	

3.-4. évfolyam

A népi művészeti alkotások megismerésével, megnevezésével, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra az együttműködő készség megalapozásával, a közös alkotások létrehozásával és a saját alkotás értékelésével kell lehetőséget teremteni a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló fejlődésére.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését elősegíti a környezet tárgyainak és anyagainak alapos és részletes, vizuális és taktilis megfigyelése, megismerése.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztéséhez a vizuális művészetek iránti érdeklődés felkeltésével, és az önálló ízlés és stílus megalapozásával járul hozzá a tantárgy.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Formázások különböző anyagokból	Órakeret: 40
Előzetes tudás	Alakító tevékenység végzése segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szükséges mozgássémák kialakítása gömbölyítéshez, lapításhoz.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. • Adott tevékenységeket végzése segítséggel. • Egyszerű emberalak készítése segítséggel. • Egyszerű formák, tárgyak, készítése segítséggel. • Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolások készítése. Ismeretek • Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. • Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. • Anyagok alakíthatósága. Tevékenység A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Alapelemek összeillesztésével emberalak készítés. Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása). Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag	Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése, Játékra nevelés: konstrukciós játék, szabadban játszható játék (homokozás, hóember),

eltávolítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó, Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes elsajátítani különböző ábrázoló- alakító technikákat.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Építés	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Építés néhány elemből.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két kéz manipulációjának összehangolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan. • Vonalhatárt tartva előrajzolt forma kitöltése. • Irányítással ritmikus sort képezni. • Önállóan tudjon ritmikus sort képezni. Ismeretek • Kirakás • Fűzés • Nyomótechnikák • Szűrőjátékok Tevékenység Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel. Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával. Pecsételés, nyomdázás, forma, szín, nagyság váltogatásával. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép. Sor- és formaképzés a játék elemeiből.	Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció, Játékra nevelés: konstrukciós játék

Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel. Alapformák kirakásával labda, virág, házikó, stb. kirakása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Főbb színek. Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégl) kicsi-nagy Színek, formák, nagyság fogalmai. Elkészítendő tárgyak megnevezése, ékszerek megnevezése. Építmények megnevezése (ház, garázs, híd, stb.) építmények részei, Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.).
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes vonalhatárt tartva kitölteni az előrajzolt formát. Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket. Önállóan tud ritmikus sort képezni.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Papír formálása, alakítása	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Formálási, alakítási tevékenységek végzése segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Tevékenységek végzése irányítással. • Egyszerű formák tépése segítségével. • Hajtások pontos illesztéssel. • Egyszerű formák kivágása segítségével. • Segítséggel illessze a papírkép elemeit. Ismeretek • Gyűrész-simítás • Tépes • Hajtogatás • Nyírás • Ragasztás Tevékenység Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben. Előrajzolt formák tépése különböző méretben. Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése. Alapformák kivágása különböző méretben, és színben. A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése.	Olvasás, írás: finommozgások fejlesztése, Játékra nevelés: spontán játék, Kommunikáció élőlények tulajdonságai,

Ember, állat, növény ábrázolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy, és tevékenység megnevezése. Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb, stb., differenciáltabb formák Eszköz, tevékenység megnevezése. Ember, állat, növény részei. Elkészítendő tárgy megnevezése (csákó, hajó, stb.). Irányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Ábrázolás eszközeinek használata segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír- és vonalhatár betartási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Megfelelően használni a festés eszközeit. • Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolása és megnevezése. • Kifestésnél a vonalhatár betartása. • Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. • Különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük. • Színezésnél vonalhatárt betartani. Ismeretek • Festés • Rajzolás Tevékenység Körökből, egyenesekből ember, állat, növényábrázolások megfelelő színhasználattal. Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában. (ősi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb..) Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös	Mozgásnevel és térorientáció, Olvasás, írás: finommozgás, Kommunikáció színek, természeti témák, ember, állat növény tulajdonságai,

munka. Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés. A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz tájkép) színezés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonalak iránya, alapformák megnevezése, festési technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik megnevezése.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kifestésnél, színezésnél vonalhatárt betartani. Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél. Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolásokat készít.

5.-6. évfolyam

A tantárgyban folytatódik a nemzeti azonosságtudat, hazafias neveléshez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.

A testi és lelki egészségre nevelés az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a segítségnyújtásra neveléssel a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérése érdekében.

Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.

A médiatudatosságra nevelést a különböző médiumokból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és téri ábrázolás támogatja.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti a nemzeti összetartozást és a nemzeti hagyományokat jelképező műalkotások megismertetésével és a nemzeti jelképek és népi hagyományos alkotások jellemző motívumainak megismertetésével.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése során a tanulóban kialakul a művészi önkifejezés képessége és tudatosan az önálló ízlés és stílus.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Jellemző vizuális tulajdonságok kiemelése, ábrázolása segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Élőlények, tárgyak sematikus ábrázolása irányítással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Színek használata a valóságnak megfelelően. • A vízszintes és függőleges egyenesek pontosan összekapcsolása. • Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről jellemző jegyek alapján. Ismeretek • Festés • Rajzolás-színezés Tevékenység Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás, stb.) Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módok, egyéni és közös munka. Ember és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Iránykülönbségek érzékeltetése. Virágok ábrázolása sematikusan. Színezés, különböző technikákkal. Tematikus ábrázolások gyakorlása.		Környezetismeret: természet- ábrázolás, Kommunikáció lényegkiemelés és történetmesélés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészeinek megnevezése. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről. Képes irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket. Képes irányítással megfelelően használni színeket. Képes irányítással tematikus ábrát készíteni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Komplex alakító tevékenység	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Különböző anyagok formázása, alakítása irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű használati tárgyak készítése segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel. Ismeretek - Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján. Tevékenység Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények, stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép készítés különböző anyagokból. Agyag és só-liszt edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás rátett díszítés, festés). Agyagbaba, agyagállatok készítése. Egyszerű ünnepi dekorációk különböző anyagokból.		Környezet- ismeret: természetes anyagok, termékek, Kommunikáci ó ünnepek, Életvitel és gyakorlat: ajándéktárgy,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök, anyagok megnevezése. A tárgykészítés részfolyamatainak megnevezése. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy megnevezése és funkciójára vonatkozó fogalmak.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képességeihez mérten a különböző ábrázoló- alakító technikák elsajátítása.	

7.-8. évfolyam

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire - , segíti a nemzeti azonosságtudat további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az *önismeret és a társas kultúra fejlesztését* az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek kibővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a testi és lelki egészségre nevelést.

A pályaaorientációt a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, hozzájárul a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az alkotás munkafolyamatának megtervezésével, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az érzelmek kifejezésével és a művészeti alkotás által keltett érzések megfogalmazásával fejlődik.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Vizuális ábrázolás	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Tematikus ábrázolás irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. • Saját élmények megjelenítése irányítással rajzos formában. Ismeretek • Festés • Rajzolás-színezés Tevékenység Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl.: ünnepek), Személyes élmények (család, hétvégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakokkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan élmények alapján, többféle technikával.		Kommunikáció élmény megörökítése , Környezet-ismeret: természet-ábrázolás, Életvitel és gyakorlat: kompozíció, ajándék,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak körének bővítése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással felfedez összefüggést a színek és érzelmek között. Próbálja meg irányítással saját élményeit rajzos formában megjeleníteni. Növekvő önállósággal végezze el a feladatokat.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Komplex alakító tevékenységek	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Tárgyak készítése irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerű tárgyak készítése irányítással. - Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással. - Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Ismeretek - Komplex alakító technikák. - Anyagok tulajdonságai. - Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése. Tevékenység Száritott növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte, textílfestékekbe mártva.) Díszpárna-varrás, kitömés festett textíliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt fali díszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése. Préselt virág kompozíció Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint. Őszi falevél kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozsai. Agyagedények készítése. Babaház készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonalbábu készítés. Ujjbáb pingpong labdából.		Információs eszközök használata: Rajzoló programmal kép készítése, kinyomtatása (meghívó, plakát) Életvitel és gyakorlat: tárgy, ajándék készítése változatos technikával,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak körének bővítése. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló- alakító technikákat. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képes irányítással felismeri és szétválogatja a különböző anyagfajtákat. Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Népünk művészete	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Honismert. Régi korok életének ismerete tárgyakon keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A népművészeti tárgyak iránti érdeklődés felkeltése.	

Követelmények – Ismeretek /fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Néhány népművészeti alkotás szemlélése, megismerése irányítással. Ismeretek - Népművészeti alkotások jellemzői. Tevékenység Helyi tájház, helytörténeti kiállítás felkeresése. Gyűjtőmunka: saját otthonában régi tárgyak, eszközök keresése, a tárgyak elemzése. Látogatás a Néprajzi Múzeumba (Budapest), a Szabadtéri Néprajzi Múzeumba (Szentendre), és egyéb népművészeti gyűjtemények helyszínén. Néprajzi, népművészeti albumok szemlélése.		Társadalmi ismeretek: lakóhely-ismeret, történelmi ismeretek, Múzeumlátogatás, Kommunikáció saját vélemény, élmények,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hímzés, faragás, szövés, fazekasság, fonás, mézesbáb. Népi mesterségek megnevezése, <i>alapanyagai</i> .	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással megismer néhány népművészeti alkotást.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	7. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	Órakeret: 15
Előzetes tudás	Régi korok életének megismerése tárgyain keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése. Ismeretek • Művészeti alkotások jellemzői. Tevékenység Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.		Társadalmi ismeretek: Múzeumlátogatás, történelmi ismeretek, Kommunikáció saját vélemény, élmények,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Irányítással szemléltet művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.	

Információs eszközök használata

Évfolyam: 7 - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja Felkelteni a t középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.

Az irodatechnikai készülékek működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremtsen az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

7.-8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az információs eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosodásával, és szem előtt tartásával.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az internetes médiumok által nyújtott kapcsolattartási lehetőségek megismerésének és gyakorlásának, az internethasználat veszélyforrásainak és veszélyeinek megismerésének, a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrésének és rendszerezésének tudatosításának. A természettudományos és technikai kompetencia fejlődését támogatja a világ megismerése az internet használatának segítségével.

A digitális kompetencia fejlődését elősegíti az információs technikák magabiztos és kritikus használata, a szabadidő hasznos eltöltése a számítógép segítségével, a kapott információk felismerése, értékelése és használata, az internetes kommunikáció lehetőségeinek megismerése és a számítógépes függőség megelőzése, a játékidő kontrollálása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez hozzájárul a számítógép sokoldalú felhasználása során a keresett tartalmak elemzése.

A hatékony, önálló tanulást az információs technika által nyújtott lehetőségek tanulást segítő alkalmazásának megismerése, a számítógép lehetőségeinek felhasználása az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására és az önálló munkára nevelés és tehetséggondozás segíti.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Számítógép-kezelés	Órakeret: 26
Előzetes tudás	Balesetvédelmi ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szakszerű és biztonságos számítógép használat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A számítógép tartozékainak megismerése. • A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni. Ismeretek • Barátkozás a számítógéppel. • Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. • A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók. Tevékenység Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.		Életvitel és gyakorlat: piktogramok, jelek értelmezése Kommunikáció pontos szövegírás
Kulcsfogalmak/fogalmak	Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos megnevezés (monitor, billentyűzet, /a billentyűzeten található rövidítések, jelek értelmezése/ egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel) elsajátítása.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismerni a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egér és a billentyű használat elsajátítani. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Irodatechnika	Órakeret: 8
Előzetes tudás	Telefonhívás kezdeményezés és fogadása az udvariassági formaságok betartásával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert eszközök szabályos használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • A telefon adekvát használata (amennyiben lehet mobil készüléket is). • A kulturált telefonálási szokásokat megismerni. • Fénymásolatot készíteni segítségével. • Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítségével. Ismeretek • Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működés és használata • Fénymásoló. • Nyomtató. Tevékenység Telefonálás. Házi hívás, helyi hívás, mobil szám hívása közötti különbség. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése. A nyomtató használat elsajátítása, saját munka kinyomtatása.		Kommunikáció beszédkészség, szövegértés, pontos szövegírás, másolás, Környezet- ismeret: telefonálás,
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonat, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézi-beszélő, telefonzsinór, Fax, üzenetrögzítő, (a készüléken meglévő jelek, rövidítések és értelmezésük) fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festék patron- toner.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes kulturáltan, telefonálást kezdeményezni és folytatni, legyen tisztában a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát).	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Dokumentumkészítés	Órakeret: 4
Előzetes tudás	Biztos tájékozódás a billentyűzeten.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eligazodás a megismert programokban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Változások előidézésének módjai számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása, stb.). - Aktivitás a programok kezelésében. Ismeretek - Oktatási célú programok használata. - Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. Tevékenység A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás (egyéni vagy választott társsal).		Kommunikáció szövegértés, pontos írás, Életvitel és gyakorlat: piktogramok, jelek ismerete, Ábrázolás, alakítás: ábra, kompozíció készítése,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozzon, segítkezzen abban, hogy a képernyőn változásokat idézzon elő (betű nagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása).	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Játékprogramok	Órakeret: 27
Előzetes tudás	Koncentrált figyelem. Szem – kéz koordináció.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert programok önálló használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni. - A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani. Ismeretek - Memória játék. - Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. Tevékenység Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel.		Testnevelés: nagymozgások, finommotorika, Kommunikáció pontos szövegértés és szövegírás, Olvasás, írás: másolás, értelmező olvasás,
Kulcsfogalmak/fogalmak	Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek, (az aktuális programok használatához tartozó kifejezések és szókapcsolatok).	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon. Képes az általa használt játékprogramot megnevezni. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.	

Mozgásnevelés **Évfolyam: 1. – 6.**

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

A tantárgy sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élményeket gyűjtését.

A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, állóképességet, gyorsaságot, bátorságot, edzettséget, fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása, térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.

Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályokat betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésnek kialakítására.

1.-2. évfolyam

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a becsületes és szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az erkölcsi nevelést.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.

Fejleszti az önismeretet és a társas kapcsolati kultúrát a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális megismertetésével, segíti a féltékenység és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben.

Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségéért, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia területet az egyszerű utasítások megértése, végrehajtása, a szóbeli irányítás megértésének és elfogadásának megalapozása támogatja.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése a társas, mozgásos tevékenységekben, csapatjátékokban, versenyekben megfelelő magatartás kialakításával, az együttműködés, egymásra figyelem megalapozásával valósul meg.

Az esztétikai és művészeti tudatosságot és kifejezőképességet a tantárgy a mozgás esztétikumának felismerésével, az érzelmek, indulatok mozgáson keresztül történő kifejezésével és levezetésével segíti.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Egyenes testtartás. Kapott utasítás megértése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli tájékozódás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. • Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. • Egyszerű cselekvések végrehajtása irányítással. Ismeretek • Alakzatok. • Térbeli tájékozódás. • Helyzetgyakorlatok. • Egyszerű utasítások végrehajtása. Tevékenység	Ének, zene: ritmus, Kommunikáció fogalmak, szókincs,

Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent vége utasítások alkalmazása. Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás. Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kör, oszlop, vonal fogalmának tisztázása járás, futás, kúszás bemutatása elől, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes egyhelyben állni. Képes segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Alapmozgások	Órakeret: 80
Előzetes tudás	Segítséggel lépcsőn, sík terepen önállóan járás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző hely- és irányváltoztatás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Lépcsőn járni segítséggel és kapaszkodás nélkül. - Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. - Futkározás irányítással. Ismeretek - Lépcsőn járás. - Járások. - Szökdelés. - Függeszkedés.	Játékra nevelés: spontán játék,

• Futás. • Gurulás • Kúszás Tevékenység Segítséggel. Kapaszkodás nélkül. Lépcsőn járás utánlépéssel. Talpon, sarkon, lábujjhegyen járás ütemtartás nélkül. Szökdelés páros lábon. Karikába ki-be ugrálás. Zsámolyról fel-leszökdelés. Függeszkedés bordásfalon. Irányítással: futkározás. Gurulás hossztengely mentén. Akadály alatt kúszás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fent, lent, láb, talp, sarok, tornaszerek neve: bordásfal, pad, zsámoly.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni. Képes a lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni.

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Alapvető testhelyzetek, szabad és kéziszer gyakorlatok	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Saját test ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Magnevezett testrészek megérintése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Részvétel különféle mozgásszituációkban. • Gyakorlatok végzése utánzással. Ismeretek • Statikus helyzetek. • Testrészek. • Páros gyakorlatok.	Kommunikáció szókincs, Játékra nevelés: szerepjáték,

Tevékenység Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Harangozás, fűrészelés		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek megmutatása, megnevezése.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes saját és társai testrészeit megmutatni, megnevezni. Képes együttműködni a közös foglalkozásokon.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Légző gyakorlatok	Órakeret: 24
Előzetes tudás	Száj nyitása, zárása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Légzés szabályozása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

Fejlesztési feladat • Utánzással gyakorlatokat végezni. • A helyes légzést gyakorolni. Ismeretek • Álló helyzetben ki-be légzés. • Ki-be légzés. Tevékenység Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések.		Kommunikáció logopédiai gyakorlatok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ki, -be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes utánzással gyakorlatokat végezni, bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. Képes a helyes légzést elsajátítani.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Dobások, labdás gyakorlatok	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Labda megfogás, elengedés két kézzel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labdadobás cél felé.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal. Ismeretek • Labdagyakorlatok. • Páros gyakorlatok. Tevékenység • Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. • Egy-két kezes alsó dobás meghatározott irányba. • Labdagurítás egymásnak.		Játékra nevelés: szabályjáték,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes labdát dobni, gurítani, birtokba venni. Képes felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódik.	

Évfolyam: 1.-2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Játékos versenyek	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Aktivitás, motiváltság a mozgásos tevékenységekre.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Figyelmeztetésre szabály megtartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerű szabályokat felismerni. - Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba. Ismeretek - Gyakorló játékok. - Szabályjátékok. - Sorverseny. Tevékenység Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.		Játékra nevelés: szabályjáték,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes együtt játszani társaival, irányítással futkározni.	

3.-4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játékhelyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a féltékenység, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.

Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítő képességének reális felmérése.

A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztéséhez hozzájárul a mozgásos tevékenységek verbális utasításainak megértésével, a sport- és játéktevékenységek eszközeinek, szabályainak megnevezésével, a fogalmak adekvát megértésével.

A szociális és állampolgári kompetencia a kapcsolatok kialakítására való képességek fejlesztésével, a közösségi játékokban való együttműködéssel, a beilleszkedés fejlesztésével erősödik.

A mozgás esztétikumának megismerése, a mozgás és ritmus tudatos alkalmazása, összekapcsolása az esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia terület fejlődésében játszik nagy szerepet.

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	Órakeret: 30
Előzetes tudás	Irányítással egyszerű cselekvéseket végrehajtani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű ritmusban, oszlopban járás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Térbeli irányokat alkalmazni segítséggel. • Irányokat helyesen használni. Ismeretek • Tornasor kialakítása. • Testfordulatok. • Térérzékelés. • Egyszerű alakzatok kialakítása. Tevékenység Segítséggel sorakozó magasság alapján. Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam? Fordulás jelre: jobbra-balra. Rövid utasítások végrehajtása.		Ének, zene: ritmuskíséret, énekszó, Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben, a térbeli irányokat alkalmazni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Alapmozgások	Órakeret: 62
Előzetes tudás	Egyensúlyozás statikus és mozgásos helyzetben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járni. • Járás közben tárgyakat átlépni. • Egyes járásmódokat felismerni, egyszerű alapmozgásokat reprodukálni bemutatás alapján. Ismeretek • Egyensúlyozó gyakorlatok. • Gurulás. • Statikus helyzetek. • Lépcsőn járás. • Függeszkedés. • Kúzás, mászás, szökdelés. Tevékenység Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járás külső-belső talp-élen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon (térdfelhúzással). Kúzás-mászás akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre hátra.		Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, bemutatás alapján reprodukálni. Képes lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni. Képes járás közben tárgyakat átlépni.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Alapvető testhelyzetek, légző, szabad és kéziszer gyakorlatok	Órakeret: 62
Előzetes tudás	Segítséggel alkalmazni az alapvető testhelyzeteket, és légző-gyakorlatokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társakkal ütem tartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. • A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. • Vezényszavakat ismerni és követni. Ismeretek • Szabadgyakorlatok. • Mozgáskontroll. • Hasi légzés. • Testrészekkel végezhető gyakorlatok. Tevékenység Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki-be légzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kéziszer gyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött).		Olvasás, írás: finommozgás fejlesztése, Ének, zene: ritmustartás, ritmusváltás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes szóbeli utasításra utánzással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. Törekvés helyes légzésre.	

Évfolyam: 3.-4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Dobások, labdás gyakorlatok	Órakeret: 88
Előzetes tudás	Labda tudatos kezelése két kézzel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labda földhöz ütügetése és elkapása, pattogtatás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogtatni. • Labdát rúgni, célba juttatni. Ismeretek • Alsó, felső dobás. • Labda pattogtatása minél hosszabb ideig. • Páros labdagurítás. Tevékenység Segítséggel: egy és kétkézes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.		Olvasás, írás: finommozgás fejlesztése, térorientációs gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a labdát kezelni, dobni, elkapni.	

5.-6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és önfegyelem kialakításában.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Anyanyelvi kommunikáció kompetencia terület fejlesztéséhez a tantárgy a verbális utasításra mozgásos tevékenységek végzésének, végrehajtásának gyakorlásával és a sporttevékenységek eszközeinek és fogalmainak mind pontosabb és részletesebb megnevezésével, adekvát használatával járul hozzá.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlődése a társadalmi mobilizációra való felkészülés elősegítésével, a reális célok kitűzésének és elérésének gyakorlásával, a magabiztosság növelésével, a segítségkérés és segítségelfogadás képességének fejlesztésével érhető el.

A szociális és állampolgári kompetencia megalapozását a közösségért végzett munka fontosságának felismerése és elismerése, a csoportos együttműködések, kapcsolatok megerősítése éri el.

A harmonikus mozgás esztétikumának felismerése és gyakorlása segíti az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését.

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Órakeret: 34
Előzetes tudás	Irányokat helyesen használ.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavakat megértése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Nagyság szerinti sorakozás. • Utasítást végrehajtani. • Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni. Ismeretek • Sorakozások. • Testfordulatok. • Térérzékelés. Tevékenység Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság		Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok, Ének, zene: ritmustartás, ritmusváltás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes nagyság szerint sorakozni. Képes vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Alapmozgások	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Rendgyakorlatokat utasításra önállóan végez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Adott jelre tempóváltás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Utánzással különféle gyakorlatokat végezni. Ismeretek • Támaszok. • Járások. • Szökdelések. • Gurulások. • Járások. • Mászások. • Függeszkedés. • Távolugrás. Tevékenység Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel. Helyből távolugrás.		Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok, Ének, zene: ritmustartás, ritmusváltás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. Képes egyszerűbb testhelyzeteket utánozni. Képes segítséggel bordásfalon függeszkedni.	

--	--

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Alapvető testhelyzetek, légző, szabad és kéziszér gyakorlatok	Órakeret: 50
Előzetes tudás	Mozdulatsort bemutatás után visszaad.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kéziszereket adekvátan használata, gyakorlatok önálló végezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. - Helyes légzéstechnikát gyakorolni. - Négyütemű gyakorlatokat végezni utánnással. Ismeretek - Kéziszér gyakorlatok. - Szabadgyakorlatok. - Légzéstechnika. - Összetett gyakorlatok. - Versenyladatok. Tevékenység Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok. Zenére két mozgáselem összekapcsolása: -karkörzés, karhúzás -karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel. Hasi légzés, mellkasi légzés. Segítséggel: négyütemű kar, törzs lábgyakorlatok végezése. Szóbeli utasításra kar és lábtartások. Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda fújás.		Ének, zene: ritmustartás, ritmusváltás, zenekíséret,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kézi szerek neve, funkciója. tüdő, ki-be légzés, négy ütem,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. Képes segítséggel, utánnással négyütemű gyakorlatokat végezni. Képes légzését szabályozni.	

--	--

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Dobások, labdás gyakorlatok	Órakeret: 90
Előzetes tudás	A labdát földhöz ütögeti, elkapja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labdajáték játszása irányítással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. • Célba rúgás. • Labdavezetés (kézzel, lábbal). Ismeretek • Labdagyakorlatok. Tevékenység Önállóan: labdapattogatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda dobás, elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.		Olvasás, írás: térorientációs gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/fogalmak	gurul, cél, kosárlabda	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes egykezes alsó és felső dobással célba dobni. Képes lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni.	

Évfolyam: 5.-6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	6. Játékos versenyek	Órakeret: 100
Előzetes tudás	Egyszerű szabályokat felismer, játékba bekapcsolódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredményt elfogadása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Alkalmazkodás csapattársakhoz, örüljön mások sikerének. - Versenyszellem kialakulása. Ismeretek - Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. - Versenyjátékok. Tevékenység Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héjja, héjja..). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.		Környezet- ismeret: egészséges életmód,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének. Kialakul a versenyszellem.	

Testnevelés Évfolyam: 7 -8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.

Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, korrigálja a testi fejlődés zavarait a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség /figyelem/ fejlesztése, a labda-biztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve alakítva az ügyességet, erőt, állóképességet, kitartást, edzettséget, bátorságot, akaratot. Növekvő elem és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.

A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.

A tantárgy az erkölcsi neveléshez kapcsolódva fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmezett megélésének az élményével.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése az önelfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.

A testi és lelki egészségre nevelést a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek személyiségét építik.

A tantárgy hozzájárul az együttműködési hajlandóság fejlesztéséhez, a feladatvállaláshoz csoportos mozgásokban, versenyekben.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia területének fejlődéséhez a reális célok kitűzésének és elérésének gyakorlásával, a testi és erőnléti korlátok felismerésével járul hozzá.

A szociális és állampolgári kompetencia erősödése támogatja a másokért vállalt felelősséget, a tolerancia fejlesztésével a bizalmas emberi kapcsolatok lehetőségeinek bemutatása, a problémamegoldás lehetőségeinek megismertetése és gyakoroltatása, a segítő magatartás gyakorlásával támogatás nyújt a rászorulóknak.

Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez hozzájárul a mozgás utánzása és az emberi testi szépségek felismerése, a harmóniára törekvés.

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Órakeret: 44
Előzetes tudás	Vezényszavakra sorakozási gyakorlatokat végez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. • A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása. Ismeretek • Sorakozás. • Járások. • Menetelés. • Testfordulatok. Tevékenység Irányítással: sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban. Helyben járással, igazodás, sorbontás, jobb, baloldal érzékelése. Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás. Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra. Mozgásformák összekötése.		Ének-zene: ritmusváltás Környezetismeret: térbeli tájékozódás,
Kulcsfogalmak/fogalmak	nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes a vezényszavakat követni. Képes megállásnál, vonulásnál és megállásnál a megfelelő lábrend érzékelésére.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Gimnasztikai gyakorlatok	Órakeret: 60
Előzetes tudás	Egyszerű utasításokat a megfelelő sorrendben elvégez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vezényszavak biztos ismerete és követése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Egyszerű utasítások megértése. - A feladatok sorrendjének megtartása - Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, és emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. - Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok. Ismeretek - Mozgáselemek összekapcsolása. - Szakkifejezések megértése. - Kézi szer és szabadgyakorlatok. - Gerincoszlop erősítő gyakorlatok. Tevékenység Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Zenére, változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.		Ének-zene: ritmuskövetés ,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magas tartás.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes irányítással összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Erőnlétének megfelelő ideig izomerősítő gyakorlatokat végez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Has- és hátizom erősítő gyakorlatokat végeztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szóbeli utasítások megértése. • Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat. • A fejlesztést segítő a szabadban is alkalmazható sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel) Ismeretek • Guggolás. • Kúszás. • Függeszkedés. • Távolugrás. • Állórajt. Futás. • Guruló átfordulás. • Kúszás. Mászás. • Egyensúlyozó járás. • Kerékpár, roller, gördeszka, görkorcsolya korcsolya, szánkó használata. Tevékenység Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalán. Egy lábról elrugaskodás, távolugrás nekifutásból. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Sorozatban guruló átfordulások. Guruló átfordulás hátra. Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.		Számolás, mérés: térbeli tájékozódás, Társadalmi ismeretek: kerékpáros közlekedés szabályai,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, Sporteszközök megnevezése, használat során felmerült fogalmakkal.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Ismerni a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát. Képes testtömeghez igazodó erő kifejtésre a gyakorlatok végzésekor. Képes mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat. Képes egyensúlyozni változó feltételek között. Képes kitartóan, javuló technikával futni.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	4. Labdás gyakorlatok	Órakeret: 80
Előzetes tudás	Labdával 2-3 pattogtatást végez, egyszerű szabályokat betart.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat • Szabályok megértése és betartása. • Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). • Legalább 2-3 pattogtatás végezni. • Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal). Ismeretek • Kislabda-dobás, hajítás, lökés. • Átadások. • Labdavezetés. Tevékenység Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.		Alakítás, ábrázolás: manipuláció, kézügyesség,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	váltott kéz, labdavezetés,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes megalapozni az egészséges életmód és rendszeres fizikai aktivitás igényét. Képes a megfelelő mozgásmintát követni. Labdás ügyesség, együttműködési készség.	

Évfolyam: 7.-8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	5. Sportjátékok elemei	Órakeret: 70
Előzetes tudás	Egyszerű szabályok szerint csoportosan tevékenykedik, játszik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	1-2 sportjáték szabályos játszása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat - Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. - Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. - Csapatjátékban aktív részvétel a „mérkőzés” és eredmény számontartása, a teljesítmény értékelése. Ismeretek - Kosárlabda. - Pingpong. - Tollaslabda. - Labdarúgás. Tevékenység Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacs labda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.		Társadalmi ismeretek: szabálykövet és, kudarctűrés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás,	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Képes aktívan részt venni sportjátékokban. Képes labdát vezetni, labdát továbbítani. Mérkőzések játszása egyszerűsített szabályok figyelembevételével.	